

II.

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2021/1078

od 14. travnja 2021.

o dopuni Uredbe (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem smjernica o ulaganjima za fond InvestEU

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 8. stavak 9.,

budući da:

- (1) Programom InvestEU želi se pružiti potpora operacijama financiranja i ulaganja koje pridonose ostvarenju ciljeva politika Unije utvrđenih u člancima 3. i 8. Uredbe (EU) 2021/523.
- (2) U skladu s člankom 8. Uredbe (EU) 2021/523 fond InvestEU treba djelovati u okviru četiri sastavnice politike koje odražavaju prioritete politika Unije, odnosno sastavnica za održivu infrastrukturu, istraživanja, inovacije i digitalizaciju, mala i srednja poduzeća te socijalna ulaganja i vještine.
- (3) U skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom (d) Uredbe (EU) 2021/523 operacije financiranja i ulaganja unutar svake od tih sastavnica politike, da bi bile prihvatljive u okviru fonda InvestEU, trebaju biti usklađene sa smjernicama o ulaganjima koje je utvrdila Komisija. Stoga u skladu s člankom 24. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/523 Odbor za ulaganja treba provjeriti jesu li operacije financiranja i ulaganja koje su predložili partneri u provedbi usklađene sa zahtjevima iz tih smjernica o ulaganjima.
- (4) Smjernice o ulaganjima sastoje se od horizontalnog dijela, koji se primjenjuje na sve operacije financiranja i ulaganja u okviru fonda InvestEU, i dijela koji se odnosi na „sastavnice politike”, u kojem se utvrđuju posebne odredbe za operacije financiranja i ulaganja unutar svake sastavnice politike.
- (5) U skladu s člankom 8. stavkom 9. Uredbe (EU) 2021/523 smjernice o ulaganjima Komisija je pripremila u bliskoj suradnji s Grupom Europske investicijske banke i drugim potencijalnim partnerima u provedbi.
- (6) Kako bi se omogućila brza provedba mjera predviđenih ovom Uredbom, ova Uredba trebala bi stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*,

⁽¹⁾ SL L 107, 26.3.2021., str. 30.

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Donose se smjernice o ulaganjima za operacije financiranja i ulaganja u okviru fonda InvestEU uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/523 kako su utvrđene u Prilogu.

Članak 2.

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 14. travnja 2021.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

—

PRILOG

SMJERNICE O ULAGANJIMA ZA FOND INVESTEU

SADRŽAJ

1. PODRUČJE PRIMJENE	22
2. HORIZONTALNE ODREDBE	22
2.1 Doprinos ciljevima politika Unije i dodana vrijednost Unije	22
2.2 Nedostaci na tržištu, investicijske okolnosti koje nisu optimalne i dodatnost	23
2.3 Zajednički zahtjevi za operacije financiranja i ulaganja	23
2.3.1 Partneri u provedbi, financijski posrednici i krajnji primatelji	23
2.3.2 Vrste financijskih proizvoda i zahtjevi za osiguravanje zajedničkog interesa s partnerima u provedbi i financijskim posrednicima	25
2.3.3 Isključene aktivnosti	26
2.3.4 Razmatranja u pogledu državnih potpora	26
2.4 Procjena rizika	26
2.5 Valuta financiranja	27
2.6 Načela dodjele sredstava po sastavnici politike	28
2.7 Geografska i sektorska raznolikost	28
2.8 Odjeljci „države članice” u sastavnicama politike	29
2.9 Operacije mješovitog financiranja za koje se pruža potpora fonda InvestEU	29
2.10 Strateška ulaganja	30
3. PROMICANJE ODRŽIVIH ULAGANJA	31
3.1 Praćenje klimatskih i okolišnih mjera i izvješćivanje o njima	32
3.2 Provjera održivosti	33
3.3 Program za pravednu tranziciju u okviru programa InvestEU	33
4. UPORABA JAMSTVA EU-a	34
4.1 Opći financijski proizvodi	35
4.1.1 Uporaba jamstva EU-a za dužničke operacije	35
4.1.2 Uporaba jamstva EU-a za vlasničke operacije	36
4.2 Tematski financijski proizvodi	36
4.2.1 Uporaba jamstva EU-a za dužničke operacije	36
4.2.2 Uporaba jamstva EU-a za vlasničke operacije	36
5. FINANCIRANJE KOJE OSIGURAVA PARTNER U PROVEDBI	36
5.1 Opći financijski proizvodi	37
5.1.1 Financiranje zaduživanjem koje osigurava partner u provedbi	37
5.1.2 Financiranje vlasničkim kapitalom koje osigurava partner u provedbi	37
5.2 Tematski financijski proizvodi	38
5.2.1 Financiranje zaduživanjem koje osigurava partner u provedbi	38
5.2.2 Financiranje vlasničkim kapitalom koje osigurava partner u provedbi	38

---

6. SASTAVNICE POLITIKE	39
6.1 Održiva infrastruktura	39
6.1.1 Područja intervencije	39
6.1.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda	47
6.2 Sastavnica za istraživanja, inovacije i digitalizaciju	49
6.2.1 Područja intervencije	49
6.2.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda	52
6.3 Sastavnica za MSP-ove	55
6.3.1 Područja intervencije	55
6.3.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda	56
6.4 Sastavnica za socijalna ulaganja i vještine	58
6.4.1 Područja intervencije	58
6.4.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda	62

1. PODRUČJE PRIMJENE

U ovim smjernicama o ulaganjima utvrđuju se zahtjevi prihvatljivosti za financijske proizvode te operacije financiranja i ulaganja u okviru sastavnica politike fonda InvestEU u skladu s člankom 8. stavkom 9. Uredbe (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 ⁽¹⁾ („Uredba o programu InvestEU“):

- a) financijski proizvodi iz članka 2. točke 9. Uredbe o programu InvestEU te operacije financiranja i ulaganja iz članka 2. točke 10. te uredbe moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenima u Uredbi o programu InvestEU i ovim smjernicama o ulaganjima;
- b) Odbor za ulaganja pri donošenju odluka u skladu s člankom 24. Uredbe o programu InvestEU mora provjeriti usklađenost s ovim smjernicama o ulaganjima.

Ove se smjernice o ulaganjima odnose i na odjeljak „EU“ i odjeljak „države članice“ iz članka 9. Uredbe o programu InvestEU, osim ako je u ovim smjernicama navedeno drukčije. Definicije iz članka 2. Uredbe o programu InvestEU primjenjuju se i na ove smjernice o ulaganjima.

2. HORIZONTALNE ODREDBE

2.1 Doprinosa ciljevima politika Unije i dodana vrijednost Unije

Operacije financiranja i ulaganja za koje se pruža potpora iz fonda InvestEU usmjerene su na ulaganja koja donose dodanu vrijednost Unije. Priroda dodane vrijednosti Unije može se razlikovati za operacije financiranja i ulaganja u okviru specifičnih financijskih proizvoda kako je utvrđeno u svakoj sastavnici politike u odjeljku 6. ovih smjernica o ulaganjima. Dodana vrijednost Unije koju operacije financiranja i ulaganja pružaju u okviru financijskih proizvoda može proizaći i iz diversifikacije rizika na razini financijskih proizvoda po raznim sektorima ili geografskim područjima. Nadalje, dodana vrijednost Unije može se postići i povećanjem otpornosti Unije u područjima od strateške važnosti, kako je dalje utvrđeno u odjeljku 2.10.

Kako bi se ostvarili ciljevi politika Unije u područjima politika za koja se pruža potpora iz fonda InvestEU, kako je utvrđeno u članku 3. i Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU u pogledu sektora koji su u njemu navedeni, operacijama financiranja i ulaganja može se dopuniti financiranje bespovratnim sredstvima i druge potpore, posebno operacijama mješovitog financiranja i kombiniranjem sredstava. Iz fonda InvestEU posebno se može nadopuniti potpora za relevantne ciljeve politika programa Obzor Europa ⁽²⁾, Instrumenta za povezivanje Europe ⁽³⁾ (CEF), programa Digitalna Europa ⁽⁴⁾, programa za jedinstveno tržište ⁽⁵⁾, europskog svemirskog programa ⁽⁶⁾, Europskog fonda za regionalni

⁽¹⁾ SL L 107, 26.3.2021., str. 30.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o osnivanju Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor 2020. (2014. – 2020.) i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1982/2006/EZ (SL L 347, 20.12.2013., str. 104.).

⁽³⁾ Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010 (SL L 348, 20.12.2013., str. 129.).

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (SL L 166, 11.5.2021., str. 1.).

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje te europsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (SL L 153, 3.5.2021., str. 1.).

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (SL L 170, 12.5.2021., str. 69.).

razvoj (EFRR) ⁽⁷⁾, Kohezijskog fonda ⁽⁸⁾, Europskog socijalnog fonda+ (ESF+) ⁽⁹⁾, Mehanizma za oporavak i otpornost (RRF) ⁽¹⁰⁾, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) ⁽¹¹⁾, programa Kreativna Europa ⁽¹²⁾, Fonda za azil i migracije ⁽¹³⁾, Fonda za unutarnju sigurnost ⁽¹⁴⁾, Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA) ⁽¹⁵⁾, Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE) ⁽¹⁶⁾, inovacijskog fonda za sustav EU-a za trgovanje emisijama ⁽¹⁷⁾, programa „EU za zdravlje” ⁽¹⁸⁾, Fonda za pravednu tranziciju (FPT) ⁽¹⁹⁾ i Europskog fonda za obranu ⁽²⁰⁾.

2.2 Nedostaci na tržištu, investicijske okolnosti koje nisu optimalne i dodatnost

U skladu s člankom 209. stavkom 2. točkama (a) i (b) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća („Financijska uredba” ⁽²¹⁾) jamstvom EU-a rješavaju se nedostaci na tržištu ili investicijske okolnosti koje nisu optimalne te postiže dodatnost, kako je utvrđeno u odjeljku A Priloga V. Uredbi o programu InvestEU ⁽²²⁾.

2.3 Zajednički zahtjevi za operacije financiranja i ulaganja

2.3.1 Partneri u provedbi, financijski posrednici i krajnji primatelji

U skladu s člankom 2. točkom 13. Uredbe o programu InvestEU partneri u provedbi prihvatljivi su partneri, kao što su financijske institucije, s kojima je Komisija sklopila sporazum o jamstvu.

⁽⁷⁾ Uredba o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (još nije objavljena), na čekanju 2. čitanja Parlamenta.

⁽⁸⁾ Uredba o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (još nije objavljena), na čekanju 2. čitanja Parlamenta.

⁽⁹⁾ Uredba o Europskom socijalnom fondu plus (ESF+) (još nije objavljena), na čekanju 2. čitanja Parlamenta.

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

⁽¹¹⁾ Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL L 347, 20.12.2013., str. 487.).

⁽¹²⁾ Uredba (EU) br. 1295/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi programa Kreativna Europa (2014. – 2020.) i stavljanju izvan snage odluka br. 1718/2006/EZ, br. 1855/2006/EZ i br. 1041/2009/EZ (SL L 347, 20.12.2013., str. 221.).

⁽¹³⁾ Uredba o uspostavi Fonda za azil i migracije (još nije objavljena), na čekanju stajališta Vijeća u 1. čitanju.

⁽¹⁴⁾ Uredba o uspostavi Fonda za unutarnju sigurnost (još nije objavljena), na čekanju stajališta Vijeća u 1. čitanju.

⁽¹⁵⁾ Uredba (EU) br. 508/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EZ) br. 2328/2003, (EZ) br. 861/2006, (EZ) br. 1198/2006, (EZ) br. 791/2007 i Uredbe (EU) br. 1255/2011 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 149, 20.5.2014., str. 1.).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavljanju Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 614/2007 (SL L 347, 20.12.2013., str. 185.).

⁽¹⁷⁾ Direktiva (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika te Odluke (EU) 2015/1814 (SL L 76, 19.3.2018., str. 3.); i Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/856 od 26. veljače 2019. o dopuni Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu funkcioniranja Inovacijskog fonda (SL L 140, 28.5.2019., str. 6.).

⁽¹⁸⁾ Uredba (EU) 2021/522 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi Programa djelovanja Unije u području zdravlja (program „EU za zdravlje”) za razdoblje 2021.–2027. i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 282/2014 (SL L 107, 26.3.2021., str. 1.).

⁽¹⁹⁾ Uredba o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (još nije objavljena), na čekanju potpisivanja akta.

⁽²⁰⁾ Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (SL L 170, 12.5.2021., str. 149.).

⁽²¹⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

⁽²²⁾ U skladu sa zadnjim odlomkom odjeljka A Priloga V. Uredbi o programu InvestEU operacije refinanciranja ne podupiru se jamstvom EU-a, osim u određenim iznimnim i dobro opravdanim okolnostima. Operacije financiranja i ulaganja koje obuhvaćaju postojeće portfelje na koje se primjenjuje ta iznimka mogu se prvotno uspostaviti samo u okviru pilot-programa s ograničenim proračunom unutar odgovarajuće sastavnice politike te moraju ispunjavati sve uvjete iz Priloga V. Uredbi o programu InvestEU i dodatno utvrđene u sporazumu o jamstvu.

Partneri u provedbi mogu osigurati financiranje izravno ⁽²³⁾ krajnjim primateljima ili neizravno preko privatnih ili javnih financijskih posrednika.

Partneri u provedbi mogu postati i savjetodavni partneri te izravno ili neizravno pružati tehničku pomoć i potporu za izgradnju kapaciteta financijskim posrednicima i krajnjim primateljima u okviru savjetodavnog centra InvestEU. Financijski posrednici mogu pružati tehničku pomoć i potporu za izgradnju kapaciteta krajnjim primateljima ili je sami mogu koristiti.

Izravne operacije odnose se na izravno financiranje koje partneri u provedbi pružaju krajnjim primateljima ⁽²⁴⁾.

Za neizravne operacije partneri u provedbi mogu sklapati sporazume s financijskim posrednicima u skladu s člankom 208. stavkom 4. Financijske uredbe. U slučaju financiranja preko posrednika u skladu s člankom 208. stavkom 4. Financijske uredbe te financijske posrednike partneri u provedbi moraju odabrati na temelju postupaka koji su istovjetni onima koje primjenjuje Komisija. Takvi postupci moraju biti u skladu su s načelima otvorenih, transparentnih, proporcionalnih i nediskriminirajućih postupaka te se njima mora izbjegavati sukob interesa. Primjer je takvog postupka poziv na iskaz interesa. Neizravne operacije mogu se sastojati i od pružanja financiranja putem platformi za ulaganja kako su definirane u članku 2. točki 18. Uredbe o programu InvestEU.

U skladu s člankom 209. stavkom 2. točkom (a) i člankom 219. stavkom 3. Financijske uredbe operacijama financiranja i ulaganja osigurava se potpora samo krajnjim primateljima koji se u trenutku financijske potpore Unije smatraju ekonomski održivima prema međunarodno prihvaćenim standardima.

Prihvatljivi krajnji primatelji moraju biti fizičke ili pravne osobe, uključujući:

- a) privatne subjekte kao što su subjekti posebne namjene (SPV-i) ili projektna poduzeća, velika poduzeća, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, uključujući mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije ⁽²⁵⁾, i MSP-ove;
- b) subjekte javnog sektora (bez obzira na to odnose li se na određeno područje, no isključujući operacije financiranja i ulaganja sa subjektima ⁽²⁶⁾ koji uzrokuju izravni rizik država članica) i subjekte koji odgovaraju subjektima javnog sektora;
- c) subjekte u mješovitom vlasništvu, kao što su javno-privatna partnerstva (JPP-i) i privatna poduzeća s javnom svrhom; ili
- d) neprofitne organizacije.

Ciljani krajnji primatelji u okviru određenog financijskog proizvoda definirat će se u sporazumu o jamstvu.

Partneri u provedbi ne smiju se nalaziti ni u jednoj od situacija iz članka 136. stavka 1. ili članka 136. stavka 4. točaka (a) ili (b) Financijske uredbe. U pogledu financijskih posrednika i krajnjih primatelja primjena članka 136. mora biti utvrđena u sporazumima o jamstvu. Ako se operacijama financiranja i ulaganja koriste krajnji primatelji koji su velika poduzeća, subjekti javnog sektora i subjekti koji odgovaraju subjektima javnog sektora, koji imaju lakši pristup tržištima kapitala ili bankovnom financiranju ili niže razine rizika, partner u provedbi mora dokazati visoku dodanu vrijednost politike.

Na temelju informacija primljenih od partnera u provedbi Odbor za ulaganja provjerava da operacija financiranja ili ulaganja za koju se pruža potpora iz fonda InvestEU koju je predložio partner u provedbi ili kombinacija takvih operacija koju je predložilo više partnera u provedbi:

- a) kad je riječ o izravnim operacijama, ne prelazi 50 % ⁽²⁷⁾ ukupnih troškova projekta;

⁽²³⁾ Izravno financiranje vlasničkim kapitalom i kvazivlasničkim kapitalom nije dopušteno u okviru odjeljka „EU” sastavnice za MSP-ove.

⁽²⁴⁾ Operacija financiranja ili ulaganja u obliku jamstva partnera u provedbi trećoj strani kreditoru u vezi s posebnim projektima koje je ocijenio i odabrao partner u provedbi ili koja uključuje takvo jamstvo smatra se izravnom operacijom.

⁽²⁵⁾ Poduzeća srednje tržišne kapitalizacije su subjekti koji imaju do 3 000 zaposlenika i koji nisu MSP-ovi. Mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije su subjekti kako su definirani u članku 2. točki 22. Uredbe o programu InvestEU.

⁽²⁶⁾ Tj. državna tijela ili tijela za koja u potpunosti jamči država članica.

⁽²⁷⁾ U slučaju projekata s velikom dodanom vrijednošću politika i kada je ključno privući dodatne privatne ulagače putem struktura financiranja (kao što su sindicirani zajmovi), taj udio može iznositi do 70 % ukupnih troškova projekta, kako je dodatno utvrđeno u sporazumu o jamstvu.

- b) kad je riječ o neizravnim vlasničkim operacijama, ne prelazi 50 % iznosa fonda ⁽²⁸⁾;
- c) kad je riječ o neizravnim dužničkim operacijama, financijski posrednik zadržava najmanje 20 % izloženosti.

Ti se zahtjevi primjenjuju ako nije drukčije navedeno u odjeljku 5. ovih smjernica o ulaganjima.

Za neizravne operacije partner u provedbi ugovorno zahtijeva da financijski posrednik istu transakciju s krajnjim primateljima ili drugim posrednicima ne može uključiti u više od jednog portfelja koji se podupire u okviru fonda InvestEU.

Za neizravne vlasničke operacije, s obzirom na zahtjev iz točke (b), partner u provedbi zahtijeva da ga potencijalni financijski posrednici obavijeste o svojoj namjeri traženja sredstava od drugog partnera u provedbi i/ili financijskog posrednika koji koristi jamstvo EU-a, podložno zahtjevima o povjerljivosti koji su obvezujući za potencijalne financijske posrednike.

Od krajnjih primatelja ugovorno se zahtijeva da potvrde da kombinacija potpore iz fonda InvestEU i drugih programa Unije ne premašuje ukupne troškove projekta, ako je primjenjivo, te da se financiranje koje se podupire iz fonda InvestEU ne upotrebljava za prefinansiranje bespovratnih sredstava iz programa Unije ili da se bespovratna sredstva iz programa Unije neće upotrijebiti za nadoknadu potpore pružene iz fonda InvestEU.

Partneri u provedbi jamče vidljivost potpore fonda InvestEU u skladu s člankom 32. Uredbe o programu InvestEU kako je dodatno utvrđeno u sporazumima o jamstvu uzimajući u obzir vrstu financijskog proizvoda i krajnjih primatelja.

2.3.2 Vrste financijskih proizvoda i zahtjevi za osiguravanje zajedničkog interesa s partnerima u provedbi i financijskim posrednicima

2.3.2.1 Određivanje prioriteta ciljeva politika

Kako bi se odredili prioriteti za ciljeve politika u okviru svakog financijskog proizvoda, utvrdit će se ključni pokazatelji uspješnosti kojima se dokazuje ostvarenje prioriteta politika. Usto će se koristiti barem jedan od sljedećih načina:

- a) ciljni iznosi financiranja za određene prioritete politika;
- b) posebni kriteriji za usmjeravanje na relevantne krajnje primatelje;
- c) različita pokrivenost rizika jamstvom EU-a za pojedine prioritete politika;
- d) ograničenja koncentracije po sektoru/geografskom području;
- e) propisno opravdan mehanizam utemeljen na uspješnosti kako bi se uzelo u obzir ostvarenje posebnih prioriteta politike;
- f) definiranje ključnih etapa i ciljnih vrijednosti u vezi s dodjelom dodatnih tranši jamstva EU-a za nove ili postojeće financijske proizvode partnera u provedbi; ili
- g) bilo koji drugi odgovarajući način.

Redoslijed prioriteta i primjenjivi načini bit će navedeni u sporazumu o jamstvu.

Nadalje, uspostaviti će se bliski dijalog između Komisije i svakog partnera u provedbi kako bi se osiguralo usmjeravanje na razini politike i preispitao portfelj operacija predviđenih u okviru fonda InvestEU.

Kako bi se osigurala fleksibilnost i mogućnost prilagodbe na moguće promjene tržišnih potreba i potreba politika u skladu sa zahtjevima svake sastavnice politike, Komisija i mjerodavna upravljačka tijela programa InvestEU mogu odrediti redoslijed prioriteta prihvatljivih područja za financiranje iz Priloga II. Uredbi o programu InvestEU s pomoću načina opisanih u ovom odjeljku. Komisija posebno može:

- a) s partnerima u provedbi periodično preispitivati portfelj projekata koji su dostavili. Portfelj projekata sastoji se od agregiranih informacija (ili detaljnih informacija, u skladu s obvezama povjerljivosti koje su na snazi između partnera u provedbi i krajnjeg primatelja, ako je tako dogovoreno u sporazumu o jamstvu) o predviđenom iznosu financiranja unutar relevantnih područja politika, na razini podsektora, i geografskoj pokrivenosti operacija. Bit će potrebno pružiti detaljnije informacije za tematske proizvode definirane u odjeljku 2.3.2.2. i za operacije financiranja i ulaganja za koje se koristi mješovito financiranje definirano u odjeljku 2.9.;

⁽²⁸⁾ U pogledu ograničenja od 50 % u odnosu na iznos fonda iznimke se mogu primijeniti u slučaju upotrebe odjeljka „države članice”. U odjeljku 5.1.2. utvrđuju se detaljna pravila za ulaganja u fondove vlasničkog kapitala.

- b) dati smjernice o tumačenju kriterija prihvatljivosti i načinima određivanja prioriteta iz ovih smjernica;
- c) preispitati uspješnost i područje primjene relevantnih financijskih proizvoda kako bi se optimiziralo ostvarivanje prioriteta politika navedenih u ovim smjernicama.

Uzimajući u obzir okvir utvrđen u ovom odjeljku 2.3.2.1., unutar općih financijskih proizvoda mogu se odrediti indikativne ciljne vrijednosti usmjerene na posebne ciljeve politika.

2.3.2.2 Financijski proizvodi

Financijski proizvodi mogu imati oblik općih financijskih proizvoda, tematskih financijskih proizvoda i zajedničkih općih ili tematskih financijskih proizvoda.

Općim financijskim proizvodima podupire se jedno ili više područja politika obuhvaćenih u okviru svake sastavnice politike kako je podrobnije utvrđeno u odjeljku 6. ovih smjernica o ulaganjima.

U opravdanim slučajevima, ovisno o profilu rizičnosti operacija financiranja i ulaganja usmjerenih na posebne ciljeve politika, u okviru sastavnica politike mogu se izraditi **tematski financijski proizvodi**.

Tematski financijski proizvod usmjeren je na jasno definirano područje politike s većom dodanom vrijednošću Unije u kojem se nedostatak na tržištu ili neoptimalne investicijske okolnosti ne mogu riješiti općim financijskim proizvodima jer znatno odstupaju od uvjeta za te dostupne opće financijske proizvode. To posebno može biti zbog visoke rizičnosti operacija financiranja i ulaganja, za koje je potrebno veće pokriće jamstvom EU-a s pomoću asimetrične ili ograničene podjele rizika s partnerom u provedbi ili bez podjele rizika. U svakom slučaju financijski doprinos partnera u provedbi mora biti u skladu s člankom 13. stavkom 4. i 5. Uredbe o programu InvestEU na osnovi portfelja.

Tematski financijski proizvod temelji se na procjeni tržišnog nedostatka ili neoptimalnih investicijskih okolnosti, koja je razmjerna obilježjima predloženog tematskog financijskog proizvoda, ako taj proizvod već nije bio obuhvaćen postojećim procjenama i studijama.

Dodatno uz preispitivanje portfelja, partner u provedbi Komisiji dostavlja i posebne informacije o prihvatljivosti svake operacije financiranja ili operacije ulaganja u okviru tematskog proizvoda, kako je utvrđeno u sporazumu o jamstvu.

Zajednički opći ili tematski financijski proizvod može se razviti radi učinkovitijeg ostvarivanja ciljeva politika koji su obuhvaćeni u više sastavnica politike. Takvim proizvodima kombiniraju se resursi iz dviju ili više sastavnica.

2.3.3 Isključene aktivnosti

Fondom InvestEU ne podupiru se aktivnosti iz odjeljka B Priloga V. Uredbi o programu InvestEU.

2.3.4 Razmatranja u pogledu državnih potpora

Sredstva država članica uključena u operacije financiranja i ulaganja za koje se pruža potpora fonda InvestEU u okviru odjeljaka „EU” i „države članice” mogu se u određenim slučajevima smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”). Međutim, ona se izuzimaju od obveze prijavljivanja mjera državnih potpora utvrđene u članku 108. stavku 3. UFEU-a ako ispunjavaju zahtjeve utvrđene u Uredbi o općem skupnom izuzeću⁽²⁹⁾, osobito u njezinu posebnom odjeljku o programu InvestEU⁽³⁰⁾, ili u nekoj drugoj uredbi o skupnom izuzeću⁽³¹⁾. Svaka državna potpora koja ne ispunjava zahtjeve utvrđene u jednoj od uredbi o skupnom izuzeću mora se prijaviti Komisiji u skladu s člankom 108. UFEU-a.

2.4 Procjena rizika

Za sve izravne dužničke operacije partneri u provedbi provode svoju standardnu procjenu rizika, koja uključuje izračun vjerojatnosti neispunjavanja obveza i očekivane stope povrata te razvrstavanje u skladu s internim rejting-sustavom ili sustavom ocjenjivanja partnera u provedbi, te o njoj izvješćuju Komisiju.

⁽²⁹⁾ Uredba (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.).

⁽³⁰⁾ Akt još nije donesen.

⁽³¹⁾ Kada je riječ o državnoj potpori, u članku 1. stavku 4. točki (c) Uredbe o općem skupnom izuzeću navodi se da se Uredba ne primjenjuje na poduzetnike u teškoćama.

Kako bi se odrazio ukupni rizik operacije, takav se izračun provodi ne uzimajući u obzir jamstvo EU-a i financijski doprinos partnera u provedbi. Međutim, mora se imati u vidu činjenica da, u skladu s pravilima i postupcima partnera u provedbi, neke operacije u okviru tematskih proizvoda možda nisu obuhvaćene opsegom uobičajenih parametara za procjenu rizika tog partnera u provedbi. U takvim slučajevima partner u provedbi u suradnji s Komisijom izrađuje odgovarajuću procjenu rizika kako bi se osiguralo odgovarajuće izvješćivanje o rizicima.

Informacije o očekivanom profilu rizičnosti dužničkih operacija dostavljaju se i Odboru za ulaganja u okviru zahtjeva za potporu fonda InvestEU. Dužnička operacija je operacija s obilježjima rizika karakterističnima za dug koja može uključivati instrumente u pravnom obliku duga. Neki su primjeri zajmovi, financijski najmovi, hipoteke, akreditivi, jamstva, rezervne kreditne linije i vrijednosni papiri izdani na tržištima kapitala, kao što su obveznice; mogu biti nadređeni, mezaninski ili podređeni te osigurani ili neosigurani.

Za vlasničke operacije jamstvo EU-a može se upotrebljavati radi potpore ulaganjima partnera u provedbi u pojedinačne subjekte ili projekte (vlasnička ulaganja) ili u okviru ulaganja u fondove (uključujući fondove fondova, instrumente za zajednička ulaganja ili druge vrste posrednika) ili druge vrste financijskih instrumenata koji uključuju rizike vlasničkog portfelja (vlasnički portfelj).

Vlasnička operacija je operacija s obilježjima rizika vlasničkog kapitala. Može uključivati instrumente u pravnom obliku vlasničkog kapitala, kao što su ulaganja u redovne ili povlaštene dionice, i kvazivlasničkih ili hibridnih instrumenata, kao što su duboko podređeni zajmovi sa sudjelovanjem u dobiti, mezaninsko financiranje, poduzetnički zajmovi, konvertibilni instrumenti, varanti ili drugi oblici zajmova s opcijom konverzije u vlasnički kapital ako se imatelj izlaže riziku vlasničkog tipa. Za izravne vlasničke operacije partner u provedbi provodi svoju standardnu procjenu i o njoj izvješćuje Komisiju. Za operacije koje nisu obuhvaćene opsegom uobičajenih parametara za vlasnički kapital partner u provedbi u suradnji s Komisijom izrađuje odgovarajuću metodu procjene kako bi se osiguralo odgovarajuće izvješćivanje.

Partner u provedbi upotrebljava svoju standardnu procjenu rizika kako bi utvrdio klasificira li se operacija kao vlasnička ili dužnička, i to neovisno o njezinu pravnom obliku i nomenklaturi, te o tome na odgovarajući način izvješćuje Komisiju.

Kad je riječ o operacijama preko posrednika, partneri u provedbi mogu se pri procjeni rizika krajnjih primatelja ili vrednovanju operacije, ovisno o slučaju, osloniti na standardne postupke financijskih posrednika. U sporazumu o jamstvu predvidjet će se da se Komisija izvješćuje o ishodu analize koju su na temelju informacija dobivenih od financijskih posrednika na razini portfelja proveli partneri u provedbi kako bi mogla procijeniti učinak takvih operacija na rizik za jamstvo EU-a i primjerenost potreba za izdvajanjem rezervacija.

Operacije financiranja i ulaganja razvrstavaju se na temelju zajedničkog rejting-sustava uspostavljenog u skladu s člankom 11. stavkom 1. točkom (b) podtočkom ii. Uredbe o programu InvestEU. Relevantne informacije o procjeni rizika operacije financiranja ili operacije ulaganja stavljaju se na raspolaganje Odboru za ulaganja u skladu s člankom 24. stavkom 4. Uredbe o programu InvestEU i Komisiji za potrebe izvješćivanja. Detaljni zahtjevi utvrđuju se u sporazumima o jamstvu uzimajući u obzir interese EU-a kao jamca i uz odgovarajuću zaštitu povjerljivosti osobnih i/ili poslovno osjetljivih informacija.

2.5 Valuta financiranja

Jamstvo EU-a partnerima u provedbi pruža se u eurima.

Financiranje u okviru operacija financiranja i ulaganja krajnjim se primateljima može pružiti u bilo kojoj valuti koja ima status zakonskog sredstva plaćanja u državi članici. Takvim se financiranjem može doprinijeti i razvoju lokalnih tržišta kapitala.

Financiranje se može pružiti i u drugim valutama kojima se može trgovati. Međutim, partneri u provedbi i financijski posrednici trebaju nastojati izbjeći izlaganje krajnjih primatelja tečajnom riziku. Financiranje se krajnjim primateljima u pravilu može pružiti u valutama koje nisu zakonsko sredstvo plaćanja u državi u kojoj krajnji primatelj ima poslovni nastan samo ako postoji snažna ekonomska opravdanost. U takvim bi slučajevima financiranje trebalo po mogućnosti odobriti u eurima.

2.6 Načela dodjele sredstava po sastavnici politike

Financijski proizvodi uspostavljaju se unutar odgovarajuće sastavnice politike u skladu s načelima utvrđenima u nastavku:

- a) financijski proizvodi za potporu operacijama financiranja i ulaganja kojih je glavni cilj postizanje pozitivnog društvenog učinka ili razvoj vještina obuhvaćaju se sastavnicom za socijalna ulaganja i vještine;
- b) financijski proizvodi za potporu portfeljima koje čine isključivo MSP-ovi i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije preko posrednika u obliku duga ili vlasničkog kapitala obuhvaćaju se sastavnicom za MSP-ove, osim onih obuhvaćenih područjem primjene točke (a). Kad je riječ o izravnim operacijama, financijski proizvodi za potporu portfeljima koje čine isključivo MSP-ovi i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije kao opće područje politike kako je navedeno u članku 8. stavku 1. točki (c) Uredbe o programu InvestEU raspoređuju se u sastavnicu za MSP-ove, dok se financijski proizvodi usmjereni na druga posebna područja politike raspoređuju u sastavnice koje obuhvaćaju to područje;
- c) financijski proizvodi za potporu aktivnostima istraživanja, inovacija ili digitalizacije obuhvaćaju se sastavnicom za istraživanja, inovacije i digitalizaciju, osim onih iz točaka (a) i (b);
- d) financijski proizvodi za potporu infrastrukturnim operacijama, povezanoj mobilnoj imovini, uvođenju inovativnih tehnologija za koje je rizik uglavnom na strani potražnje i razvoju tržišta specifičnog za određeni sektor obuhvaćaju se sastavnicom za održivu infrastrukturu, podložno sljedećim uvjetima:
  - i. financijski proizvodi povezani sa socijalnom infrastrukturom ⁽³²⁾ raspoređuju se u sastavnicu za socijalna ulaganja i vještine;
  - ii. financijski proizvodi povezani s infrastrukturom za koje se glavni rizik nalazi u aktivnostima tehnološkog razvoja i inovacija raspoređuju se u sastavnicu za istraživanja, inovacije i digitalizaciju. Međutim, financijske proizvode povezane s projektima kojima se nastoje ostvariti relevantni ciljevi politike održive infrastrukture MSP-ovi i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije mogu provoditi i razvijati i u okviru sastavnice za održivu infrastrukturu ako ti portfelji nisu obuhvaćeni točkom (b).

Potpora MSP-ovima u obliku kapitala u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (g) Uredbe o programu InvestEU može se pružiti u okviru financijskih proizvoda unutar bilo koje sastavnice politike.

Zajednički financijski proizvodi obuhvaćaju se s dvije ili više sastavnica u skladu s odgovarajućim mehanizmom raspodjele jamstva kako je utvrđeno u sporazumima o jamstvu. Takav mehanizam raspodjele jamstva može se sastojati od unaprijed definirane proporcionalne raspodjele svake operacije financiranja ili operacije ulaganja među relevantnim sastavnicama politike ili drugih mehanizama.

Svaka pojedinačna operacija financiranja ili operacija ulaganja koju predloži partner u provedbi dodjeljuje se odgovarajućem financijskom proizvodu. Operacija financiranja ili operacija ulaganja koja ispunjava kriterije za više od jednog utvrđenog financijskog proizvoda dodjeljuje se financijskom proizvodu kojim je obuhvaćen njezin glavni cilj u skladu s člankom 8. stavkom 4. Uredbe o programu InvestEU.

Pri dostavljanju pojedine operacije financiranja ili operacije ulaganja partner u provedbi predlaže relevantni financijski proizvod iz sastavnice politike kojoj se dodjeljuje operacija financiranja ili operacija ulaganja.

2.7 Geografska i sektorska raznolikost

Obujam operacija financiranja i ulaganja obuhvaćenih jamstvom EU-a u bilo koje tri države članice ne smije činiti više od 45 % iznosa financiranja koje podupire fond InvestEU za sve partnere u provedbi, i to ukupno, na kraju razdoblja ulaganja. Iz toga su isključene operacije financiranja i ulaganja ili njihovi relevantni dijelovi obuhvaćeni odjeljima „države članice“.

⁽³²⁾ Socijalna infrastruktura u kontekstu sastavnice za socijalna ulaganja i vještine podrazumijeva infrastrukturu za potporu pružanju socijalnih usluga i odabranih usluga od općeg interesa (obrazovanje i zdravstvo) kako je definirano u Komunikaciji Komisije o socijalnim uslugama od općeg interesa i uslugama od općeg interesa (COM(2007) 725 final i COM(2006) 177 final). Konkretno, u području socijalnih usluga, socijalna infrastruktura podupire pružanje personaliziranih usluga pomoći ljudima da prevladaju nepovoljne socijalne okolnosti, da se uključe u društvo i povećaju svoju zapošljivost. Ta vrsta infrastrukture obično se uspostavlja na lokalnoj razini i uključuje integrirano pružanje usluga u zajednici.

Osim toga, mora se učiniti sve kako bi se osiguralo da se do kraja razdoblja ulaganja obuhvati velik broj prihvatljivih područja navedenih u Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU. Pritom će se posebno obuhvatiti tržišta u nastajanju ili slabije razvijena tržišta te uzeti u obzir financijski proizvodi partnera u provedbi. Financijskim proizvodom može biti obuhvaćeno bilo koje od prihvatljivih područja za operacije financiranja i ulaganja navedenih u Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU.

Mogu se uspostaviti platforme za ulaganja kako bi se promicala geografska raznolikost povezivanjem rada i stručnosti partnera u provedbi s nacionalnim razvojnim bankama i institucijama koje imaju ograničeno iskustvo u korištenju financijskih instrumenata.

U okviru odjeljaka „države članice” geografsko područje i posebna namjenska izdvajanja bit će uključeni u odgovarajuće sporazume o doprinosu.

2.8 Odjeljci „države članice” u sastavnicama politike

Mogu se uspostaviti odjeljci „države članice” koji obuhvaćaju jednu ili više primjenjivih sastavnica politike. To će biti namjenske dodjele država članica doprinositeljica kako bi se osiguralo ostvarivanje ciljeva politika fondova u okviru podijeljenog upravljanja ili Mehanizma za oporavak i otpornost ili za potrebe utvrđene u sporazumu o doprinosu, ovisno o podrijetlu doprinosa. Iz odjeljaka „države članice” može se, među ostalim, pružiti potpora MSP-ovima u obliku kapitala u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (g) Uredbe o programu InvestEU.

Operacije financiranja i ulaganja u okviru odjeljaka „države članice” provode se u skladu s pravilima fonda InvestEU i usklađene su s ovim smjernicama o ulaganjima i sporazumom o doprinosu prema članku 10. Uredbe o programu InvestEU, uključujući ciljeve programa koji pridonose.

Iz svakog odjeljaka „države članice” ⁽³³⁾ može se pružiti potpora u sljedećim scenarijima koji se odnose na financijske proizvode iz odjeljka 2.3.2.2.:

- a) postojeći financijski proizvod osmišljen za odjeljak „EU” može se provesti i u okviru odjeljaka „države članice”. Doprinos se namjenski izdvaja za države članice ili regije iz koje potječe;
- b) mogu se razviti posebni financijski proizvodi prilagođeni posebnim potrebama i specifičnim krajnjim primateljima iz države članice ili regije iz koje potječe doprinos. Takav financijski proizvod može biti nova vrsta financijskog proizvoda ili se može znatno razlikovati od postojećeg financijskog proizvoda razvijenog za odjeljak „EU”;
- c) u okviru financijskog proizvoda mogu se kombinirati i nadopunjavati potpora iz odjeljaka „EU” i odjeljka „države članice”.

Dvije države članice ili više njih s Komisijom mogu sklopiti sporazum o zajedničkom doprinosu u skladu s člankom 10. stavkom 2. Uredbe o programu InvestEU.

2.9 Operacije mješovitog financiranja za koje se pruža potpora fonda InvestEU

Operacije mješovitog financiranja ⁽³⁴⁾ definirane u članku 2. točki 5. i navedene u članku 6. podstavku 2. Uredbe o programu InvestEU uključuju potporu iz fonda InvestEU. Prijedlog operacije financiranja ili ulaganja koja je dio takve operacije mješovitog financiranja partner u provedbi podnosi Odboru za ulaganja na odobrenje.

Operacija mješovitog financiranja provodi se u skladu s pravilima programa InvestEU. Element mješovitog financiranja koji osigurava sektorski program ⁽³⁵⁾ može biti u obliku bespovratnih sredstava ili financijskog instrumenta i mora biti u skladu s pravilima o prihvatljivosti sektorskog programa. Element mješovitog financiranja u obliku financijskog instrumenta može se kombinirati i podijeliti rizik s jamstvom InvestEU, kako je detaljnije utvrđeno u sporazumu o jamstvu. Relevantni program rada ⁽³⁶⁾ činit će odluku o financiranju koja se odnosi na element mješovitog financiranja iz sektorskog programa

⁽³³⁾ Odjeljak „države članice” mogao bi se financirati iz bilo kojeg od sljedećih fondova s podijeljenim upravljanjem: EFRR, Kohezijski fond, ESF+, EPFRR i EFPR; ili novčanim doprinosom države članice, uključujući one za koje se pruža potpora u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost.

⁽³⁴⁾ Operacija mješovitog financiranja ne smatra se operacijom financiranja ili ulaganja kako je definirana u članku 2. točki 5. Uredbe o programu InvestEU, koja je dio takve operacije mješovitog financiranja.

⁽³⁵⁾ Za potrebe ovih smjernica o ulaganjima „sektorski programi” znači programi Unije kako su definirani u članku 2. točki 5. Uredbe o programu InvestEU. Za potrebe ovog odjeljka 2.9. relevantni su samo sektorski programi za koje je odgovarajuća ovlašćujuća klauzula uključena u pravnu osnovu.

⁽³⁶⁾ U slučaju kombiniranja s inovacijskim fondom za sustav EU-a za trgovanje emisijama relevantna odluka donesena u skladu s delegiranim aktima donesenima na temelju članka 10.a stavka 8. Direktive 2003/87/EZ kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/410 (SL L 76, 19.3.2018., str. 3.).

i u njemu će se navesti njegov oblik, ciljevi, proračunski iznos sektorskog programa koji se dodjeljuje operacijama mješovitog financiranja i popis subjekata uključenih u operaciju mješovitog financiranja. Odlukom o elementu mješovitog financiranja iz sektorskog programa ne dovodi se u pitanje odluka Odbora za ulaganja o jamstvu EU-a u skladu s Uredbom o programu InvestEU.

Pri osmišljavanju i provedbi operacije mješovitog financiranja posebna se pozornost pridaje učinkovitosti i razmjernosti kombinirane potpore Unije. U sporazumu o jamstvu navest će se financijski proizvodi u okviru kojih se mogu predložiti operacije mješovitog financiranja i posebne odredbe koje se primjenjuju na operacije mješovitog financiranja. One mogu sadržavati indikativne ili obvezne gornje granice odgovarajućih obroka potpore Unije. Nadalje, agregirane informacije (ili, ako je tako dogovoreno u sporazumu o jamstvu, detaljne informacije) o operacijama mješovitog financiranja mogu se preispitati tijekom rasprava s Komisijom o portfelju projekata. Tablica pokazatelja pokazuje koristi li se za operaciju mješovitog financiranja komponenta bespovratnih sredstava ili financijski instrument iz drugih programa Unije.

Dodatno uz preispitivanje portfelja, partner u provedbi Komisiji dostavlja i posebne informacije o prihvatljivosti za svaku operaciju financiranja ili operaciju ulaganja za koju se koristi mješovito financiranje u okviru financijskog proizvoda, kako je definirano u sporazumu o jamstvu. Za homogene neizravne operacije financiranja ili ulaganja u sporazumu o jamstvu mogu se definirati posebni kriteriji prihvatljivosti za transakcije s krajnjim primateljima koji mogu nadomjestiti potrebu za takvim posebnim informacijama.

2.10 Strateška ulaganja

Operacije financiranja ili ulaganja u okviru programa InvestEU mogu pridonijeti aktivnostima od strateške važnosti za Uniju kako su utvrđene u članku 8. stavku 3. Uredbe o programu InvestEU. Takve aktivnosti smatrat će se strateškim ulaganjima:

- i. ako se odnose na projekte i krajnje primatelje povezane s rizicima za sigurnost ili javni poredak Unije i njezinih država članica, posebno ulaganja u sektore obrane i svemira te kibersigurnost:
  - kad je riječ o obrani, ulaganja u obrambene tehnologije i proizvode utvrđene u godišnjem programu rada za Europski fond za obranu,
  - kad je riječ o svemiru, ulaganja u sljedeće proizvode:
    - atomski satovi (npr. za sustave za određivanje položaja Galileo),
    - strateški lanseri (tj. vozila za lansiranje svemirskih letjelica za svemirske sustave pod kontrolom Unije), i
    - svemirski proizvodi utvrđeni na popisu o kojem svake godine odlučuje Komisija i koji se dostavlja Upravljačkom odboru,
  - kad je riječ o kibersigurnosti, ulaganja usmjerena isključivo na razvoj i primjenu alata i rješenja za kibersigurnost, među ostalim u okviru uvođenja ili nadogradnje digitalnih mreža i podatkovne infrastrukture;

ili

- ii. ako doprinose otpornosti Unije u područjima od strateške važnosti za Uniju, kako su utvrđena u odjeljcima 6.1.1.8., 6.2.1.1. i 6.4.1.1., podupiranjem i jačanjem strateških lanaca vrijednosti te održavanjem i intenziviranjem aktivnosti od strateške važnosti za Uniju, uključujući važne projekte od zajedničkog europskog interesa, u području kritične infrastrukture, transformativnih tehnologija, revolucionarnih inovacija i inputa za poduzeća i potrošače.

Za izravne operacije partner u provedbi jamči da se strateškim ulaganjima poštuju ograničenja utvrđena u nastavku. Za neizravne operacije partner u provedbi ugovorno zahtijeva da financijski posrednik jamči poštovanje istih ograničenja.

Ograničenja se primjenjuju na krajnje primatelje obuhvaćene točkom i. u prvom odlomku, osim u slučaju izravnih operacija u iznosu manjem od 10 000 000 EUR i transakcija u okviru neizravnih operacija u iznosu manjem od 10 000 000 EUR.

Za potrebe ograničenja utvrđenih u ovom odjeljku:

- a) „kontrola” znači sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata;

- b) „izvršna uprava” znači tijelo pravnog subjekta koje je imenovano u skladu s nacionalnim pravom i, ako je primjenjivo, odgovara glavnom izvršnom direktoru, ili bilo kojoj drugoj osobi koja ima usporedivu ovlast za odlučivanje, a koje je ovlašteno za utvrđivanje strategije, ciljeva i općeg usmjerenja pravnog subjekta te koje nadzire i prati odluke uprave;
- c) „subjekt iz treće zemlje” znači subjekt s poslovnim nastanom u trećoj zemlji ili pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji čija se izvršna uprava nalazi u trećoj zemlji. Mjesto poslovnog nastana pravnog subjekta određuje se prema mjestu njegova registriranog sjedišta.

Krajnjeg primatelja obuhvaćenog točkom i. ne kontroliraju treće zemlje ili subjekti iz trećih zemalja te ima izvršnu upravu u Uniji.

Ako krajnji primatelj obuhvaćen točkom i. sudjeluje u strateškom ulaganju u području 5G povezivosti, mjere i planovi za smanjenje rizika, u skladu s paketom instrumenata za kibersigurnost mreža 5G ⁽³⁷⁾, primjenjuju se i na njegove dobavljače. Riječ je osobito o dobavljačima telekomunikacijske opreme i proizvoda i ostalim trećim dobavljačima, kao što su pružatelji infrastrukture oblaka, pružatelji upravljanih usluga, integratori sustava, pružatelji sigurnosnih usluga i usluga održavanja te proizvođači prijenosne opreme.

Ako krajnji primatelj obuhvaćen točkom i. sudjeluje u strateškom ulaganju u području obrane, to se ograničenje primjenjuje i na njegove dobavljače i podugovaratelje.

Ograničenja koja se odnose na odsustvo kontrole treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje navedena u tri prethodna odlomka ne primjenjuju se za operaciju financiranja i ulaganja ako krajnji primatelj obuhvaćen točkom i. može dokazati da je riječ o pravnom subjektu za koji je država članica u kojoj ima poslovni nastan odobrila jamstvo u skladu s načelima koja se odnose na prihvatljive subjekte utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe o Europskom fondu za obranu („EDF”) ⁽³⁸⁾ ili za koji je Komisija odobrila izuzeće u skladu s načelima koja se odnose na prihvatljive subjekte utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe o svemiru ⁽³⁹⁾. Partner u provedbi mora obavijestiti Komisiju o svakom odobrenom odstupanju od ograničenja utvrđenih u ovom odjeljku 2.10.

Krajnji primatelji obuhvaćeni točkom i. ne dodjeljuju isključivu licencu i ne prenose prava intelektualnog vlasništva za povezane kritične tehnologije i tehnologije bitne za zaštitu ključnih sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica koji izravno proizlaze iz tih strateških ulaganja na treće zemlje ili subjekte iz trećih zemalja, osim ako to odobri država članica u kojoj krajnji primatelj ima poslovni nastan.

To se ograničenje prestaje primjenjivati pet godina nakon datuma konačne isplate sredstava.

3. PROMICANJE ODRŽIVIH ULAGANJA

Kao važan dio Plana ulaganja za održivu Europu/Plana ulaganja za zeleni plan ⁽⁴⁰⁾, InvestEU pomoći će u ostvarivanju europskog zelenog plana i mehanizma za pravednu tranziciju. Pridonijet će i jačanju socijalne dimenzije Unije.

Uredba o programu InvestEU sadržava posebne pravne zahtjeve koji se odnose na doprinos klimatskim i okolišnim ciljevima i održivost operacija financiranja i ulaganja za koje se prima potpora u okviru jamstva EU-a. U kontekstu programa InvestEU održivost podrazumijeva utjecaj na tri dimenzije navedene u Uredbi o programu InvestEU: klimu, okoliš i socijalnu dimenziju.

Nadalje, u skladu s člankom 8. stavkom 5. Uredbe o programu InvestEU projekti koji nisu u skladu s klimatskim ciljevima, prema načelima utvrđenima u smjernicama za provjeru održivosti, nisu prihvatljivi za potporu.

⁽³⁷⁾ Skupina za suradnju za NIS, Kibersigurnost 5G mreža – Paket instrumenata EU-a za smanjivanje rizika, 01/2020, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64468.

⁽³⁸⁾ Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (SL L 170, 12.5.2021., str. 149.).

⁽³⁹⁾ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (SL L 170, 12.5.2021., str. 69.).

⁽⁴⁰⁾ Komunikacija Komisije – Plan ulaganja za održivu Europu/Plan ulaganja za europski zeleni plan (COM(2020) 21 final).

Pri izradi financijskih proizvoda u okviru fonda InvestEU uzima se u obzir doprinos ciljevima održivosti, među ostalim razvojem tržišta zelenih obveznica i obveznica za održivost; uvođenje inovativnih i održivih rješenja u području kružnog gospodarstva, biogospodarstva, plavog gospodarstva, hrane i klimatskih promjena; zaštita okoliša i prirodnog kapitala (zrak, voda, priroda, tlo i bioraznolikost); tranzicija i dekarbonizacija energetski intenzivnih industrija, među ostalim putem ulaganja u digitalne tehnologije kružne sustave; sektori kojima je potrebna potpora radi usklađivanja s klimatskim ciljevima Europske unije za 2030. i 2050.; potreba za uklanjanjem povezanih negativnih učinaka koji mogu posebno pogoditi ugrožene građane, uključujući one kojima je potrebno stjecanje dodatnih vještina ili prekvalifikacija i prilagodba novim oblicima rada, te regije koje zaostaju u pogledu stvaranja održivih industrija i usluga; te promicanje rodne ravnopravnosti i ravnopravnosti na drugim osnovama.

Partnere u provedbi potiče se da podupru gospodarske aktivnosti koje su u skladu s kriterijima Uredbe (EU) 2020/852 ⁽⁴¹⁾.

Promotorima projekata, financijskim posrednicima ili partnerima u provedbi mogu se pružati namjenske savjetodavne usluge ⁽⁴²⁾, posebno radi izgradnje kapaciteta za ispunjavanje zahtjeva za provjeru održivosti i radi izrade portfelja projekata usmjerenih na prethodno navedene ciljeve.

3.1 Praćenje klimatskih i okolišnih mjera i izvješćivanje o njima

Kao što je navedeno u uvodnoj izjavi 10. Uredbe o programu InvestEU, očekuje se da će se u okviru operacija financiranja i ulaganja najmanje 30 % cjelokupne financijske omotnice programa InvestEU namijeniti ostvarenju klimatskih ciljeva. Osim toga, za odjeljak „EU” u članku 8. stavku 8. Uredbe o programu InvestEU utvrđena je posebna ciljna vrijednost od najmanje 60 % ukupnog obujma operacija financiranja i ulaganja unutar sastavnice za održivu infrastrukturu za potporu ciljevima u području klime i okoliša. Očekuje se da će operacije financiranja i ulaganja pridonijeti i općim ciljevima Unije u pogledu bioraznolikosti.

Ciljne vrijednosti u području klime i okoliša primjenjuju se i na odjeljak „EU” i odjeljak „države članice” fonda InvestEU. Međutim, ostvarivanje ciljeva ⁽⁴³⁾ izračunavat će se i pratiti zasebno za odjeljak „EU” i odjeljak „države članice”.

Partnere u provedbi mjere doprinos klimatskim i okolišnim ciljevima operacija financiranja i ulaganja koje podnose Odboru za ulaganja, u skladu sa smjernicama Komisije za praćenje klimatskih i okolišnih mjera iz članka 8. stavka 7. Uredbe o programu InvestEU. Praćenje klimatskih i okolišnih mjera u okviru fonda InvestEU temeljit će se na usklađenom sustavu za prikupljanje, obilježavanje i objedinjavanje relevantnih informacija od svih partnera u provedbi uz usklađenost sa širom metodologijom nadzora klimatske politike primjenjivom na sve relevantne programe koji se financiraju iz proračuna Unije. U tom će se sustavu na odgovarajući način morati primjenjivati kriteriji za utvrđivanje okolišne održivosti gospodarske aktivnosti u skladu s Uredbom o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja ⁽⁴⁴⁾.

U svrhu praćenja postizanja ciljne vrijednosti za klimu od 30 % i kumulativne ciljne vrijednosti za klimu i/ili okoliš od 60 % za sastavnicu za održivu infrastrukturu, partneri u provedbi u trenutku podnošenja prijedloga Komisiji dostavljaju informacije potrebne za praćenje doprinosa tim ciljevima u skladu sa smjernicama koje je izdala Komisija. Iste informacije dostavit će se i Odboru za ulaganja u okviru zahtjeva za potporu fonda InvestEU.

Sporazumima o jamstvu zahtijevat će se da partneri u provedbi svake godine izvješćuju Komisiju o operacijama kojima se pridonosi klimatskim i okolišnim ciljevima na ukupnoj razini i, ako je primjenjivo, zasebno po fondu iz kojeg se daje doprinos u okviru podijeljenog upravljanja u odjeljku „države članice”. Takvo izvješćivanje uključivat će relevantne pokazatelje, ako je primjenjivo.

⁽⁴¹⁾ Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.) i relevantni delegirani akti.

⁽⁴²⁾ Savjetodavna potpora partnerima u provedbi bit će dopuna tehničkoj pomoći koja se pruža u okviru Instrumenta za tehničku potporu.

⁽⁴³⁾ 30 % za klimu i 60 % za klimu i okoliš unutar sastavnice za održivu infrastrukturu.

⁽⁴⁴⁾ Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

3.2 Provjera održivosti

U skladu s člankom 8. stavkom 5. Uredbe o programu InvestEU partner u provedbi nadzire operacije financiranja i ulaganja kako bi utvrdio podupiru li se projekti iznad određene veličine ⁽⁴⁵⁾ i, ako je to slučaj, imaju li oni znatan učinak na okoliš ili klimu ili društveni učinak. Ako se to potvrdi, projekti podliježu provjeri održivosti u skladu sa smjernicama koje izrađuje Komisija u suradnji s potencijalnim partnerima u provedbi. Ako partner u provedbi zaključi da nije potrebno provesti provjeru održivosti, dostavlja obrazloženje Odboru za ulaganja.

Partner u provedbi bit će zadužen za provjeru održivosti na temelju informacija koje su dostavili promotori projekta i u skladu sa smjernicama Komisije. Pri podnošenju zahtjeva za potporu fonda InvestEU partneri u provedbi dostavljaju sažetak o provjeri održivosti, prema potrebi. Uzimajući u obzir pravila i prakse koji se odnose na povjerljive i poslovno osjetljive informacije, uključujući intelektualno vlasništvo, sažetak o provjeri održivosti objavljuje se nakon što Odbor za ulaganja odobri upotrebu jamstva EU-a za određenu operaciju.

Smjernice Komisije sastavit će se u skladu s izradom smjernica za druge programe Unije te na temelju postojećih propisa ⁽⁴⁶⁾, postojećih smjernica, alata i najboljih praksi za osiguravanje otpornosti na klimatske promjene i procjenu vanjskih učinaka na okoliš ⁽⁴⁷⁾, uzimajući u obzir, na odgovarajući način, kriterije za utvrđivanje okolišne održivosti gospodarske aktivnosti, kako je definirano u Uredbi (EU) 2020/852, uključujući načelo nenanošenja bitne štete. Provjerom se isto tako pomaže utvrditi da su operacije ulaganja u okviru programa InvestEU usmjerene na uklanjanje nejednakosti ili barem da ne pridonose održavanju ili povećanju postojećih nejednakosti.

3.3 Program za pravednu tranziciju u okviru programa InvestEU

Kao dio Plana ulaganja za održivu Europu/Plana ulaganja za europski zeleni plan program InvestEU pridonijet će mehanizmu za pravednu tranziciju s pomoću posebnog programa za pravednu tranziciju, koji se provodi u okviru financijskih proizvoda programa InvestEU. Programom se podupiru ulaganja kojima se rješavaju socijalni, gospodarski i okolišni izazovi koji proizlaze iz tranzicije prema postizanju klimatskog cilja Unije do 2030. i klimatske neutralnosti do 2050. Kako bi mogle koristiti sredstva iz programa za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU, države članice u relevantnom teritorijalnom planu za pravednu tranziciju utvrđuju sektore i aktivnosti za koje je predviđena potpora, u skladu s načelima koja se odnose na teritorijalne planove za pravednu tranziciju utvrđena u Uredbi o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju („Uredba o FPT-u“) ⁽⁴⁸⁾.

Programom za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU podupiru se gospodarski održiva ulaganja subjekata iz privatnog i javnog sektora koja su u skladu s ciljevima pravedne tranzicije. Projekti ili krajnji primatelji trebaju se nalaziti na područjima koja su obuhvaćena odobrenim teritorijalnim planom za pravednu tranziciju u skladu s Uredbom o FPT-u. Nadalje, mogu se podupirati projekti ili krajnji primatelji koji se ne nalaze na tim područjima, ali pridonose ispunjavanju njihovih razvojnih potreba, pod uvjetom da je financiranje takvih projekata ključno za tranziciju područja s teritorijalnim planom za pravednu tranziciju. Na primjer, mogu biti obuhvaćeni infrastrukturni projekti kojima se poboljšava povezivost regija u kojima je potrebno osigurati pravednu tranziciju.

Programom za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU podupiru se ulaganja koja su u skladu s ciljevima (članak 3. Uredbe o programu InvestEU) i prioritetima ulaganja (članak 8. stavak 1. i Prilog II. Uredbi o programu InvestEU) utvrđenima u Uredbi o programu InvestEU i ovim smjernicama o ulaganjima.

⁽⁴⁵⁾ Posebni pragovi koji će se primjenjivati utvrdit će se u smjernicama o održivosti koje će Komisija izdati u skladu s člankom 8. stavkom 6. Uredbe o programu InvestEU.

⁽⁴⁶⁾ Na primjer: Direktiva 2011/92/EU o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.) kako je izmijenjena Direktivom 2014/52/EU (SL L 124, 25.4.2014., str. 1.); Direktiva Vijeća 92/43/EEZ o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.); Direktiva 2000/60/EZ o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.); Direktiva 2010/75/EU o industrijskim emisijama (integrirano sprječavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

⁽⁴⁷⁾ *Climate change and major projects. Outline of the climate change related requirements and guidance for major projects in the 2014–2020 programming period: ensuring resilience to the adverse impact of climate change and reducing the emission of greenhouse gases*, European Commission (Klimatske promjene i veliki projekti. Pregled zahtjeva povezanih s klimatskim promjenama i smjernice za velike projekte u programskom razdoblju 2014.–2020.: osiguravanje otpornosti na negativne učinke klimatskih promjena i smanjenje emisija stakleničkih plinova, Europska komisija) (25.8.2016.) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/major_projects_en.pdf; te *Integrating Climate Change Information and Adaptation in Project Development: Emerging Experience from Practitioners* (Integriranje informacija o klimatskim promjenama i prilagodbe njima u razvoj projekata: najnovija iskustva stručnjaka), Radna skupina financijskih institucija Europske unije za prilagodbu klimatskim promjenama (EUFIWACC) (svibanj 2016.) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/integrating_climate_change_en.pdf

⁽⁴⁸⁾ Uredba o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (još nije objavljena), na čekanju potpisivanja akta.

Program za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU može se provoditi s pomoću bilo kojeg financijskog proizvoda programa InvestEU unutar četiriju sastavnica politike. Zbog posebnosti područja pravedne tranzicije (npr. gospodarske nejednakosti, struktura tržišta rada, apsorpcijska sposobnost itd.) i utjecaja pandemije bolesti COVID-19 na gospodarske izgleda, u okviru određenih financijskih proizvoda može se očekivati veća potražnja za financiranjem, dok u okviru drugih potražnja može biti ograničena ili je uopće neće biti. Uzimajući u obzir te čimbenike, partnerima u provedbi i financijskim posrednicima mogu se pružiti namjenski poticaji. Ti poticaji, ako je to opravdano, mogu imati oblik povoljnijih aranžmana za podjelu rizika za ulagačke portfelje između EU-a i partnera u provedbi, niže naknade za jamstvo EU-a ili djelomičnog pokrivanja administrativnih troškova operacija financiranja i ulaganja kojima se doprinosi programu za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU kako je definirano u članku 13. stavku 2. Uredbe o programu InvestEU ili neki drugi oblik dogovoren u sporazumu o jamstvu u kontekstu jednog ili više financijskih proizvoda. Promotorima projekata ili financijskim posrednicima može se, prema potrebi, ponuditi posebna savjetodavna potpora kako bi se pružila potpora razvoju održivog portfelja projekata.

Svako smanjenje naknade za jamstvo EU-a u potpunosti je namijenjeno krajnjim primateljima.

Doprinos partnera u provedbi postizanju ciljeva ulaganja za program za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU može se razlikovati ovisno o prirodi predmetnog financijskog proizvoda.

Partneri u provedbi prate operacije financiranja i ulaganja ili njihove relevantne komponente kojima se podupiru projekti ili krajnji primatelji unutar programa za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU i o njima izvješćuju. Nakon donošenja relevantnog teritorijalnog plana za pravednu tranziciju takve operacije ili njihove relevantne komponente računaju se kao ulaganja mobilizirana unutar programa za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU čak i ako su odobrene prije donošenja plana, pod uvjetom da partner u provedbi provjeri da ispunjavaju ciljeve predmetnog teritorijalnog plana za pravednu tranziciju.

Financiranje iz programa za pravednu tranziciju u okviru fonda InvestEU ne smije se kombinirati s instrumentom za kreditiranje u javnom sektoru ⁽⁴⁹⁾ (stup 3), osim za savjetodavnu potporu.

4. UPORABA JAMSTVA EU-a

Jamstvo EU-a može se upotrebljavati za pokrivanje različitih tranši rizika operacija financiranja ili ulaganja u okviru različitih financijskih proizvoda ili portfelja operacija financiranja i ulaganja u okviru financijskih proizvoda. Pojednosto o uporabi jamstva EU-a utvrđuju se u sporazumu o jamstvu.

Jamstvo EU-a može biti *pari passu* s pozicijom rizika partnera u provedbi ili može pokriti podređenu tranšu kao što je tranša prvog gubitka ili mezaninsku tranšu. Kad je riječ o sporazumima o jamstvu kojima je obuhvaćeno više sastavnica politike, gubici nastali u okviru financijskih proizvoda mogu se podijeliti unutar jedne ili više sastavnica politike, uzimajući u obzir strukturu podjele rizika definiranu u sporazumu o jamstvu.

Udio partnera u provedbi u tranši prvog gubitka ubraja se u financijski doprinos partnera u provedbi kako je definiran u članku 2. stavku 7. Uredbe o fondu InvestEU. Podjela rizika u drugim oblicima, kao što je udio partnera u provedbi u mezaninskoj tranši, može se uračunati u financijski doprinos partnera u provedbi, u skladu s uvjetima i metodologijom izračuna utvrđenima u sporazumima o jamstvu.

Životni vijek i uvjeti obustave financijskog proizvoda definiraju se u sporazumu o jamstvu. Prema potrebi, u okviru financijskog proizvoda na razini operacije financiranja ili operacije ulaganja može se predvidjeti mogućnost izlaska iz ulaganja ili prodaje izloženosti prije kraja životnog vijeka osnovnih ulaganja ako se može osigurati postizanje ciljeva politike, uz istodobno poštovanje financijskih interesa Unije i partnera u provedbi.

Ne dovodeći u pitanje načela iz ovog odjeljka 4. koja se primjenjuju *mutatis mutandis*, debljina podređene ili mezaninske tranše može se utvrditi i mehanizmom stope prijenosa, koji će biti naveden u sporazumu o jamstvu. Taj se mehanizam sastoji od primjene pojedinačne stope prijenosa za svaku operaciju financiranja ili operaciju ulaganja kako bi se utvrdila razina doprinosa partnera u provedbi i jamstva EU-a takvoj podređenoj ili mezaninskoj tranši za tu operaciju.

⁽⁴⁹⁾ Uredba o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju (još nije objavljena), na čekanju stajališta Parlamenta u 1. čitanju.

Za uporabu jamstva EU-a primjenjuju se sljedeća načela, osim ako je drukčije navedeno u ovim smjernicama o ulaganjima u odgovarajućem odjeljku sastavnice politike. Za odjeljak „države članice” debljina tranše prvog gubitka ili mezaninske tranše može se razlikovati od načela iz ovog odjeljka 4., kako je navedeno u relevantnom sporazumu o doprinosu koji potpisuju Komisija i država članica.

4.1 Opći financijski proizvodi

4.1.1 Uporaba jamstva EU-a za dužničke operacije

U načelu, u skladu s odredbama iz odjeljaka od 4.1.1.1. do 4.1.1.3., za portfelje kojima se podupiru dužničke operacije u okviru financijskih proizvoda, ako jamstvo EU-a pokriva tranšu prvog gubitka, partner u provedbi preuzima barem 5-postotni udio u toj tranši.

4.1.1.1 Pokrivanje pojedinačnih operacija

Ovaj odjeljak 4.1.1.1. primjenjuje se samo na izravne operacije.

Jamstvo EU-a može se upotrijebiti za djelomično pokrivanje pojedinačne operacije na osnovi *pari passu*. U tom slučaju jamstvo EU-a za pojedinačnu operaciju ne smije premašiti 50 % financiranja koje osigurava partner u provedbi. Partner u provedbi obvezan je zadržati najmanje 20 % udjela *pari passu* za pojedinačnu operaciju radi usklađenosti interesa.

Jamstvo EU-a može imati i druge oblike, uključujući podređenu poziciju u pogledu pojedinačne operacije. U tom slučaju jamstvo EU-a za pojedinačnu operaciju ograničeno je na 25 % ukupnog iznosa financiranja koje osigurava partner u provedbi ⁽⁵⁰⁾. Partner u provedbi mora preuzeti barem 5-postotni udio u podređenoj poziciji.

4.1.1.2 Pokrivanje portfelja operacija osim onih iz odjeljka 4.1.1.3.

Jamstvom EU-a može se pokriti i tranša prvog gubitka ili mezaninska tranša za relevantni portfelj operacija financiranja i ulaganja koje financira partner u provedbi. Ako jamstvo EU-a pokriva tranšu prvog gubitka, partner u provedbi mora preuzeti barem 5-postotni udio u tranši.

Debljina tranše prvog gubitka temeljit će se na očekivanom profilu rizičnosti operacija u okviru portfelja obuhvaćenog jamstvom. Ograničena je na najviše 30 % ukupnog iznosa financiranja koji je partner u provedbi osigurao u okviru financijskog proizvoda. U okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine debljina tranše prvog gubitka može se povećati s obzirom na odgovarajući udio ukupnog iznosa financiranja.

4.1.1.3 Pokrivanje portfelja ograničenih i neograničenih jamstava

Za financiranje zaduživanjem preko posrednika u obliku ograničenih jamstava i u obliku neograničenih jamstava, ako naknada financijskih posrednika nije primjerena za rizik financiranja koje osigurava partner u provedbi, jamstvo EU-a može iznositi do 100 % tranše prvog gubitka utvrđene na razini očekivanih gubitaka. Za takvo financiranje zaduživanjem preko posrednika u obliku ograničenih jamstava debljina tranše prvog gubitka pokrivena jamstvom EU-a može iznositi do 100 % financiranja koje osigurava partner u provedbi.

U propisno opravdanim slučajevima, za neograničena jamstva koja nudi partner u provedbi jamstvom EU-a mogu se pokriti gubici iznad očekivanog iznosa gubitaka. U tim se slučajevima određuje cijena za dio neočekivanih gubitaka pokrivenih jamstvom EU-a, kako je navedeno u sporazumu o jamstvu.

U iznimnim slučajevima s visokom dodanom vrijednosti politike, kad je riječ o ograničenim jamstvima koja pruža partner u provedbi, debljina tranše prvog gubitka pokrivena jamstvom EU-a može se utvrditi na razini višoj od očekivanih gubitaka. U tim se slučajevima određuje cijena za dio neočekivanih gubitaka pokrivenih jamstvom EU-a, kako je navedeno u sporazumu o jamstvu.

⁽⁵⁰⁾ U slučaju operacije financiranja ili operacije ulaganja u obliku jamstva partnera u provedbi trećoj strani kreditoru, gornja granica od 25 % primjenjuje se na financiranje koje osigurava treća strana kreditor.

4.1.2 Uporaba jamstva EU-a za vlasničke operacije

U načelu, za portfelje kojima se podupiru vlasničke operacije partneri u provedbi moraju ulagati u svaku operaciju financiranja ili operaciju ulaganja na vlastiti rizik na osnovi *pari passu* u udjelu kojim se osigurava dostatna usklađenost interesa, kako je unaprijed definirano u okviru svakog financijskog proizvoda. Dio financiranja pokriven jamstvom EU-a ukupno čini do 70 % ukupnog vlasničkog financiranja koje partner u provedbi (koji se može uzeti u obzir na razini grupe) osigurava na osnovi *pari passu* u okviru različitih financijskih proizvoda, a financiranje na vlastiti rizik čini najmanje 5 % ukupnog vlasničkog financiranja koje partner u provedbi osigurava *pari passu* u okviru bilo koje operacije financiranja ili ulaganja.

U propisno opravdanim slučajevima aranžmani o podjeli rizika između partnera u provedbi i Komisije mogu biti na osnovi *pari passu*. Primjerice, podređena uporaba jamstva EU-a može se dopustiti za javna dobra sa sustavnim tržišnim nedostacima ili za neodgovarajuće određivanje cijena vanjskih učinaka, primjerice za ogleadne operacije ili stvaranje novog tržišta.

Samo u iznimnim slučajevima, uključujući one u kojima postoji visoka koncentracija rizika, jamstvom EU-a može se pokriti do 100 % tranše prvog gubitka (što može iznositi najviše 50 % ukupnog financiranja koje osigurava partner u provedbi u okviru tog portfelja). U svim slučajevima podjela prihoda između partnera u provedbi i Komisije razmjerna je njihovoj izloženosti riziku.

4.2 Tematski financijski proizvodi

4.2.1 Uporaba jamstva EU-a za dužničke operacije

Jamstvom EU-a može se pokriti tranša prvog gubitka za relevantni portfelj dužničkih operacija koje financira partner u provedbi. S obzirom na značajke takvih financijskih proizvoda, debljina tranše prvog gubitka može biti veća od 50 % ciljnog financiranja koje osiguravaju partneri u provedbi. Partner u provedbi preuzima najmanje 5-postotni udio u tranši prvog gubitka kako bi osigurao usklađenost interesa. U propisno opravdanim slučajevima usklađenost interesa može se osigurati s pomoću drugih financijskih sredstava utvrđenih u odgovarajućem sporazumu o jamstvu.

U propisno opravdanim slučajevima doprinos partnera u provedbi pokrivanju gubitaka koje osigurava tranša prvog gubitka može se osigurati postupno, u skladu s dospijecima unutar portfelja i smanjenjem rizika. Taj se doprinos može osigurati kroz prihode koji proizlaze iz portfelja obuhvaćenog jamstvom ili drugih portfelja, ili s pomoću drugih primjerenih i inovativnih mehanizama.

4.2.2 Uporaba jamstva EU-a za vlasničke operacije

Jamstvom EU-a može se pokriti tranša prvog gubitka za relevantni portfelj vlasničkih operacija koje financira partner u provedbi; debljina tranše prvog gubitka može iznositi više od 50 % za relevantni portfelj operacija koje financira partner u provedbi. Partner u provedbi preuzima najmanje 5-postotni udio u tranši prvog gubitka kako bi osigurao usklađenost interesa. U propisno opravdanim slučajevima usklađenost interesa može se osigurati s pomoću drugih financijskih sredstava utvrđenih u odgovarajućem sporazumu o jamstvu.

U propisno opravdanim slučajevima doprinos partnera u provedbi pokrivanju gubitaka koje osigurava tranša prvog gubitka može se osigurati postupno, u skladu s dospijecima unutar portfelja i smanjenjem rizika. Taj se doprinos može osigurati kroz prihode koji proizlaze iz portfelja obuhvaćenog jamstvom ili drugih portfelja, ili s pomoću drugih primjerenih i inovativnih mehanizama.

5. FINANCIRANJE KOJE OSIGURAVA PARTNER U PROVEDBI

Na financiranje koje osigurava partner u provedbi primjenjuju se sljedeća načela, osim ako je drukčije navedeno u ovim smjernicama o ulaganjima u odgovarajućem odjeljku sastavnice politike.

5.1 Opći financijski proizvodi

5.1.1 *Financiranje zaduživanjem koje osigurava partner u provedbi*

5.1.1.1 Opće financiranje zaduživanjem

Partner u provedbi može osigurati financiranje izravno krajnjim primateljima, tj. u obliku izravnih zajmova ili drugim oblicima izravnog financiranja zaduživanjem ili putem financijskih posrednika.

5.1.1.2 Ograničena i neograničena jamstva

Sljedeći uvjeti primjenjuju se na operacije financiranja i ulaganja u okviru odjeljka „EU“:

- a) jamstvo EU-a može se ponuditi partnerima u provedbi kako bi mogli pružiti ograničeno ili neograničeno jamstvo za portfelj novouspostavljenih financijskih transakcija u kojima je inicijator financijski posrednik. Transakcije s krajnjim primateljima nad kojima se provodi skupni postupak u slučaju nesolventnosti ili koji ispunjavaju kriterije u skladu s nacionalnim pravom da se nad njima provede skupni postupak u slučaju nesolventnosti na zahtjev vjerovnika nisu prihvatljive za uključivanje u te portfelje;
- b) u slučaju ograničenog portfeljnog jamstva stopa gornje granice utvrđuje se na razini očekivanih gubitaka novog portfelja i određuje se pojedinačno za svaki sporazum o portfeljnom jamstvu koji je potpisan s financijskim posrednikom ⁽⁵¹⁾. Očekivani gubici utvrđuju se i dokumentiraju na temelju povijesnih podataka i procjena usmjerenih na budućnost. U nedostatku relevantnih podataka stopa gornje granice utvrđuje se na prethodno dogovorenoj razini i definira u sporazumu o jamstvu između Komisije i partnera u provedbi. Najveća dopuštena stopa gornje granice iznosi 25 %. Za sastavnice za socijalna ulaganja i vještine najviša dopuštena stopa gornje granice može biti viša;
- c) u propisno opravdanim slučajevima, pokrće jamstvom do razine očekivanih gubitaka može se pružiti besplatno (za ograničena i neograničena jamstva), ali partner u provedbi mora odrediti cijenu preuzimanja rizika iznad očekivanih gubitaka kako se može utvrditi u sporazumu o jamstvu između Komisije i partnera u provedbi. U oba slučaja smanjenje naknade za jamstvo EU-a u potpunosti je namijenjeno krajnjim primateljima;
- d) stopa jamstva za pojedinačne transakcije financiranja uključene u novi portfelj obično iznosi 50 %, ali taj se postotak može povećati za transakcije s posebnom vrijednošću politike;
- e) financijski posrednik obavezan je zadržati najmanje 20 % izloženosti u odnosu na svaku financijsku transakciju koja je istog reda kao jamstvo partnera u provedbi. U propisno opravdanim slučajevima, u sporazumu o jamstvu između Komisije i partnera u provedbi može se utvrditi niži postotak ako je to u skladu s pravilima o državnim potporama. U okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine minimalna izloženost može se smanjiti na 5 % u propisno opravdanim slučajevima;
- f) kad je riječ o povratima gubitaka, jamstvo koje pruža partner u provedbi jednako je rangirano kao i financijski posrednik. U slučaju ograničenih jamstava, ako iznos gubitaka premašuje najviši iznos jamstva, odgovarajući iznos povrata gubitaka može se prvo dodijeliti nadređenijim izloženostima; druga je mogućnost primjena *ex ante* procijenjene stope povrata;
- g) minimalni rok dospijea financijskih transakcija koje se mogu uključiti u portfelje utvrđuje se na 12 mjeseci, osim za sastavnicu za socijalna ulaganja i vještine, za koju može biti manji.

5.1.2 *Financiranje vlasničkim kapitalom koje osigurava partner u provedbi*

Partneri u provedbi mogu krajnjim primateljima osigurati financiranje vlasničkim kapitalom i kvazivlasničkim kapitalom izravno ⁽⁵²⁾ ili putem financijskih posrednika (kao što su namjenski fondovi i ulagački instrumenti, uključujući instrumente za zajednička ulaganja). Posrednički fondovi ili ulagački instrumenti obično su usmjereni na manjinske udjele u krajnjim primateljima.

⁽⁵¹⁾ Stopa gornje granice može se iznimno, u opravdanim slučajevima, utvrditi na razini višoj od očekivanih gubitaka u okviru odjeljka „države članice” u sastavnici za MSP-ove.

⁽⁵²⁾ Izravno financiranje vlasničkim kapitalom i kvazivlasničkim kapitalom nije dopušteno u okviru odjeljka „EU” sastavnice za MSP-ove.

Svi sljedeći uvjeti primjenjuju se na ulaganja u okviru odjeljka „EU” u financijske posrednike, kako je detaljnije utvrđeno u sporazumima o jamstvu s partnerima u provedbi te, kako ne bi bilo sumnje, ti se uvjeti primjenjuju na financiranje koje osigurava partner u provedbi u okviru fonda InvestEU (operacija financiranja ili ulaganja), uključujući dijelove obuhvaćene jamstvom EU-a i financijskim doprinosom partnera u provedbi:

- a) financijski posrednik koji prima ulaganje u okviru fonda InvestEU (operacija financiranja ili ulaganja) obvezuje se kao dio svoje strategije ulaganja uložiti u krajnje primatelje koji ispunjavaju uvjete na temelju Uredbe o programu InvestEU barem iznos koji je jednak većem od sljedećeg:
  - i. 50 % ukupnih uloženi iznosa posrednika; i
  - ii. iznosa koji je dvaput veći od iznosa povučenog u okviru ulaganja uz potporu EU-a za potrebe ulaganja, ograničeno na 80 % ukupnih uloženi iznosa posrednika.
- b) ulaganja partnera u provedbi u fondove obično ne čine više od 25 % veličine fonda. U slučajevima visoke dodane vrijednosti politike mogu se dopustiti ulaganja koja čine do 50 % veličine fonda, osim u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine ili u iznimnim slučajevima fondova za prijenos tehnologije u okviru drugih sastavnica politike, kada mogu iznositi do 75 % veličine fonda. U slučaju fonda fondova ta se ograničenja primjenjuju na razini investicijskih fondova;
- c) ulaganja tri ili više partnera u provedbi u fondove usmjerene na zelena i digitalna ulaganja na europskoj razini mogu iznositi do 75 % veličine fonda;
- d) za fondove i instrumente sufinanciranja utvrdit će se poseban skup pravila u sporazumima o jamstvu s partnerima u provedbi;
- e) ulaganja partnera u provedbi u okviru fonda InvestEU provode se na osnovi *pari passu* s drugim javnim i privatnim ulagačima te na tržišnoj osnovi. Da bi ulaganje bilo na tržišnoj osnovi, najmanje 30 % svih ulaganja u fond ili u temeljne projekte fonda moraju provesti privatni ulagači koji su u usporedivom položaju s ostalim ulagačima, i to na osnovi *pari passu* ⁽⁵³⁾. Zahtjevi iz ovog stavka možda se neće primjenjivati za potrebe ulaganja u područja od posebne političke važnosti za EU, kako je detaljnije utvrđeno u odgovarajućem sporazumu o jamstvu s partnerom u provedbi;
- f) partneri u provedbi ulažu u fondove u okviru fonda InvestEU obično pri prvom zaključenju fonda; ulaganja pri sljedećim zatvaranjima moguća su samo ako su propisno opravdana;
- g) operacije financiranja i ulaganja dugoročne su i obično traju od 5 do 20 godina;
- h) ulaganja u krajnje primatelje koja su prihvatljiva u skladu s relevantnim financijskim proizvodom imaju oblik primarnih ulaganja ⁽⁵⁴⁾. I sekundarna ulaganja mogu se smatrati prihvatljivima ako su propisno opravdana, kako je navedeno u sporazumu o jamstvu.

5.2 Tematski financijski proizvodi

5.2.1 Financiranje zaduživanjem koje osigurava partner u provedbi

Partner u provedbi može osigurati financiranje krajnjim primateljima u obliku izravnih zajmova, drugim oblicima izravnog financiranja zaduživanjem ili financiranjem posrednika kako bi se sredstva usmjerila na odgovarajuće područje politike s većom dodanom vrijednošću Unije.

5.2.2 Financiranje vlasničkim kapitalom koje osigurava partner u provedbi

Partneri u provedbi mogu krajnjim primateljima osigurati financiranje vlasničkim kapitalom i kvazivlasničkim kapitalom izravno ⁽⁵⁵⁾ ili putem namjenskih fondova i ulagačkih instrumenata. Ulaganja u fondove ili druge ulagačke instrumente i u platforme koje se podupiru jamstvom EU-a mogu, u propisno opravdanim slučajevima, biti i podređeno rangirana u usporedbi s drugim ulagačima.

⁽⁵³⁾ Za sastavnicu za MSP-ove potrebno je najmanje 30 % financiranja od privatnih ulagača na razini fonda. U slučaju instrumenata za zajednička ulaganja, privatna financiranja mogu se provoditi i na razini ulaganja u svakog krajnjeg primatelja.

⁽⁵⁴⁾ Primarno ulaganje znači izravno ili neizravno ulaganje (među ostalim u obliku duga) u krajnjeg primatelja koje dovodi do izravnog ili neizravnog financiranja krajnjeg primatelja.

⁽⁵⁵⁾ Izravno financiranje vlasničkim kapitalom i kvazivlasničkim kapitalom nije dopušteno u okviru odjeljka „EU” sastavnice za MSP-ove.

6. SASTAVNICE POLITIKE

6.1 Održiva infrastruktura

6.1.1 Područja intervencije

Sastavnica za održivu infrastrukturu usmjerena je na potporu operacijama financiranja i ulaganja u održivu infrastrukturu u područjima iz članka 8. stavka 1. točke (a) Uredbe o programu InvestEU. Ne dovodeći u pitanje odredbe o isključenim aktivnostima (odjeljak 2.3.3. ovih smjernica o ulaganjima) i načelima dodjele sredstava fonda InvestEU iz odjeljka 2.6., za potporu u okviru sastavnice politike za održivu infrastrukturu prihvatljiva su sva relevantna područja povezana s održivom infrastrukturom navedena u Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU. Ta se potpora uglavnom odnosi na točke 1., 2., 3., 4., 9., 10., i 11., točku 13. podtočku (d) te točke 14. i 15. Priloga II Uredbi o programu InvestEU. Neke su od njih pobliže opisane u odjeljcima od 6.1.1.1. do 6.1.1.8. na neiscrpan i indikativan način. Za prihvatljiva područja može se odrediti redosljed prioriteta u skladu s odjeljkom 2.3.2.1.

Poštujući opći cilj od 60 % ulaganja kojima se pridonosi ciljevima Unije u pogledu klime i okoliša, partneri u provedbi svojim financiranjem nastoje osigurati dostatan stupanj diversifikacije među sektorima, uzimajući u obzir financijske proizvode koje provodi partner u provedbi.

U okviru sastavnice politike za održivu infrastrukturu može se usmjeriti i potpora iz sektorskih programa (odjeljak 2.9. o mješovitom financiranju). Nadalje, potpora ulaganjima u okviru te sastavnice može se kombinirati s potporom iz fondova u okviru podijeljenog upravljanja ili iz Mehanizma za oporavak i otpornost.

Potporom u okviru te sastavnice trebala bi se ostvariti dodana vrijednost osiguravanjem pristupa financiranju u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

- a) ostvarivanje ciljeva politike i ciljeva povezanih s održivim razvojem utvrđenih na europskoj razini. Na primjer, to se odnosi na istodobno promicanje gospodarskih, okolišnih i socijalnih ciljeva, kao što je poštovanje okolišnih, socijalnih i upravljačkih načela ⁽⁵⁶⁾;
- b) potpora razvoju infrastrukture kao kategorije imovine promicanjem dosljedne primjene visokih standarda održivosti (uključujući pristupačnost ⁽⁵⁷⁾), transparentnosti i usporedivosti u području pripreme projekata, tehnike financiranja te proizvoda, praćenja i podataka;
- c) promicanje projekata s makroregionalnim i/ili prekograničnim učinkom čiji su troškovi i koristi raspodijeljeni među više država članica ili kada troškovi nastaju na nacionalnoj ili lokalnoj razini, dok se koristi ostvaruju prekogranično ili na razini Unije;
- d) potpora projektima kojima se internaliziraju okolišni i socioekonomski troškovi i koristi koji proizlaze iz prioriteta politike EU-a. To bi se, na primjer, odnosilo na doprinos promjeni načina prijevoza i upotrebi održivih goriva u prometu te doprinos učinkovitosti materijala i energetske učinkovitosti, obnovljivim izvorima energije, poboljšanju kvalitete zraka ili vode, zaštiti okoliša, promicanju dugoročne zaštite i obnove bioraznolikosti, održivoj infrastrukturi i prirodnim rješenjima, potpori biogospodarstvu, smanjenju emisija stakleničkih plinova, upravljanju kulturnom baštinom, turizmu, energetske učinkovitosti zgrada itd. Uključivalo bi i podupiranje obnavljanja i naknadnog opremanja rješenja za mobilnu prometnu imovinu;
- e) promicanje transeuropske mrežne infrastrukture, opreme i inovativnih tehnologija koje služe, na primjer, kao javno dobro za energetske i prometni sustav itd. Takvi projekti mogu biti i ključni pokretači viših razina ulaganja u obnovljive izvore energije, energetske učinkovitost i upravljanje potrošnjom, zdravstvenu skrb (npr. e-zdravstvo i skrb), javnu upravu kao što su e-javne usluge te kooperativnu, povezanu i automatiziranu mobilnost na alternativna goriva;

⁽⁵⁶⁾ Vidjeti, primjerice, Komunikaciju Komisije o financiranju održivog rasta (COM(2018) 97 final) i završno izvješće Stručne skupine na visokoj razini za održivo financiranje objavljeno 31. siječnja 2018., na internetu na adresi <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180131-sustainable-finance-final-report_en.pdf>.

⁽⁵⁷⁾ U skladu sa zahtjevima za pristupačnost iz Europskog akta o pristupačnosti (Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

- f) promicanje održive digitalne povezivosti i podatkovnih platformi i infrastruktura u cijeloj Uniji te projekata kojima se podupire širok raspon proizvoda i usluga povezanih s komunikacijama i informacijskim tehnologijama, uz promicanje međunarodne povezivosti na razini EU-a kada je to potrebno, pri čemu održivost uključuje kružnost infrastrukture i opreme;
- g) promicanje razvoja i rada održive svemirske infrastrukture (u orbiti i na zemlji) koja omogućuje svemirske usluge i svemirske aplikacije;
- h) promicanje projekata čija korist ovisi o drugim ulaganjima u vrijednosni ili opskrbeni lanac ili mrežu i/ili uključuju visok rizik za predvodnika;
- i) promicanje interoperabilnosti prekogranične infrastrukture i usluga, uključujući digitalne platforme i usluge;
- j) promicanje uvođenja istraživačke infrastrukture i sinergija s njom u cijeloj Uniji, uključujući e-infrastrukture, usredotočeno na tržišni razvoj objekata, resursa i usluga kojima se zajednice koriste za poticanje inovacija;
- k) rješavanje pitanja učinkovitog funkcioniranja unutarnjeg tržišta promicanjem tržišno utemeljenih ulaganja u okviru različitih regulatornih sustava ⁽⁵⁸⁾;
- l) ostvarivanje kritične mase te skupina i skupnih projekata kako bi se privukli privatni ulagači.

Potpora područjima politike opisanima u odjeljcima od 6.1.1.1. do 6.1.1.8. može se dopuniti popratnim mjerama kojima se nastoji pomoći javnim tijelima i promotorima projekata da razviju kapacitete za utvrđivanje strategija ulaganja, kombiniranje financiranja te planiranje i grupiranje projekata.

6.1.1.1 Razvoj energetskeg sektora

Potpora proizvodnji, opskrbi ili upotrebi čiste i **održive energije iz obnovljivih izvora** usmjerena je na projekte s visokim percipiranim rizikom i intenzitetom kapitala koji omogućuju daljnju integraciju obnovljivih izvora energije u svim sektorima (proizvodnja energije, grijanje i hlađenje, promet) te na druge izvore energije i rješenja s nultim i niskim emisijama. Okvirno može uključivati projekte obnovljivih izvora energije prekogranične ili odobalne prirode (vidjeti i odjeljak 6.1.1.7.), projekte usmjerene na dekarbonizaciju zgrada, upotrebu obnovljivih izvora energije u industrijskim procesima, proizvodnju i opskrbu (na komercijalnoj razini) niskougljičnim plinovima (kao što su niskougljični čisti vodik ili biometan, u skladu sa strategijom za vodik ⁽⁵⁹⁾), napredna biogoriva, biomasu i druge projekte održivih alternativnih goriva te skladištenje na lokaciji. Potporu bi trebalo pružiti i lokalnim projektima obnovljivih izvora energije, kao što su projekti kojima upravljaju energetske zajednice i koji su često povezani s poboljšanjima energetske učinkovitosti. Potporom energetskeg sektora može se, prema potrebi, pridonijeti ciljevima Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora („RED II” ⁽⁶⁰⁾) i Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskeg unijom i djelovanjem u području klime („Uredba o upravljanju” ⁽⁶¹⁾) te promicati energetska učinkovitost pri odlučivanju o ulaganjima, među ostalim mehanizmom Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora ⁽⁶²⁾.

⁽⁵⁸⁾ Države članice imaju širok raspon regulatornih okvira kojima se podupire održiva energetska infrastruktura i koji nose mnoštvo rizika u pogledu oblikovanja politike tržišta te regulatornih rizika koji utječu na trošak kapitala za ulaganja.

⁽⁵⁹⁾ Komunikacija Komisije „Strategija za vodik za klimatski neutralnu Europu” (COM(2020) 301 final).

⁽⁶⁰⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

⁽⁶¹⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskeg unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

⁽⁶²⁾ Mehanizam Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora uspostavljen je člankom 33. Uredbe o upravljanju.

Potpora u okviru **energetske učinkovitosti i uštede energije** uključivat će projekte u skladu s obvezama koje je Unija preuzela u okviru Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma te ciljeve utvrđene Direktivom 2012/27/EU ⁽⁶³⁾ (smanjenje potražnje za energijom putem mjera za uštedu energije i upravljanja potražnjom, primjena načela kružnoga gospodarstva te podupiranje centraliziranog grijanja i proizvodnje energije u okviru projekata kogeneracije kojima se smanjuje potrošnja energije i sprječavaju emisije stakleničkih plinova i drugih onečišćujućih tvari). Potpora će uključivati projekte u skladu sa strategijom vala obnove ⁽⁶⁴⁾, i to posebno s njezina tri ključna područja: rješavanje problema energetske siromaštva i energetski najneučinkovitijih zgrada obnova javnih zgrada, kao što su administrativne, obrazovne i zdravstvene ustanove, te dekarbonizacija grijanja i hlađenja. Trebalo bi poduprijeti projekte kojima se moderniziraju sustavi grijanja i hlađenja zgrada jer su ključni za dekarbonizaciju zgrada EU-a. Iskorištavanje potencijala lokalne energije iz obnovljivih izvora ključno je i za smanjenje ovisnosti EU-a o uvoznim fosilnim gorivima. Ta će potpora uključivati **energetsku obnovu postojećih zgrada** s ciljanim ili ostvarenim poboljšanjem energetske svojstava kako je utvrđeno kriterijima iz članka 10. stavka 6. Direktive 2010/31/EU o energetskim svojstvima zgrada ⁽⁶⁵⁾, primjerice ostvarenim poboljšanjem zbog takve obnove usporedbom energetske certifikata izdanih prije i nakon obnove; potpora uključuje i izgradnju **energetski visokoučinkovitih novih zgrada samo ako se premaše nacionalni standardi za zgrade gotovo nulte energije** (s obzirom na to da je zakonski rok od kojeg sve nove zgrade u EU-u moraju biti zgrade gotovo nulte energije 31. prosinca 2020.), uključujući modernizaciju zgrada s pomoću pametnih tehnologija i njihovu integraciju u povezani energetski, skladišni, digitalni i prijevozni sustav, među ostalim uvođenjem infrastrukture za e-mobilnost u skladu s Direktivom 2010/31/EU ⁽⁶⁶⁾. Potpora će uključivati i projekte koji se odnose na energetsku učinkovitost zgrada tijekom životnog ciklusa te projekte u kojima se primjenjuje europski okvir pokazatelja za održive zgrade Level(s) ⁽⁶⁷⁾. Potpora će biti usmjerena i na smanjenje energetske intenziteta poduzeća poboljšanjem učinkovitosti procesa ili proizvodnjom proizvoda s manjim ugljičnim otiskom te razvojem inovativnih sustava opskrbe toplinskom energijom s nultim i niskim emisijama i kombiniranom proizvodnjom električne i toplinske energije.

Razvoj, unapređivanje i **modernizacija održive energetske infrastrukture** usmjereni su na razinu prijenosa i distribucije. Uključivat će i potporu projektima od zajedničkog interesa, kako je utvrđeno u Uredbi o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu ⁽⁶⁸⁾, digitalizaciju i modernizaciju energetske mreže kako bi se omogućila veća upotreba obnovljivih izvora energije te projekte povezane s fleksibilnošću potražnje i skladištenjem energije.

Potporom iz fonda InvestEU promicat će se i uvođenje tehnologija s niskom razinom emisija: projekata koji uključuju tehnologije i infrastrukturu za **hvatanje, prijevoz, skladištenje i/ili upotrebu ugljika** (CCUS) za proizvodnju električne energije i energije za grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora, niskougljičnih plinova (kao što je vodik) ili industrijske procese te bioenergetska postrojenja i proizvodna postrojenja, koji omogućuju energetsku tranziciju ili uklanjanje ugljika.

6.1.1.2 Razvoj održive prometne infrastrukture, opreme i inovativnih tehnologija

Potpora za razvoj održivih prometnih infrastrukture, opreme i inovativnih tehnologija bit će usmjerena na razvoj održive i sigurne prometne infrastrukture, nadogradnje, rješenja za mobilnost i opremu te inovativnih tehnologija u skladu s Unijinim prometnim prioritetima, strategijom za održivu i pametnu mobilnost ⁽⁶⁹⁾ i obvezama preuzetima u okviru Pariškog sporazuma. To će uključivati projekte kojima se podupire razvoj infrastrukture **transeuropske prometne mreže** („TEN-T”), obnova i nadogradnja postojeće infrastrukture i komponenta na različitim razinama međusobne povezanosti u svim vrstama prijevoza, uključujući gradska čvorišta, morske i riječne luke, zračne luke, multimodalne terminale i njihovo povezivanje s glavnim mrežama te telematske aplikacije utvrđene u Uredbi o mreži TEN-T ⁽⁷⁰⁾;

⁽⁶³⁾ Direktiva 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

⁽⁶⁴⁾ Komunikacija Komisije „Val obnove za Europu – ozelenjivanje zgrada, otvaranje radnih mjesta, poboljšanje života” (COM(2020) 662 final).

⁽⁶⁵⁾ Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetske učinkovitosti zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13.).

⁽⁶⁶⁾ SL L 153, 18.6.2010., str. 13.

⁽⁶⁷⁾ https://ec.europa.eu/environment/topics/circular-economy/levels_en

⁽⁶⁸⁾ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropske energetske infrastrukture te o stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredbi (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009 (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

⁽⁶⁹⁾ Komunikacija Komisije „Strategija za održivu i pametnu mobilnost – usmjeravanje europskog prometa prema budućnosti” (COM (2020) 789 final).

⁽⁷⁰⁾ Uredba (EU) br. 1315/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže i stavljanju izvan snage Odluke br. 661/2010/EU (SL L 348, 20.12.2013., str. 1).

Potpora će u prvom redu biti usmjerena na projekte u osnovnoj mreži TEN-T, utvrđene u planovima rada za koridore osnovne mreže kojima se rješavaju veze koje nedostaju, uska grla ili prekogranične veze. Kad god je relevantno, uključivat će: obnovu i nadogradnju postojeće željezničke, cestovne, vodne i zrakoplovne infrastrukture i poboljšanja sigurnosti primjenom odgovarajućih postupaka upravljanja sigurnošću te poboljšanja ekološke učinkovitosti, uključujući uvođenje digitalnih sustava upravljanja prometom kao što su ITS ⁽¹⁾, RIS ⁽²⁾, ERTMS ⁽³⁾ i SESAR, uključujući opremu u vozilu, te digitalnu prometnu infrastrukturu za interoperabilnu razmjenu podataka i izvješćivanje u različitim vrstama prijevoza i sektorima. Uključivat će i razvoj i uvođenje novih prometnih tehnologija i usluga, primjerice u području povezanih i autonomnih načina prijevoza, integriranog izdavanja karata te manje onečišćujućih kopnenih i pomorskih prijevoznih sredstava (uključujući sprečavanje izlivanja nafte s brodova). Uključivat će i potporu za prilagodbu mreže TEN-T kako bi se zadovoljile potrebe vojne mobilnosti tako da ta infrastruktura zadovoljava civilne i vojne potrebe (dvojna namjena).

Potpora će biti usmjerena i na **infrastrukturne projekte u okviru mreže TEN-T-a kojima se predviđa upotreba najmanje dvaju različitih načina prijevoza**, posebno multimodalne teretne terminale i logističke platforme te putnička prometna čvorišta. Potpora će biti usmjerena i na multimodalne veze i dionice posljednjeg kilometra kojima se omogućuje prebacivanje teretnog ili putničkog prometa na održivije načine prijevoza kao što su željeznički prijevoz, javni/kolektivni prijevoz, unutarnja plovidba ili pomorski promet na kratke udaljenosti.

Potpora se može odnositi i na **pametne i održive projekte gradske mobilnosti**, posebno multimodalna čvorišta za putnički promet, aktivne načine prijevoza, unutarnje plovne putove i inovativna rješenja za mobilnost, digitalnu prometnu infrastrukturu za neprekinuto i učinkovito povezivanje načina putovanja, infrastrukturu za aktivnu mobilnost i mobilnost s nultom stopom emisija. Projekti s ciljem promicanja prelaska na održive načine prijevoza moraju biti usmjereni na poboljšanje sigurnosti korisnika i osiguravanje nediskriminirajućeg pristupa, među ostalim u odnosu na putnike sa smanjenom pokretljivošću. Projektima će se nastojati i povećati sigurnost na cestama u skladu s ciljem Unije o sprečavanju smrtnih slučajeva i teških ozljeda na europskim cestama do 2050., pri čemu se posebna pozornost posvećuje nezaštićenim sudionicima u cestovnom prometu kao što su biciklisti i pješaci.

U **obnovi i naknadnom opremanju mobilne prometne imovine** prednost se mora dati nediskriminirajućim projektima za kupnju željezničkih vozila i plovila za upotrebu u željezničkom prometu odnosno prometu unutarnjim plovnim putovima i pomorskom prometu. Za željeznički promet i unutarnju plovidbu uključivat će i ulaganja u postojeća željeznička vozila i plovila, na primjer u digitalnu opremu RIS, smanjenje buke te opremanje sustavom ERTMS i digitalnim automatskim kvačilima. Uključivat će i projekte u području zračnog i pomorskog prometa, morskih i unutarnjih plovnih putova u kojima se uzimaju u obzir načela kruznoga gospodarstva i koji su usmjereni na prelazak na održiva alternativna goriva, smanjenje onečišćenja bilo koje vrste i pomoć sektoru da ispuni buduće obveze u vezi s emisijama stakleničkih plinova, uključujući potporu za brodove s nultom stopom emisija i zamjenu starih zrakoplova i plovila novom generacijom, koja postiže znatno smanjenje emisija uzimajući u obzir emisije tijekom cijelog životnog ciklusa. Osim toga, prihvatljiva su i plovila i cestovna vozila s nultim i niskim emisijama (vidjeti odlomak o infrastrukturi za alternativna goriva u nastavku).

Potpora **željezničkoj infrastrukturi, drugim željezničkim projektima, infrastrukturi unutarnjih plovnih putova, projektima masovnog javnog prijevoza te morskim lukama i autocestama** može uključivati ulaganja kojima se sprečavaju ili smanjuju emisije stakleničkih plinova i toksičnih onečišćujućih tvari ili razina buke. Ta ulaganja mogu biti usmjerena i na lučke uređaje za prihvat i druga sredstva kojima se omogućuju mjere zaštite okoliša te na ulaganja u kombiniranu zelenu infrastrukturu, uključujući uvođenje male infrastrukture za alternativna goriva i druga rješenja kojima se smanjuje ukupni ugljični otisak luka. Mogu se podržati ulaganja u ozelenjivanje infrastrukture zračnih luka i povezanih usluga (kao što su zemaljske usluge, upravljanje prometom na zemlji, zrakoplovi na tlu) kojima se sprečavaju ili smanjuju emisije ili razine buke.

Za sve načine prijevoza može se pružiti potpora za uvođenje **infrastrukture za punjenje i opskrbu** električnom energijom, vodikom i ukapljenim ili stlačenim prirodnim plinom koji je u velikoj mjeri pomiješan s biometanom (više od 50 %) te uvođenje cestovnih voznih parkova s niskom i nultom razinom emisija te platformi za pametnu povezivost i interoperabilne usluge. Pri obnovi cestovnih voznih parkova trebalo bi ispunjavati i primjenjive visoke sigurnosne standarde. U slučaju naknadnog opremanja, ta se vozila opremaju u skladu sa standardom nulte emisije iz ispušne cijevi. Potpora se može pružiti za uvođenje plovila i flota s nultim i niskim emisijama koji upotrebljavaju održiva alternativna goriva (uključujući ukapljeni prirodni plin) i zrakoplova koji upotrebljavaju održive izvore energije. Naknadnim opremanjem plovila omogućit će se upotreba održivih alternativnih goriva ili električne energije u pomorskom prometu i prometu unutarnjim plovnim putovima. Prioritet za povezana ulaganja dat će se i. uspostavi javno dostupne infrastrukture za opskrbu i punjenje, pri čemu se u obzir uzimaju načela kruznoga gospodarstva; ii. infrastrukturi za opskrbu i punjenje za vozne parkove javnih tijela ili operatera za ispunjavanje obveza obavljanja javnih usluga na temelju ugovora o

⁽¹⁾ Inteligentni transportni sustav.

⁽²⁾ Riječni informacijski servisi.

⁽³⁾ Europski sustav upravljanja željezničkim prometom.

obavljanju javnih usluga; te iii. uvođenju u javnim i privatnim voznim parkovima lakih i teških vozila s nultim i niskim emisijama, plovila i flota s nultim i niskim emisijama na održiva alternativna goriva ili zrakoplova s niskim emisijama koji upotrebljavaju održive izvore energije. Cestovna infrastruktura mora biti dostupna javnosti bez ikakvih ograničenja i omogućavati će upotrebu jednostavnog ad hoc plaćanja (npr. plaćanje bankovnim karticama) kako bi korisnici mogli puniti vozila bez potrebe sklapanja ugovora o pružanju usluga s predmetnim operaterom. Nadalje, dostupni statični i dinamični podaci stavljat će se na raspolaganje putem zajedničkih ili nacionalnih pristupnih točaka. Ti zahtjevi za javni pristup neće se primjenjivati u slučaju infrastrukture za napajanje ili punjenje u depoima za vozni park za vlastite potrebe kojima se privatno upravlja. Potpora se može pružiti za razvojnu, proizvodnu i opskrbnu infrastrukturu za održiva alternativna goriva u zračnom, kopnenom i vodnom prometu provedbom politika EU-a za dekarbonizaciju prometa (kao što su ReFuelEU Aviation, FuelEU Maritime).

Potpora se može pružiti za **druge pametne i održive projekte mobilnosti** na urbanim i ruralnim područjima usmjerene na sigurnost na cestama; pristupačnost; smanjenje emisija i buke; te razvoj i primjenu novih prometnih tehnologija i usluga, na primjer u vezi s povezanim i autonomnim vrstama prijevoza ili integriranim sustavima izdavanja karata.

Potpora iz fonda InvestEU može se pružiti i za mjere namijenjene poboljšanju, postizanju ili održavanju usklađenosti sa standardima, uključujući standarde zaštite okoliša i sigurnosti, te projekte za **održavanje ili nadogradnju postojećeg prometne infrastrukture** te obnovu postojećeg prometne infrastrukture ili sigurnih parkirališta i parkirališnih objekata.

6.1.1.3 Okoliš i resursi

Očekuje se da će se u okviru fonda InvestEU mobilizirati ulaganja povezana s prirodnim kapitalom i kružnim gospodarstvom ⁽⁷⁴⁾. U tom smislu, osim ozelenjivanja ulaganja u tradicionalnim infrastrukturnim područjima navedenima u ovom odjeljku 6.1.1.3., ulaganja uključuju primjerice projekte mobilnosti usmjerene na onečišćenje zraka i buku, prirodu, potrošnju energije i nesreće.

Potpora za **vodu, uključujući opskrbu pitkom vodom i odvodnju, zaštitu od poplava**, učinkovitost mreža, smanjenje istjecanja, infrastrukturu za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda, **obalnu infrastrukturu i drugu zelenu infrastrukturu povezanu s vodom**, koja će obuhvaćati projekte ulaganja i popratne usluge kojima se podupire provedba politika Unije u području okoliša koje se odnose na kopnene i morske vodne resurse i povezane usluge ekosustava utvrđene u npr. direktivama 2008/56/EZ ⁽⁷⁵⁾, 2000/60/EZ ⁽⁷⁶⁾ i 2007/60/EZ ⁽⁷⁷⁾, direktivama Vijeća 98/83/EZ ⁽⁷⁸⁾, 91/271/EEZ ⁽⁷⁹⁾ i 91/676/EEZ ⁽⁸⁰⁾, Uredbi (EU) 2019/1009 ⁽⁸¹⁾ i Uredbi (EZ) br. 1107/2009 ⁽⁸²⁾. Posebna važnost mora se pridavati i osiguravanju pristupa vodoopskrbi i odvodnji za sve građane Unije dovršetkom i održavanjem infrastrukture za pitku vodu i pročišćavanje otpadnih voda koja je u skladu s kriterijima za energetska učinkovitost i sprečavanje istjecanja te ii. osiguravanju usklađenosti s Okvirnom direktivom o vodama (2000/60/EZ) i Direktivom o poplavama (2007/60/EZ), uključujući mjere predviđene u planovima upravljanja riječnim slivovima i planovima upravljanja rizicima od poplava, posebno ulaganja kojima se osigurava dobro ekološko stanje rijeka, obnova ili unaprjeđenje postojećih hidroelektrana radi povećanja učinkovitosti i smanjenja utjecaja na okoliš, smanjenje raspršenog onečišćenja iz poljoprivrede, akvakulture i industrijskih izvora te rješenja za učinkovitu potrošnju vode, ponovna upotreba vode u svim sektorima i prirodna rješenja za smanjenje opasnosti od poplava.

⁽⁷⁴⁾ Komunikacija Komisije „Europa na djelu: oporavak i priprema za sljedeću generaciju (COM(2020) 456 final).

⁽⁷⁵⁾ Direktiva 2008/56/EZ o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša („Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji”) (SL L 164, 25.6.2008., str. 19.).

⁽⁷⁶⁾ Direktiva 2000/60/EZ o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike („Okvirna direktiva o vodama”) (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.).

⁽⁷⁷⁾ Direktiva 2007/60/EZ o procjeni i upravljanju rizicima od poplava („Direktiva o poplavama”) (SL L 288, 6.11.2007., str. 27.).

⁽⁷⁸⁾ Direktiva Vijeća 98/83/EZ od 3. studenoga 1998. o kakvoći vode namijenjene za ljudsku potrošnju („Direktiva o vodi za piće”) (SL L 330, 5.12.1998., str. 32.).

⁽⁷⁹⁾ Direktiva Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda („Direktiva o komunalnim otpadnim vodama”) (SL L 135, 30.5.1991., str. 40.).

⁽⁸⁰⁾ Direktiva Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora („Direktiva o nitratima”) (SL L 375, 31.12.1991., str. 1.).

⁽⁸¹⁾ Uredba (EU) 2019/1009 o utvrđivanju pravila o stavljanju gnojidbenih proizvoda EU-a na raspolaganje na tržištu te o izmjenama uredaba (EZ) br. 1069/2009 i (EZ) br. 1107/2009 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2003/2003 („Uredba o gnojivima”) (SL L 170, 25.6.2019., str. 1.).

⁽⁸²⁾ Uredba (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 79/117/EEZ i 91/414/EEZ („Uredba o sredstvima za zaštitu bilja”) (SL L 309, 24.11.2009., str. 1.).

Potpora za **infrastrukturu za gospodarenje otpadom**, tj. infrastrukturu u državama članicama za potporu prelasku na gospodarstvo koje je u većoj mjeri kružno, posebno usmjeravanjem na više razine hijerarhije otpada EU-a, pri čemu je sprečavanje nastanka otpada na njezinu vrhu. Ne dovodeći u pitanje kriterije za isključenje utvrđene u Prilogu V. Uredbi o programu InvestEU, projekti ulaganja trebali bi obuhvaćati provedbu planova gospodarenja otpadom i programa za sprečavanje nastanka otpada (na temelju izmijenjene Okvirne direktive o otpadu 2008/98/EZ ⁽⁸³⁾), uspostavu i potporu mrežama za ponovnu upotrebu i popravak te uspostavu funkcionalnih sustava za odvajanje i prikupljanje otpada i postrojenja za recikliranje (među ostalim za odvojeno prikupljanje komunalnog biootpada i tekstila).

Ulaganja u **poboljšanje i obnovu ekosustava i njihovih usluga**, koja se moraju usmjeriti na projekte kojima se promiče očuvanje, obnova i jačanje prirodnog kapitala te upravljanje njime za bioraznolikost i koristi prilagodbe, među ostalim putem zelenih i plavih infrastrukturnih projekata. Uključivat će rješenja za izazove koja se temelje na ekosustavu, kao što su rješenja povezana sa zračnim i klimatskim sustavima, morem, kopnom, tlom, šumarstvom, poljoprivredom, vodom i otpadom te prometom i energijom. Potpora će uključivati i mjere usmjerene na ostvarivanje ciljeva strategije za bioraznolikost ⁽⁸⁴⁾ i strategije „od polja do stola” ⁽⁸⁵⁾ poboljšanjem vrijednosnih lanaca proizvodnje hrane (ako nisu obuhvaćeni područjem primjene sastavnice za MSP-ove). Posebno se potiču prekogranični projekti i projekti kojima se promiče **održiva kulturna baština**. Potpora može uključivati i **sanaciju industrijskih lokacija** (uključujući zagađene lokacije) i obnovu za održivu upotrebu.

Potpora **održivom razvoju u urbanim, ruralnim, obalnim i odobalnim područjima i području šireg biogospodarstva**, koja bi trebala obuhvaćati infrastrukturne projekte koji nisu obuhvaćeni drugim područjima i usmjereni su na određeno geografsko područje, uključujući ulaganja u prirodu i prirodna rješenja, čiji je cilj sprečavanje ili kontrola emisija stakleničkih plinova, toksičnih onečišćujućih tvari, buke i drugih učinaka ili ovisnosti o prirodnom kapitalu, uz istodobno promicanje prelaska na kružno gospodarstvo. Uključivat će infrastrukturne projekte usmjerene na promicanje uključivih i dostupnih pametnih gradova i njihovih mreža, regija i sektora. To će obuhvatiti i projekte usmjerene na poticanje biogospodarstva ulaganjem u bioindustriju, morska i kopnena rješenja kojima se zamjenjuju energetske intenzivni ili fosilni materijali, akvakulturu te plavu i zelenu biotehnologiju. Potpora se može odnositi i na mora i oceane u okviru područja plavog gospodarstva i njegovih financijskih načela, posebno putem obnovljive energije mora i kružnog gospodarstva.

Potpora u okviru **djelovanja u području klimatskih promjena, prilagođavanja tim promjenama i njihova ublažavanja, uključujući smanjenje rizika od prirodnih katastrofa**, uključivat će infrastrukturne projekte čiji je cilj prilagodba klimatskim promjenama i povećanje otpornosti na sadašnju i buduću klimu. To će, među ostalim, uključivati zaštitu nizinskih i obalnih područja i druge mjere povezane s podizanjem razine mora, sprečavanjem poplava, poboljšanom i održivom upotrebom vodoopskrbe i sprečavanjem suše te prilagodbom infrastrukture ekstremnim temperaturama. Može uključivati i inovativne tehnologije koje pridonose Unijinim ciljevima okolišne ili klimatske otpornosti ili socijalne održivosti, ili oboje, i ispunjavaju Unijine standarde okolišne ili socijalne održivosti.

Potpora **projektima i poduzećima koji primjenjuju sustave kruznoga gospodarstva, uključujući održivu upotrebu sirovina**, u skladu s ciljevima akcijskog plana za kružno gospodarstvo ⁽⁸⁶⁾. Ta će potpora uključivati, među ostalim, projekte kojima se aspekti učinkovitosti resursa integriraju u proizvodni ciklus i životni ciklus proizvoda te sve strategije čiji je cilj osigurati maksimalno povećanje vrijednosti i životnog vijeka proizvoda, imovine i materijalnih resursa te infrastrukturu i usluge kojima se potiče industrijska simbioza i dijeljenje imovine između industrijskih pogona u svim sektorima i urbanim i ruralnim zajednicama. To uključuje i primjenu kružnih poslovnih modela koji dovode do dematerijalizacije, servitizacije te intenzivnije i učinkovitije upotrebe proizvoda i resursa, internalizacije ili uklanjanja negativnih vanjskih učinaka. Projekti ulaganja trebali bi obuhvaćati i djelovanja kojima je obuhvaćen cijeli vrijednosni lanac sekundarnih sirovina, uključujući sustave zatvorenoga kruga, uklanjanje starih otrovnih i problematičnih kemikalija i tvari, od prerade sirovina do recikliranja. Posebna pozornost posvetit će se sektorima koji upotrebljavaju najviše resursa i u kojima postoji velik potencijal za kružnost, a to su elektronika i informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), baterije i vozila, ambalaža, plastika, tekstil, građevinarstvo i zgrade te hrana, voda i hranjive tvari.

⁽⁸³⁾ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.), kako je izmijenjena Direktivom 2018/851/EU (SL L 150, 14.6.2018., str. 109.).

⁽⁸⁴⁾ Komunikacija Komisije „Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. Vraćanje prirode u naše živote” (COM(2020) 380 final).

⁽⁸⁵⁾ Komunikacija Komisije „Strategija „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav” (COM(2020) 381 final).

⁽⁸⁶⁾ Komunikacija Komisije „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu” (COM(2020) 98 final).

Potpora operacijama kojima se podupire **dekarbonizacija** i znatno smanjenje emisija energetske intenzivnih industrija, uključujući sustave zatvorenoga kruga i uvođenje inovativnih tehnologija s niskim emisijama ugljika među kojima su hvatanje, prijevoz, skladištenje i/ili upotreba ugljika (CCUS), te operacijama kojima se promiče dekarbonizacija lanca proizvodnje i distribucije energije postupnim ukidanjem upotrebe ugljena i nafte te postupna zamjena prirodnog plina niskougljičnim plinovima. Promiču se i kružni sustavi zatvorenoga kruga u energetske intenzivnoj preradi materijala kao što su čelik, aluminij, plastika i cement kako bi se uklonile nečistoće koje dovode do gubitka vrijednosti reciklata.

6.1.1.4 Razvoj održive i sigurne infrastrukture za digitalnu povezivost

Potpora razvoju održive i sigurne **infrastrukture za digitalnu povezivost** mora se usmjeriti na projekte kojima se podupire širok raspon proizvoda i usluga povezanih s komunikacijama i informacijskim tehnologijama. To može uključivati, na primjer, projekte kojima se podupire univerzalno (tj. ono koje uključuje ruralna/periferna područja) uvođenje infrastrukture, uvođenje digitalnih mreža vrlo velikog kapaciteta, i to primjerice uvođenjem sustava fiksnih i bežičnih veza, među kojima su sustavi svjetlovodne i 5G veze, te ulaganja potrebna za postizanje strateških ciljeva Unije u smislu digitalne povezivosti kako su definirani u Komunikaciji „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu” ⁽⁸⁷⁾.

Bit će usmjerena i na projekte kojima je cilj povećanje kapaciteta i otpornosti mreža Unije (npr. kvantno osigurane komunikacijske mreže, međuregionalna i međunarodna povezivost, među ostalim kopnenim i podmorskim kabelima, satelitskim sustavima, podatkovnim centrima te mrežama javne zaštite i pomoći u slučaju katastrofe) te na potporu digitalnoj transformaciji ključnih javnih usluga.

Bit će usmjerena i na uvođenje održivih međusobno povezanih infrastrukture oblaka visokog kapaciteta u EU-u (kao što je uvođenje infrastrukture definirane softverom za optimizaciju ravnoteže radnog opterećenja među oblacima i mreža zelene povezivosti za međusobno povezivanje infrastrukture oblaka) te poticanje europskih podatkovnih centara najvišeg razreda energetske učinkovitosti uz naknadno opremanje podatkovnih centara za velika i mala poduzeća (kao što su novi sustavi hlađenja i rješenja za upravljanje potrošnjom energije).

U prikladne ciljeve ubrajat će se i ulaganja u infrastrukture za digitalnu povezivost, npr. radi optimizacije prometne i energetske infrastrukture i potrošnje energije u zgradama, smanjenja otpada i onečišćenja te optimizacije upotrebe prirodnih resursa s pomoću digitalnih rješenja.

Pritom bi trebala biti usmjerena na projekte čiji je cilj smanjenje ili izbjegavanje emisija stakleničkih plinova i uvođenje trajne infrastrukture koja se može popravljati, nadograđivati i reciklirati, u skladu s europskim zelenim planom.

6.1.1.5 Razvoj održive svemirske infrastrukture

Potpora održivom razvoju i modernizaciji nove i postojeće infrastrukture u orbiti i zemaljske infrastrukture. Time će se svemirskoj industriji omogućiti ozelenjivanje lansirnih sustava i svemirskih letjelica (npr. satelita) i povezanih zemaljskih segmenata. To uključuje postrojenja za proizvodnju, sastavljanje, testiranje, rad, održavanje i lansiranje u cilju razvoja zelenijih svemirskih letjelica, lansirnih sustava i pripadajuće opreme. Uključena je i čišća upotreba svemira putem deorbitiranja i stavljanja izvan pogona svemirskih letjelica.

Potpora komponentama svemirskog programa Unije i povezanim uslugama te potpora ciljevima svemirske strategije za Europu ⁽⁸⁸⁾ kako bi se maksimalno povećale koristi za društvo i gospodarstvo Unije. Time će se omogućiti razvoj namjenskih usluga i aplikacija koje zadovoljavaju potrebe postojećih i novih korisnika, među ostalim u prioritetnim područjima kao što su klimatske promjene, održivi razvoj, povezivost i sigurnost.

6.1.1.6 Razvoj infrastrukture održivog turizma

Potpora razvoju infrastrukture i usluga održivog turizma mora pridonijeti jačanju dugoročne konkurentnosti sektora podupiranjem projekata usmjerenih na prelazak na održiv, inovativan i digitalni turizam.

⁽⁸⁷⁾ Komunikacija Komisije „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu” (COM(2016) 587 final).

⁽⁸⁸⁾ Komunikacija Komisije „Svemirska strategija za Europu” (COM(2016) 705 final).

6.1.1.7 Razvoj na moru usmjeren na dekarbonizaciju

Potporom u tim područjima mora se pridonijeti proizvodnji električne energije na moru kako bi se zadovoljila buduća potražnja za energijom. Njome će se i smanjiti potrebe za raznim kopnenim resursima EU-a poboljšanjem produktivnosti vodnih i morskih resursa, kao što su proizvodnja i upotreba algi, te drugih novih izvora bjelančevina koji bi mogli smanjiti pritisak na poljoprivredno zemljište.

Potpora se mora usmjeriti na uvođenje:

- a) plutajućih vjetroelektrana;
- b) prenamjene luka iz prometnih čvorišta u čvorišta za usluge odobalne industrije;
- c) kabela za odobalnu mrežu s posebnim naglaskom na izmjenične priključke od turbina do čvorišta koja zatim upotrebljavaju istosmjerne interkonekcijske vodove do obale;
- d) uređaja za energiju valova i plime i oseke;
- e) odobalne akvakulture.

6.1.1.8 Strateška ulaganja u kritičnu infrastrukturu

Strateška ulaganja u okviru sastavnice za održivu infrastrukturu mogu biti usmjerena na projekte koji pridonose stabilnosti, operativnoj sigurnosti i otpornosti dijelova kritične infrastrukture, fizičkih ili virtualnih, ili lanaca opskrbe kritične infrastrukture ili izravno na kritične elemente infrastrukture, posebno s obzirom na zelenu i digitalnu tranziciju Unije.

Operacije koje se podupiru mogu biti usmjerene i na poduzeća, uključujući MSP-ove, koja proizvode robu i usluge ključne za rad i održavanje bilo kojeg prioriteta kritične infrastrukture, kako je navedeno u odjeljku 6.1.1.8.

Operacije ulaganja koje se odnose na **kritičnu infrastrukturu** mogu biti usmjerene na operacije definirane kao europske kritične infrastrukture u skladu s Direktivom Vijeća 2008/114/EZ ⁽⁸⁹⁾, kako su odabrale države članice u skladu s njezinim člankom 3. Potpora može biti usmjerena na opskrbe lance za čistu energiju, odnosno proizvodni kapacitet opreme za tehnologije u području energije iz obnovljivih izvora (kao što su solarna fotonaponska energija, energija vjetra, hidroenergija, obnovljivi vodik itd.).

Operacije za koje se pruža potpora mogu biti usmjerene i na **opskrbe lance za europsko zrakoplovstvo, željeznički i cestovni promet, promet unutarnjim plovnim putovima i pomorski promet**, uključujući potporu ulaganjima u integraciju načina prijevoza i proizvodnih kapaciteta.

Kad je riječ o **digitalnoj infrastrukturi**, strateška ulaganja usko su povezana s ciljevima otpornog i sigurnog pružanja digitalnih komunikacijskih usluga, uključujući ključne elemente povezivosti vrlo velikog kapaciteta i 5G mreža, kvantnu komunikaciju, internet stvari, medije, platforme internetskih usluga, sigurno računalstvo u oblaku, obradu i pohranu podataka te vrijednosne lance na kojima se te infrastrukture i usluge temelje. S obzirom na različite strukture i tehnološka rješenja koja se stalno razvijaju, uključujući ona relevantna za kibersigurnost ⁽⁹⁰⁾, potrebno je ispitati promjenjive potrebe digitalne tranzicije i relevantne dimenzije sigurnosti, tehnološke autonomije i otpornosti koje se odnose na prijenos, upotrebu i pohranu podataka. Glavni je cilj potpore projektima povezanim s **digitalnom izbornom infrastrukturom i osjetljivim objektima** pojačana sigurnost, otpornost i zaštita od zlonamjernog i disruptivnog djelovanja, posebno uključujući dezinformacije, krađu podataka i kibernetičke napade.

Ulaganja u **komunikacijsku i medijsku infrastrukturu** također se smatraju strateškima u mjeri u kojoj pridonose neovisnoj europskoj proizvodnji sadržaja u skladu s ciljem zaštite demokratskih vrijednosti Unije i suvereniteta država članica u digitalnom dobu te proizvodnji, zaštiti intelektualnog vlasništva i monetizaciji europskog sadržaja na globalnoj razini.

⁽⁸⁹⁾ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označavanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.)

⁽⁹⁰⁾ Kibersigurnosni rizici procjenjuju se u skladu s relevantnim pravom i smjernicama EU-a i država članica, uključujući paket sigurnosnih instrumenata za tehnologiju 5G.

Projektima povezanim s **kritičnom svemirskom infrastrukturom** mora se poduprijeti ažuriranje postojećih komponenti svemirskog programa Unije i razvoj nove svemirske infrastrukture i usluga Unije. Konkretno, potpora je usmjerena na sljedeće: i. autonoman, pouzdan i troškovno učinkovit pristup svemiru i korištenje njime koji omogućuju europski lansirni sustavi, uključujući inovativne koncepte kao što su mogućnost ponovne upotrebe, napredna proizvodnja i novi sustavi za svemirski prijevoz; ii. nadzor svemira i zaštitu imovine, iii. satelitsku komunikaciju i povezivost, iv. druge promjenjive potrebe.

Operacije za koje se pruža potpora mogu biti usmjerene i na otpornost i konkurentnost svemirskih sustava i tehnologija, čime se rješava problem osjetljivosti lanaca vrijednosti.

Potpora **infrastrukтури obrambene industrije** može uključivati nadogradnju postojećih ili instalaciju novih infrastrukturna potrebni za tehnološku i industrijsku potporu životnom ciklusu obrambenih tehnologija i proizvoda ili objekata za osposobljavanje. Te se infrastrukture ne odnose samo na tradicionalnu zračnu, kopnenu i morsku domenu, već i na nova područja kao što su informacije, svemir i kiberprostor. Mogu se upotrebljavati i za istraživanja i razvoj, demonstraciju, testiranje i certifikaciju obrambenih sustava ili tehnologija, uključujući one razvijene u okviru Europskog fonda za obranu, te za sustave i tehnologije s dvojnog namjenom. Trebalo bi podupirati multinacionalne projekte koji su otvoreni za korisnike iz drugih država članica. Potpora može biti usmjerena i na projekte čiji je cilj provedba paneuropskih digitalnih i kibernetičkih kapaciteta i infrastrukture povezanih, primjerice, s razvojem virtualnog inženjerstva, platformama i laboratorijima za digitalno ispitivanje, novim okruženjem kolaborativne borbe, superračunalstvom, umjetnom inteligencijom i povezanim naprednim digitalnim vještinama za obranu (npr. digitalno brodogradilište, digitalni model ili digitalni blizanac vojnih sustava).

U području **ključnih sirovina** ulaganja kojima se pruža potpora mogu uključivati projekte i korisnike koji pridonose povećanju autonomije i otpornosti Unije u industrijskim ekosustavima za e-mobilnost, baterije, obnovljive izvore energije, farmaceutske proizvode, digitalne aplikacije i obranu. Prioritetna područja ulaganja povezana s ključnim sirovinama mogu uključivati razvoj magnetna, dobivanje rijetkih zemalja iz rabljenih magnetna, rafiniranje rijetkih zemnih metala, primarne rude i reciklirani rudarski otpad (boksit, željezna ruda, otpad iz ugljena). U budućnosti bi se mogle pojaviti i druge potrebe za ključnim sirovinama.

Kako bi se osigurala **sigurna i održiva opskrba hranom**, mogu se podupirati relevantna ulaganja, primjerice u prijevoz, logistiku, decentraliziranu infrastrukturu prehrambenog lanca i uspostavu klastera u području opskrbe hranom.

6.1.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda

Potpora u okviru sastavnice za održivu infrastrukturu pružat će nadređeno i podređeno financiranje u obliku duga, jamstava, drugim oblicima financiranja ili poboljšanja kreditne kvalitete, kvazivlasničkog i vlasničkog financiranja. Cilj joj je olakšati pristup prihvatljivim projektima i korporativnom financiranju. Financijski proizvodi moraju biti na raspolaganju horizontalno u različitim područjima ove sastavnice politike ili se mogu namijeniti za ostvarivanje konkretnih prioriteta politike, među ostalim u okviru tematskih financijskih proizvoda.

Financijski proizvodi moraju se razvijati u skladu s prioritetima politike i tržišnim potrebama.

6.1.2.1 Financijski posrednici koji će biti uključeni

a) za financiranje zaduživanjem:

Prihvatljive su sve vrste financijskih posrednika, uključujući nacionalne razvojne banke ili institucije i druge posrednike u javnom vlasništvu, komercijalne banke, jamstvena društva, diversificirane dužničke fondove za nadređeno i podređeno financiranje te društva za *leasing*, koji mogu osigurati financiranje u područjima sastavnice za održivu infrastrukturu uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije i relevantnih zahtjeva Financijske uredbe.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom:

Prihvatljivi su javni ili privatni financijski posrednici ili subjekti koji se trebaju osnovati, fondovi fondova, fondovi privatnog vlasničkog kapitala, fondovi poduzetničkog kapitala, instrumenti za zajednička ulaganja, fondovi za financiranje poduzetničkog duga, koji mogu osigurati financiranje vlasničkim kapitalom u područjima sastavnice za održivu infrastrukturu uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva EU-a te relevantnog zahtjeva Financijske uredbe.

Upravitelji, savjetnici ili druge slične osobe povezane s takvim posrednicima (uključujući nove upravitelje ili savjetnike) moraju dokazati da imaju kapacitete i vještine za poduzimanje takvih ulaganja u područjima u koja namjeravaju ulagati u okviru sastavnice za održivu infrastrukturu, da mogu prikupiti sredstva i privući privatni kapital te da mogu ostvariti povrat od ulaganja, čime bi se privuklo više privatnih ulaganja u tu kategoriju imovine.

6.1.2.2 Ciljani krajnji primatelji

Sastavnica za održivu infrastrukturu usmjerena je na potporu ulaganjima u infrastrukturu i povezanu opremu koje među ostalim promiču:

- a) samostalni promotori;
- b) privatna, javna i polujavna poduzeća;
- c) subjekti posebne namjene.

6.1.2.3 Opći financijski proizvodi

Općim financijskim proizvodima mora se nastojati poboljšati pristup financiranju za samostalne projekte ili grupirane manje projekte s pomoću financiranja koje izravno ili neizravno (primjerice putem ulagačkih instrumenata) osiguravaju partneri u provedbi.

Općim financijskim proizvodima može se poduprijeti raznolik raspon krajnjih primatelja s različitim profilima rizičnosti, npr.:

- a) projekti reguliranih subjekata na korporativnoj ili neregresnoj osnovi, uključujući javno-privatna partnerstva (npr. komunalne usluge u području energije, prometa, otpada, vodoopskrbe i pročišćavanja otpadnih voda te upravitelji velikih infrastruktura) ili projekti javnih ili polujavnih poduzeća, koji obično čine nizak rizik;
- b) projekti nereguliranih subjekata na korporativnoj ili neregresnoj osnovi, uključujući javno-privatna partnerstva (npr. proizvodnja energije, skladištenje energije, energetska učinkovitost za energetske intenzivne industrije, koncesionari autocesta, upravitelji željeznica i terminala u zračnim lukama i lukama, zeleni pomorski promet, širokopojasna i svemirska infrastruktura), koji obično čine srednji do visok rizik;
- c) provedba projekata kojima se podupiru javna dobra, uključujući projekte MSP-ova u području e-mobilnosti, energetske učinkovitosti, prirodnog kapitala ili prirodnih rješenja, koje provode lokalna tijela ili filantropski ulagači, te svemira, koji obično čine visok rizik;
- d) portfelji transakcija u područjima kao što su energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije za kućanstva ili MSP-ove, ozelenjivanje mobilne imovine.

Za financiranje zaduživanjem koje osigurava partner u provedbi:

Jamstvo EU-a može se osigurati za operacije financiranja i ulaganja, među ostalim u obliku:

- a) nadređenih zajmova, obveznica, ugovora o leasingu i kreditnih linija, uključujući nadređene dugove za ograničene regresne projekte;
- b) podređenih zajmova, među ostalim u obliku mezaninskog financiranja;
- c) jamstava (financiranih ili nefinanciranih) za financijere treće strane i drugih dogovora o podjeli rizika s financijskim posrednicima;
- d) poboljšanja kreditne kvalitete za nova ulaganja (za projektne obveznice, bankovne kredite ili njihovu kombinaciju), među ostalim u obliku podređenih proizvoda.

Podređeno financiranje može se upotrebljavati i kako bi se potaknulo privatno financiranje i diversifikacija od bankovnog financiranja prema financiranju na tržištu kapitala.

Jamstvo EU-a može se upotrijebiti za razvoj financijskih proizvoda kojima se podupire upotreba zelenih obveznica.

6.1.2.4 Tematski financijski proizvodi

Potpora iz tematskih financijskih proizvoda bit će, među ostalim, usmjerena:

- a) u području prometa, na visokorizične projekte u području održive mobilnosti te pametni i sigurniji promet;

- b) u području obnovljivih izvora energije, na specifične visokorizične aktivnosti kao što su:
- i. prilagođena inovativna jamstva u okviru odjeljka „države članice” kojima je cilj smanjiti trošak kapitala za ulaganja u obnovljive izvore energije u toj državi članici;
  - ii. visokorizični jamstveni proizvodi za poticanje tržišta za korporativne ugovore o kupnji električne energije iz obnovljivih izvora, čime se pridonosi osiguravanju povećanih razina dugoročnog privatnog financiranja za ulaganja u obnovljive izvore energije;
- c) u području energetske učinkovitosti, na specifične visokorizične aktivnosti kao što su:
- i. stambene zgrade: jamstveni instrument koji se može kombinirati s bespovratnim sredstvima za mobiliziranje privatnog financiranja i poticanje kućanstava da riješe problem manjka sredstava za financiranje uređenja i obnove stambenih zgrada, posebno temeljite obnove;
  - ii. ugovori o energetsom učinku i poduzeća za energetske usluge (ESCO): jamstveni instrument i obnovljivi fond za ESCO-e kako bi se uklonile prepreke i osiguralo financiranje za izradu ugovora o energetsom učinku za projekte energetske učinkovitosti;
  - iii. neovisno o krajnjem primatelju, poboljšanje kreditne kvalitete u vezi sa zelenim obveznicama kako bi se institucionalni ulagači privukli u novo financiranje energetske učinkovitosti, čime se istodobno promiče širenje trenutačno ograničenog tržišta zelenih obveznica;
- d) u području poboljšanja i modernizacije elektroenergetske infrastrukture, na projekte kojima se promiču:
- i. novi poslovni modeli za uvođenje izvora fleksibilnosti kao što su upravljanje potražnjom i skladištenje energije;
  - ii. decentralizirani i mali izvori energije koje su razvili novi sudionici i energetske zajednice na novim tržištima.
- e) na projekte kojima se promiče uvođenje na tržište tehnologija s niskom razinom emisija: na projekte koji uključuju hvatanje, prijevoz, skladištenje i/ili upotrebu ugljika (CCUS) povezane s proizvodnjom električne energije, energije za grijanje i hlađenje, niskougljičnih plinova (kao što je vodik) ili industrijskim procesima i skladištenjem energije te bioenergetskim postrojenjima i proizvodnim postrojenjima, koji omogućuju energetska tranziciju i zamjenu proizvoda s visokim emisijama ugljika;
- f) na visokorizične projekte ili program održivih zelenih ulaganja kojima se promiče sveobuhvatan pristup koji se temelji na prirodnom kapitalu i koji se odnosi na zaštitu i obnovu okoliša i upravljanje prelaskom na kružno biogospodarstvo s učinkovitim iskorištavanjem resursa i niskim emisijama te kojima se potiče uklanjanje ugljika;
- g) u digitalnom sektoru, na projekte s visokim financijskim rizikom, posebno uvođenje povezivosti u bijela i siva područja (tj. bez neposredne komercijalne održivosti) ili projekte kojima se postiže znatan tehnološki napredak (npr. bez postupne nadogradnje, nego uvođenje tehnologija najnovije generacije, uključujući uvođenje održivih mreža i podatkovne infrastrukture);
- h) na visokorizične portfelje u području energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i ozelenjivanja mobilne imovine;
- i) u svemirskom sektoru, na visokorizične ili kapitalno intenzivne projekte povezane sa svemirskom infrastrukturom i povezanim uslugama te nove koncepte svemirske infrastrukture i rješenja u svemiru i na zemlji.

6.2 Sastavnica za istraživanja, inovacije i digitalizaciju

6.2.1 Područja intervencije

Potporom u okviru sastavnice za istraživanja, inovacije i digitalizaciju olakšava se i ubrzava pristup financiranju za projekte istraživanja i inovacija, promotore, poduzeća i druge inovativne subjekte u području istraživanja i inovacija te se potiče digitalna transformacija poduzeća, tržišta i država članica u skladu s člankom 3. stavkom 2. točkom (b) i člankom 8. stavkom 1. točkom (b) Uredbe o programu InvestEU. U skladu s ciljem programa InvestEU koji se odnosi na promicanje konkurentnosti Unije, jačanjem znanstvene i tehnološke baze Unije sastavnica za istraživanje, inovacije i digitalizaciju imat će znanstveni, tehnološki, gospodarski i društveni učinak, a u konačnici će pridonijeti ostvarivanju strateških prioriteta Unije te pružiti potporu širenju poslovanja inovativnih poduzeća i uvođenju tehnologija na tržište. Ulaganjima u okviru sastavnice za istraživanje, razvoj i digitalizaciju Europi će se osigurati sredstva za razvoj otpornosti u ključnim industrijskim sektorima.

Prihvatljiva područja za operacije financiranja i ulaganja u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju navedena su u Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU, a posebno u njegovim točkama 5. i 6. Sva druga relevantna područja za operacije financiranja i ulaganja koja su navedena u Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU, npr. u točkama 13. i 14., a obuhvaćena su aktivnostima istraživanja, inovacija i digitalizacije također su prihvatljiva za financiranje u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju. Ta područja mogu uključivati aktivnosti istraživanja, razvoja proizvoda, demonstracije, inovacija i digitalizacije u sektorima koji obuhvaćaju energiju, energetski intenzivnu industriju, okoliš, plavo gospodarstvo, pomorstvo, promet, zdravlje, biološke znanosti, biotehnologiju, poljoprivredno-prehrambeni sektor, obranu, svemir, kulturni i kreativni sektor itd. Za prihvatljiva područja može se odrediti redoslijed prioriteta u skladu s odjeljkom 2.3.2.1. ovih smjernica o ulaganjima.

Ulaganjima u okviru sastavnice obuhvaćene su aktivnosti istraživanja, inovacija, demonstracije i digitalizacije, uključujući ulaganja povezana sa stavljanjem na tržište novih proizvoda i tehnologija koji su prošli fazu istraživanja i razvoja te s inovacijama organizacije i procesa, uključujući nove i inovativne poslovne modele. Obuhvaćene su i operacije financiranja i ulaganja u području temeljnih i primijenjenih istraživanja stvarnog sustava dokazanog u operativnom okruženju ⁽⁹¹⁾.

Istraživanje i razvoj definiraju se kao sustavan rad s ciljem povećanja fonda znanja i osmišljavanja novih primjena dostupnog znanja. Aktivnost mora biti nova, kreativna, neizvjesnog ishoda, a metode sustavne, prenosive i ponovljive ⁽⁹²⁾.

Inovacije se odnose na inovacije proizvoda, procesa i organizacije, uključujući razvoj, demonstraciju, provedbu, komercijalizaciju i primjenu novog ili znatno poboljšanog proizvoda ili procesa (uključujući poslovni model) ili usluge, kojima se stvara vrijednost za potrošače i/ili društvo.

Digitalizacija se odnosi na istraživanje i inovacije, demonstraciju, testiranje, uvođenje i primjenu digitalnih tehnologija i usluga te ulaganja, koji doprinose digitalnoj transformaciji poduzeća, industrija i područja od javnog interesa Unije.

Nadalje, potporom u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju nastojat će se znatno doprinijeti europskom zelenom planu usmjeravajući se na projekte koji koriste klimi i okolišu. Ta sastavnica može među ostalim biti usmjerena na projekte čiji su ciljevi izbjegavanje ili smanjenje emisija stakleničkih plinova i onečišćenja iz energetski intenzivnih industrija i digitalnog gospodarstva te učinkovitost njihovih sirovina. Bit će usmjerena na projekte u kojima se upotrebljavaju digitalne tehnologije, usluge i rješenja kako bi se izbjegle ili smanjile emisije stakleničkih plinova, onečišćenje i otpad u drugim sektorima gospodarstva, među ostalim u industriji, prometu, energetici i poljoprivredi. Potpora će se pružiti i ulaganjima koji znatno doprinose kružnom gospodarstvu, posebno u ključnim sektorima koji koriste najviše resursa i imaju najveći potencijal za kružnost.

Ulaganjima u svemirski ekosustav mogu se podupirati ciljevi „svemirske strategije za Europu” kako bi se maksimalno povećale koristi za društvo i gospodarstvo Unije usmjeravanjem na projekte kojima se: i. ubrzava uvođenje digitalnih aplikacija i usluga koje se temelje na svemirskim podacima; ii. svemirski podaci i usluge integriraju u inovativne proizvode u drugim segmentima tržišta, npr. autonomna vozila ili mreže povezivosti; i iii. širi komercijalna primjena i proizvodnja svemirske tehnologije, uključujući pristup svemiru ⁽⁹³⁾.

Sastavnica za istraživanje, inovacije i digitalizaciju može doprinijeti i razvoju obrambene industrije, primjerice podupiranjem poduzeća koja sudjeluju u inovacijskim projektima u obrambenom sektoru i u području usko povezanih tehnologija s dvojnog namjenom te potporom lancu opskrbe u obrambenom sektoru.

Sastavnicom za istraživanje, inovacije i digitalizaciju podupirat će se i prioritete politike Unije kako su utvrđeni u drugim programima, kao što su Obzor Europa, Digitalna Europa, Kreativna Europa, Europski svemirski program, Europski fond za obranu, Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj itd.

U okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju mogu se usmjeravati sredstva i iz sektorskih programa, kao što su inovacijski fond osnovan u okviru sustava trgovanja emisijama (STE) te drugi programi i fondovi na razini Unije i nacionalnoj razini. Takva ulaganja mogu se kombinirati s financiranjem u okviru programa EU-a ili programa uspostavljenih u okviru kohezijske politike (podijeljeno upravljanje) ili nacionalnih programa.

⁽⁹¹⁾ Razine tehnološke spremnosti

⁽⁹²⁾ OECD, *Frascati Manual 2015 – Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development* (Priručnik Frascati za 2015. – Smjernice za prikupljanje podataka o istraživanjima i eksperimentalnom razvoju i izvješćivanje o njima), str. 44.–45., https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/frascati-manual-2015_9789264239012-en.

⁽⁹³⁾ U skladu s najnovijim ažuriranjem popisa djelovanja u području ključnih svemirskih tehnologija za europsku stratešku neovisnost, koji su utvrdili Komisija i zajednička radna skupina ESA-e i EDA-e.

Potporom u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju trebala bi se stvoriti dodana vrijednost politika osiguravanjem pristupa financiranju za istraživanje, inovacije i digitalizaciju u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

- a) promicanje ulaganja u istraživanje i inovacije s ciljem jačanja znanstvene i tehnološke baze Unije, ubrzanja industrijske transformacije, uključujući ulaganja u ključne tehnologije, te ostvarivanja ciljeva i misija programa Obzor Europa;
- b) potpora digitalnoj transformaciji MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije;
- c) potpora projektima digitalizacije i inovacijskim projektima kojima se povećava interoperabilnost i ujednačuje razina digitalizacije i inovacija među državama članicama, poduzećima i sektorima;
- d) promicanje razvoja i uvođenja strateških digitalnih kapaciteta i tehnologija, uključujući kibersigurna digitalna rješenja koja rezultiraju inovativnim i neprovjerenim poslovnim modelima za suočavanje s društvenim izazovima (npr. digitalna rješenja za održivost) te doprinose otpornosti, kružnosti i autonomiji;
- e) potpora ulaganjima u proizvode, tehnologije, rješenja ili poslovne modele koji donose koristi za okoliš i klimu u usporedbi s alternativnim rješenjima i doprinose ublažavanju klimatskih promjena i smanjenju utjecaja na okoliš;
- f) potpora rizičnim ulaganjima, uključujući prekogranična, koja su povezana s tehnologijom, tržištem, demonstracijom, uvođenjem i poslovanjem te podrazumijevaju veći rizik zbog neizvjesnog uspjeha ili krajnje financijske koristi za dotični subjekt;
- g) promicanje ranih demonstracijskih operacija u slučajevima u kojima su privatni ulagači neskloni preuzimanju riziku, suočavaju se s nepredvidljivim povratom ili nestabilnošću tržišta;
- h) promicanje operacija kojima se podupiru privatna ulaganja u istraživanje, inovacije i digitalizaciju radi ostvarivanja ciljeva politike EU-a;
- i) promicanje prijenosa i širenja rezultata istraživanja i inovacija te tehnologija na tržištu i potpora njihovoj industrijskoj primjeni, uz podupiranje pokretača na tržištu i suradnje među poduzećima;
- j) potpora ulaganjima istraživačkih ustanova, sveučilišta i istraživačkih organizacija u istraživanje i inovacije kojima se doprinosi ciljevima programa Obzor Europa i Erasmus+ i jačaju veze između pružatelja usluga u području istraživanja i razvoja (akademske ustanove, istraživački centri itd.) i poduzeća;
- k) potpora brzorastućim inovativnim poduzećima kojima je nakon ostvarivanja tehničke i ekonomske izvedivosti potrebno financiranje za komercijalizaciju inovacija;
- l) osiguravanje ekonomija razmjera i dopuna nacionalnim, međuregionalnim i regionalnim ulaganjima u istraživanje, inovacije i digitalizaciju, uključujući uvođenje novih proizvoda, tehnologija ili poslovnih modela u regijama država članica;
- m) potpora tematskih platformama za ulaganja i drugim financijskim proizvodima (vodeći računa o ekonomijama razmjera); ili
- n) promicanje alternativnih financija i inovativnih rješenja za financiranje, kao što su skupno financiranje, poslovni anđeli i poduzetnička filantropija, uz poticanje prijenosa najbolje prakse među financijskim posrednicima radi stvaranja široke ponude proizvoda za aktivnosti istraživanja, inovacija i digitalizacije.

Djelovanja navedena u ovom odjeljku 6.2.1. odlomku 12. točkama od (a) do (n) mogu se dopuniti:

- a) prikupljanjem podataka na razini EU-a o nedostacima na tržištu istraživanja, inovacija i digitalizacije ili investicijskim okolnostima koje nisu optimalne, praćenjem tehnoloških i industrijskih promjena, utvrđivanjem budućih novih strateških lanaca vrijednosti i javnom objavom takvih informacija; i
- b) pružanjem tehničke pomoći i poboljšanjem isplativosti projekata u području istraživanja, inovacija i digitalizacije u različitim sektorima.

6.2.1.1 Strateška ulaganja u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju

Strateškim ulaganjima u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju može se poduprijeti **industrijska primjena potvrđenih tehnologija razvijenih u EU-u, poticati njihova tržišta i promicati globalno vodstvo industrije EU-a** u skladu s ciljevima „nove industrijske strategije za Europu”⁽⁹⁴⁾ i sektorskim strategijama na kojima se temelji, uključujući digitalnu strategiju („izgradnja digitalne budućnosti Europe”⁽⁹⁵⁾), „Bijelu knjigu o umjetnoj inteligenciji”⁽⁹⁶⁾, „europsku strategiju za podatke”⁽⁹⁷⁾ (uključujući zajedničke europske podatkovne prostore, primjerice u zdravstvu i financijama) i „europsku strategiju za cjepiva”⁽⁹⁸⁾. Ta ulaganja moraju biti usmjerena na industrijsko širenje i proizvodnju tih poticajnih, transformativnih, zelenih i digitalnih tehnologija i inovacija u sektorima obuhvaćenima sastavnicom za istraživanja, inovacije i digitalizaciju nakon faze istraživanja, inovacija i demonstracije.

Mogu se podupirati ulaganja u **postrojenja za recikliranje i proizvodnju IKT komponenata i uređaja u Uniji** koja doprinose inovacijama, održivosti, otpornosti i autonomiji europske industrije IKT-a te njezinih podsektora i lanaca vrijednosti. Takvi projekti mogu se odnositi na bilo koje od sljedećih područja proizvodnje IKT-a: elektroničke komponente (poluvodiči i mikroprocesori), računala i perifernu opremu, komunikacijsku opremu, potrošačku elektroniku, magnetne i optičke medije, elektroničku i telekomunikacijsku opremu i dijelove, softver, programiranje, obradu podataka, udomljavanje (*hosting*) i povezane aktivnosti te na druga područja.

U području **zdravstvene skrbi** podupiru se operacije usmjerene na nove učinkovite i pristupačne zdravstvene proizvode, uključujući istraživanje, inovacije i digitalizaciju i proizvodnju lijekova, cjepiva, medicinske proizvode, dijagnostiku i lijekove za naprednu terapiju, nova antimikrobna sredstva i inovativne razvojne procese koji ne uključuju testiranje na životinjama, te na konkurentnost farmaceutske industrije Unije u cjelini, uključujući proizvodnju kemikalija i aktivnih farmaceutskih sastojaka.

U području **obrane**, ulaganja u području tehnologije i/ili produktivna ulaganja (npr. modernizacija, digitalizacija i povećanje postojećih ili uspostava novih proizvodnih kapaciteta) mogu biti usmjerena na projekte povezane sa strateškim područjima u kojima će se ulaganjima pridonijeti tehnološkoj i industrijskoj autonomiji obrambene industrije Unije, čime će se ujedno pridonijeti strateškoj autonomiji i otpornosti Unije. Potpora se može pružiti inovativnim poduzećima za razvoj ključnih i disruptivnih obrambenih tehnologija. Ulaganjima se može doprinijeti uspjehu ključnih projekata koji su već bili financirani u fazi istraživanja i razvoja, primjerice u okviru Europskog fonda za obranu i njegovih prethodnika, u fazama nakon istraživanja i razvoja ili podupirati lance opskrbe uključene u takve projekte.

Projekti mogu obuhvaćati i zaštitu i razvoj ključnih kapaciteta u opskrbnim lancima obrambenog sektora Unije s obzirom na strateška područja te smanjenje ovisnosti o trećim zemljama.

6.2.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda

6.2.2.1 Financijski posrednici koji će biti uključeni

a) za financiranje zaduživanjem:

Prihvatljive su sve vrste financijskih posrednika, uključujući nacionalne razvojne banke ili institucije i druge posrednike u javnom vlasništvu, komercijalne banke, jamstvena društva, diversificirane dužničke fondove za podređeno i nadređeno financiranje te društva za *leasing*, koji mogu osigurati financiranje u područjima sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije i relevantnih zahtjeva Financijske uredbe.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom:

Prihvatljivi su javni ili privatni financijski posrednici ili subjekti koji se trebaju osnovati, fondovi fondova, fondovi privatnog vlasničkog kapitala, fondovi poduzetničkog kapitala, instrumenti za zajednička ulaganja, fondovi za financiranje poduzetničkog duga, fondovi poslovnih anđela, fondovi za prijenos tehnologije, koji mogu osigurati financiranje vlasničkim kapitalom u područjima sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije te relevantnih zahtjeva Financijske uredbe.

⁽⁹⁴⁾ Komunikacija Komisije „Nova industrijska strategija za Europu” (COM(2020) 102 final).

⁽⁹⁵⁾ Komunikacija Komisije „Izgradnja digitalne budućnosti Europe” (COM(2020) 64 final).

⁽⁹⁶⁾ Bijela knjiga o umjetnoj inteligenciji – europski pristup izvrsnosti i povjerenju (COM(2020) 65 final).

⁽⁹⁷⁾ Komunikacija Komisije „Europska strategija za podatke” (COM(2020) 66 final).

⁽⁹⁸⁾ Komunikacija Komisije „Strategija EU-a za cjepiva protiv bolesti COVID-19” (COM(2020) 245 final).

Upravitelji, savjetnici ili druge slične osobe povezane s takvim posrednicima (uključujući nove upravitelje ili savjetnike) moraju dokazati da imaju kapacitete i vještine za poduzimanje takvih ulaganja u područjima u koja namjeravaju ulagati u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju, da mogu prikupiti sredstva i privući privatni kapital te da mogu ostvariti povrat od ulaganja, čime bi se privuklo više privatnih ulaganja u tu kategoriju imovine.

6.2.2.2 Ciljani krajnji primatelji

Sastavnica za istraživanja, inovacije i digitalizaciju usmjerena je na potporu aktivnostima istraživanja, inovacija i digitalizacije koje promiču:

- a) samostalni promotori;
- b) privatna, javna i polujavna poduzeća, uključujući MSP-ove i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije;
- c) subjekti posebne namjene;
- d) sveučilišta, uredi za prijenos tehnologije i centri za visoko obrazovanje;
- e) istraživački centri;
- f) istraživačke i tehnološke infrastrukture;
- g) agencije za inovacije i digitalizaciju, akceleratori, inkubatori, centri, klasteri;
- h) drugi promotori projekata u području istraživanja, inovacija i digitalizacije (npr. fizičke osobe, zaklade za financiranje istraživanja).

Segmentacija tržišta i utvrđivanje ciljnih skupina provodit će se na sektorskoj osnovi (u vezi s područjima u kojima će se provoditi prioritete politike) i na temelju životnog ciklusa projekta ili poduzeća (na temelju procjene tržišta).

Operacije u okviru fonda InvestEU koje se podupiru uz doprinos iz inovacijskog fonda za STE moraju biti u skladu s pravilima prihvatljivosti i kriterijima odabira iz članka 10.a stavka 8. Direktive 2003/87/EZ⁽⁹⁾ i delegiranih akata donesenih na temelju te odredbe.

6.2.2.3 Opći financijski proizvodi

Potporom dodijeljenom u okviru sastavnice za istraživanje, inovacije i digitalizaciju pruža se nadređeno i podređeno financiranje u obliku duga ili jamstava i bilo kojem drugom obliku, uključujući poduzetnički dug i *leasing* ili poboljšanje kreditne kvalitete, financiranje u obliku kvazivlasničkog i vlasničkog kapitala, kako bi se olakšao pristup financiranju za projekte i poduzeća u području istraživanja, inovacija i digitalizacije. Financijski proizvodi mogu se staviti na raspolaganje horizontalno u raznim područjima sastavnice politike ili se mogu namijeniti za ostvarivanje konkretnih prioriteta u okviru tematskih financijskih proizvoda.

Potpora iz općih financijskih proizvoda može se među ostalim usmjeriti na sljedeće:

- a) istraživačku i tehnološku infrastrukturu koju promiču javne ili privatne istraživačke organizacije (npr. istraživački instituti i sveučilišta), uključujući objekte koji su izravno povezani s aktivnostima u području istraživanja, inovacija i digitalizacije, kao što su laboratoriji ili centri za računalstvo visokih performansi;
- b) velike projekte u području istraživanja, inovacija i digitalizacije: poboljšanje pristupa rizičnom financiranju za velike projekte koje pokreću veća poduzeća u području istraživanja, inovacija i digitalizacije, javno-privatna partnerstva i subjekti posebne namjene ili samostalne projekte;
- c) inovativne MSP-ove, mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije kako bi se poduprle aktivnosti u području istraživanja, inovacija i digitalizacije koje doprinose rastu;
- d) brzorastuća poduzeća ili poduzeća u području istraživanja, inovacija i digitalizacije, istraživačku i tehnološku infrastrukturu, ulaganja u istraživanje i inovacije javnih ili privatnih istraživačkih organizacija (kao što su istraživački instituti i sveučilišta) u državama članicama koje su u Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju označene kao „umjereni inovatori” i „skromni inovatori”.

- a) za financiranje zaduživanjem koje pruža partner u provedbi

Jamstvo EU-a može se pružiti za operacije financiranja i ulaganja, među ostalim u obliku:

- a) izravnih zajmova (uključujući podređene zajmove), neosiguranog kreditiranja, zajmova neosiguranih kolateralom, mezaninskog financiranja, nadređenih zajmova i kreditnih linija;

⁽⁹⁾ Direktiva 2003/87/EZ kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/410 (SL L 76, 19.3.2018., str. 3).

- b) (protu)jamstava, jamstava za daljnje kreditiranje, financiranih jamstava i drugih aranžmana za podjelu rizika za programe jamstava koje provode financijski posrednici ili partneri u provedbi;
- c) izravnih jamstava i drugih aranžmana za podjelu rizika za financijske posrednike ili partnere u provedbi;
- d) poboljšanja kreditne kvalitete novih ulaganja (za projektne obveznice, bankovne kredite ili njihovu kombinaciju);
- e) izravnog ulaganja u financijskog posrednika ili s njim, bilo da je riječ o investicijskom fondu, programu (zajedničkih) ulaganja ili subjektu posebne namjene koji izravno ili neizravno ulaže u nadređeni ili podređeni dug ili hibridne dužničke/vlasničke instrumente.

Jamstvom EU-a nastojat će se smanjiti specifične poteškoće s kojima se suočavaju održivi subjekti pri pristupu financiranju uglavnom zato što se smatra da predstavljaju veći rizik ili nemaju (dostatan) kolateral ili zbog ograničene sposobnosti komercijalnih pružatelja usluga financiranja za procjenu temeljnog projekta ili poslovnog modela.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom koje pruža partner u provedbi

Vlasnička i kvazivlasnička ulaganja konkretno se provode u obliku:

- a) izravnih vlasničkih ulaganja u krajnje primatelje;
- b) zajedničkih ulaganja ili programa zajedničkih ulaganja (uključujući platforme za ulaganja);
- c) vlasničkog kapitala i jamstava za financijske posrednike koji izravno ulažu u subjekte u bilo kojoj fazi njihova razvoja ili jamstava za ulagače u takve financijske posrednike;
- d) ulaganja i/ili aranžmana za podjelu rizika u strukturama dužničkih fondova;
- e) ulaganja u strukture fonda fondova.

6.2.2.4 Tematski financijski proizvodi

Potpora iz tematskih financijskih proizvoda može biti usmjerena na sljedeće:

- a) tematske financijske instrumente za financiranje zaduživanjem i/ili vlasničkim kapitalom u područjima kao što su:
  - i. inovativni projekti ranih demonstracijskih aktivnosti i digitalizacije u visokorizičnim tematskim područjima kao što su niskougledna industrija, promet, energetika i svemir;
  - ii. klinički razvoj, validacija i ulazak na tržište u području zaraznih bolesti, rijetkih i složenih bolesti, neurodegenerativnih i drugih bolesti;
  - iii. održivo plavo gospodarstvo i održiva uporaba morskih resursa, npr. akvakultura i plava biotehnologija;
  - iv. prehrambeni sustavi, biološki sustavi i šire biogospodarstvo;
  - v. kružno gospodarstvo, prirodna rješenja i prirodni kapital;
  - vi. tehnologije, usluge i prilagodba u području klime.

Tematska područja odabiraju će se na temelju prioriteta politike i procjene iz odjeljka 2.3.2.2. ovih smjernica o ulaganjima.

- b) druge aranžmane za podjelu rizika, kao što su platforme za ulaganja kako bi se financijska sredstva trećih strana usmjerila u posebna područja od strateške važnosti politike za istraživanje, inovacije i digitalizaciju, u kombinaciji i sinergiji s ulaganjima iz postojećih nacionalnih, lokalnih i javnih sustava financiranja. Te platforme moraju ispunjavati sljedeće uvjete:
  - i. osiguravati pristup financiranju putem dužničkih i/ili vlasničkih proizvoda za projekte u posebnim tematskim područjima i njima moraju upravljati financijski posrednici ili upravitelji fondova odabrani postupcima opisanim u odjeljku 2.3.1.;
  - ii. podupirati opću digitalizaciju industrije Unije i tehnologije kako je utvrđeno u točki 6. Priloga II. Uredbi o programu InvestEU te u drugim prihvatljivim područjima;

- iii. podupirati tehnologije, proizvode ili poslovne modele izložene većem riziku zbog svoje tehnološke inovativnosti ili zbog širenja na nova tržišta ili znatnih poremećaja na tržištu;
- iv. biti usmjerena na uspostavu postrojenja za ranu demonstraciju ili industrijsku proizvodnju čija je svrha provedba revolucionarnih i vrlo inovativnih procesa kojima se stvaraju tržišta ili proizvodnja novih proizvoda s velikim sadržajem inovacija kojima se stvaraju tržišta u određenom području.

6.3 Sastavnica za MSP-ove

6.3.1 Područja intervencije

Potporom u okviru sastavnice za MSP-ove poboljšava se pristup i dostupnost financiranja, prvenstveno za MSP-ove, ali i za mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, te se povećava njihova globalna konkurentnost u svim fazama razvoja, osobito za MSP-ove koji se smatraju visokorizičnima i nemaju dostatan kolateral, posebno u ranim fazama razvoja.

Potporom u okviru sastavnice za MSP-ove moraju se nastojati osigurati raznovrsniji izvori financiranja, uključujući podređeni dug i financiranje vlasničkim i kvazivlasničkim kapitalom, kako bi se povećala sposobnost MSP-ova i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije da financiraju svoje osnivanje, rast, razvoj i prijenos, prežive gospodarske padove te doprinesu otpornosti gospodarstva i financijskog sustava tijekom gospodarskog pada ili šokova. Potpora se može pružati za ulaganja i obrtni kapital te za rizično financiranje od faze začetka do faze širenja kako bi se osiguralo tehnološko vodstvo u inovativnim i održivim sektorima, osobito ciljanim podupiranjem MSP-ova čije su aktivnosti usmjerene na nematerijalnu imovinu zbog aktivnosti u području istraživanja, inovacija i digitalizacije ili zbog specifičnosti sektora kao što su kulturni i kreativni sektor⁽¹⁰⁰⁾. Kada je to potrebno, u okviru ove sastavnice mogu se financirati stjecanje poduzeća ili udjeli zaposlenika u poduzeću. Za prihvatljiva područja može se odrediti redosljed prioriteta kako je opisano u odjeljku 2.3.2.1. ovih smjernica o ulaganjima. Proizvodi u okviru sastavnice za MSP-ove razvijat će se u skladu s prioritetima i područjima navedenima u „strategiji za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu”⁽¹⁰¹⁾.

Potpora u okviru sastavnice za MSP-ove bit će dopuna inicijativama Unije poduzetima u kontekstu unije tržišta kapitala.

Potporom u okviru sastavnice za MSP-ove trebala bi se ostvariti dodana vrijednost podupiranjem financiranja zaduživanjem, poglavito MSP-ova (kao i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije) u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

- a) nedostaci na tržištu ili investicijske okolnosti koje nisu optimalne nisu adekvatno riješeni (u smislu obujma, obuhvata, sklonosti preuzimanju rizika ili vremenskog okvira) financijskim instrumentima uspostavljenima na regionalnoj ili nacionalnoj razini; to može uključivati uspostavu programa za povećanje djelotvornosti, učinkovitosti ili ekonomija razmjera jer države članice možda nisu spremne same uspostaviti programe potpore iz razloga povezanih s troškovnom učinkovitosti;
- b) poduzeća koja posluju u jasno definiranim zapostavljenim gospodarskim sektorima (npr. u nekim dijelovima kulturnog i kreativnog sektora, uključujući medije), čime se doprinosi ostvarenju prioriteta politike EU-a;
- c) potreba za ubrzanjem prilagodbe poduzeća jasno utvrđenim strukturnim promjenama, čime se doprinosi ostvarenju prioriteta politika EU-a;
- d) rješenja za financiranje koja pomažu da se ostvare ciljevi unije tržišta kapitala, uključujući prekogranična rješenja;
- e) prijenos najbolje prakse u cijeloj Uniji (što može uključivati i pružanje tehničke pomoći) koji se odvija među financijskim posrednicima u cilju povećanja ponude proizvoda za rizičnije transakcije financiranja MSP-ova koja odgovara njihovim specifičnim potrebama za financiranjem.

Osim toga, potporom u okviru sastavnice za MSP-ove trebala bi se ostvariti dodana vrijednost politike podupiranjem fondova koji pružaju prilagođena rješenja za financiranje zaduživanjem i vlasničkim ili kvazivlasničkim kapitalom za MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

- a) financijski posrednici prikupljaju sredstva, ulažu ili osiguravaju financijska sredstva prekogranično, čime se podupire diversifikacija rizika te se privlači privatni kapital;

⁽¹⁰⁰⁾ Kako je opisano u točki 8. Priloga II. Uredbi o programu InvestEU.

⁽¹⁰¹⁾ Komunikacija Komisije „Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu” (COM(2020) 103 final) (odjeljak 4. Poboljšanje pristupa financiranju).

- b) ulaganjima se podupire osnivanje većih fondova s kapacitetom za ostvarivanje dovoljnog povrata da se privuku privatni ulagači;
- c) nedostaci na tržištu ili investicijske okolnosti koje nisu optimalne nisu adekvatno riješeni (u smislu obujma, obuhvata, faze razvoja ili vremenskog okvira) financijskim instrumentima uspostavljenima na regionalnoj ili nacionalnoj razini. To može uključivati uspostavu programa za povećanje djelotvornosti, učinkovitosti ili ekonomija razmjera jer države članice možda nisu spremne same uspostaviti programe potpore iz razloga povezanih s troškovnom učinkovitosti;
- d) intervencija ima demonstracijske i/ili katalizatorske učinke te pridonosi ciljevima politike Unije, uključujući ciljeve unije tržišta kapitala;
- e) intervencijom se povećava dostupnost tržišnih ili prilagođenih rješenja za financiranje za MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije;
- f) prijenosa najbolje prakse u cijeloj Uniji s ciljem povećanja broja novih upravitelja fondova/upravljačkih timova kako bi se proširilo i produbilo tržište poduzetničkog kapitala u EU-u. To može uključivati potporu alternativnom financiranju i inovativnim rješenjima za financiranje, kao što su skupno financiranje, poslovni anđeli i poduzetnička filantropija.

6.3.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda

6.3.2.1 Financijski posrednici koji će biti uključeni

a) za financiranje zaduživanjem:

Prihvatljive su sve vrste financijskih posrednika, uključujući nacionalne razvojne banke ili institucije i druge posrednike u javnom vlasništvu, komercijalne banke, jamstvena društva, diversificirane dužničke fondove za nadređeno i podređeno financiranje te društva za *leasing*, kojima je cilj stvaranje novih portfelja za rizičnije transakcije financiranja MSP-ova i/ili malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, uključujući prilagođene transakcije financiranja zaduživanjem za zapostavljene gospodarske sektore, uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije i relevantnih zahtjeva Financijske uredbe.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom:

Prihvatljivi su postojeći financijski posrednici ili subjekti koji se trebaju osnovati, uključujući fondove privatnog vlasničkog kapitala i fondove za mezaninsko financiranje, instrumente za zajednička ulaganja, fondove za financiranje poduzetničkog duga, fondove poduzetničkog kapitala, fondove poslovnih anđela, fondove fondova, fondove za javna i privatna ulaganja, koji mogu osigurati financiranje vlasničkim i kvazivlasničkim kapitalom u područjima sastavnice za MSP-ove uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije te relevantnih zahtjeva Financijske uredbe.

Upravitelji, savjetnici ili druge slične osobe povezane s takvim posrednicima (uključujući nove upravitelje ili savjetnike) moraju dokazati da imaju kapacitete i vještine za poduzimanje takvih ulaganja, da mogu prikupiti sredstva i privući privatni kapital te da mogu ostvariti povrat od ulaganja (među ostalim, na temelju razborite strategije ulaganja), čime bi se privuklo više privatnih ulaganja u tu kategoriju imovine.

6.3.2.2 Ciljani krajnji primatelji

a) za financiranje zaduživanjem:

Potpora financiranju zaduživanjem stavljat će se na raspolaganje putem posrednika ili će je na raspolaganje izravno stavljati partneri u provedbi kako bi se pretežno financirali MSP-ovi i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije definirani u Uredbi o programu InvestEU koje tržište ne bi financiralo niti bi primili potporu u istoj mjeri, među ostalim zato što se smatra da predstavljaju veći rizik, nemaju (dostatan) kolateral, ili zato što poduzeće posluje u jasno definiranom zapostavljenom gospodarskom području ili obavlja djelatnosti u okviru prioriteta politika Unije.

Ako je to opravdano, poduzećima u određenom sektoru ili onima koja posluje u području povezanom s određenim smjerom politike, uključujući pravednu tranziciju, može se pružiti specifičnija potpora. U takvim se slučajevima utvrdit će se jasni i nedvosmisleni kriteriji prihvatljivosti za odgovarajuće financijske proizvode za inovativne MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije. Osim toga, zahtjevi za operativno izvješćivanje omogućit će utvrđivanje potpore koja se pruža takvom sektoru ili smjeru politike.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom:

U okviru odjeljka „EU“ potpora financiranju vlasničkim kapitalom stavljat će se na raspolaganje putem posrednika (uključujući instrumente za zajednička ulaganja) MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije u skladu s definicijama iz Uredbe o programu InvestEU, a posebice za aktivnosti koje bi pomogle u postizanju ciljeva politike Unije iz članka 3. Uredbe o programu InvestEU.

Ulaganja se mogu usmjeriti na temelju strategije ulaganja upravitelja fonda na sektore ili aktivnosti u okviru prioriteta politike Unije i na temelju životnog ciklusa poduzeća prema procjenama tržišta.

6.3.2.3 Značajke financijskih proizvoda

Financijski proizvodi bit će dopuna financijskim instrumentima koje države članice pružaju MSP-ovima na nacionalnoj i regionalnoj razini u skladu sa zahtjevima u pogledu dodatnosti iz Priloga V. Uredbi o programu InvestEU.

a) za financiranje zaduživanjem koje pruža partner u provedbi

Jamstvo EU-a može se pružiti za operacije financiranja i ulaganja u obliku:

- a) izravnih zajmova partnera u provedbi;
- b) protujamstava, jamstava za daljnje kreditiranje i drugih aranžmana za podjelu rizika za programe jamstava koje provode financijski posrednici ili partneri u provedbi;
- c) izravnih jamstava i drugih aranžmana za podjelu rizika za financijske posrednike ili partnere u provedbi;
- d) izravnog ulaganja u financijskog posrednika ili s njim, bilo da je riječ o investicijskom fondu, programu zajedničkih ulaganja ili subjektu posebne namjene za izravna ili neizravna ulaganja u nadređeni ili podređeni dug.

U okviru takvih aranžmana jamstvom EU-a nastoje se smanjiti specifične poteškoće s kojima se suočavaju održivi subjekti pri pristupu financiranju jer se smatra da predstavljaju veći rizik ili nemaju (dostatan) kolateral. To se može postići podupiranjem transakcija kao što su:

- a) financiranje novoosnovanih poduzeća;
- b) transakcije financiranja sa znatno smanjenim zahtjevima za kolateral ili bez takvih zahtjeva (neosigurano kreditiranje);
- c) podređeno financiranje;
- d) transakcije financiranja s uvjetima i rokovima otplate koje obično ne pružaju financijski posrednici.

Prihvatljivost prijedloga financijskog posrednika za oblikovanje portfelja transakcija financiranja određivat će se za svakog posrednika, a u slučaju izravnog financiranja, za svakog partnera u provedbi s obzirom na njihove postojeće poslovne aktivnosti. Jamstvo EU-a načelno treba rezultirati širenjem poslovnih aktivnosti financijskog posrednika ili partnera u provedbi na transakcije financiranja koje bez jamstva EU-a ne bi financirao zbog većeg profila rizičnosti takvog portfelja. Ako financijski posrednik već ima namjenski proizvod za financiranje rizičnijih MSP-ova, ali mu je sposobnost da zadovolji potražnju na tržištu ograničena, jamstvo EU-a može se iskoristiti za potporu znatnom povećanju količine takvog proizvoda za financiranje MSP-ova većeg rizika.

Transakcije financiranja koje se mogu uključiti u portfelje uključivat će, među ostalim, zajmove za ulaganja, instrumente obrtnog kapitala (uključujući revolving instrumente), instrumente financiranja trgovine, zajmove (uključujući zajmove ugrađene u tekući račun ili povezane s njime), bankovna jamstva, transakcije *leasinga*, podređene zajmove te zajmove za izdavanje nadređenih i podređenih dužničkih instrumenata.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom koje pruža partner u provedbi

Jamstvom EU-a pokrivat će se ulaganja u posredničke fondove za rizični kapital, uključujući fondove fondova i instrumente za zajednička ulaganja, koji MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije osiguravaju vlasnički i kvazivlasnički kapital u bilo kojoj fazi njihova razvoja, te u fondove koji MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije osiguravaju financiranje zaduživanjem.

Mogući dodatni razvoj proizvoda:

Sastavnica za MSP-ove bit će dostupna i za uspostavu financijskih pilot-proizvoda za uklanjanje nedostataka na tržištu ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne ili za privlačenje više privatnih ulaganja, npr. pružanjem jamstava ulagačima. Takvi pilot-projekti, ako budu uspješni, mogu se naknadno provesti u cijelosti. U opravdanim slučajevima utemeljenima na procjenama tržišta ti pilot-projekti mogu odstupati od uvjeta utvrđenih u odjeljcima 4. i 5. ovih smjernica o ulaganjima.

6.4 Sastavnica za socijalna ulaganja i vještine

6.4.1 Područja intervencije

Potporna u okviru sastavnica za socijalna ulaganja i vještine mora olakšati provedbu projekata kojima se jača socijalna dimenzija Unije kako je istaknuto u europskom stupu socijalnih prava. U sastavnici za socijalna ulaganja i vještine naglasak na stvaranju pozitivnog društvenog učinka. Konkretno, djelovanja u okviru ove sastavnice usmjerena su na uzlaznu konvergenciju, smanjenje nejednakosti, povećanje otpornosti i uključivosti promicanjem zapošljavanja i razvoja vještina, uključujući poduzetništvo i samozapošljavanje, socijalna poduzeća i socijalnu ekonomiju, socijalnu uključenost, poboljšanje zdravlja, blagostanja i opće kvalitete života građana; na poticanje obrazovnih rezultata i vještina te na podupiranje pravedne tranzicije na niskouglično gospodarstvo. Djelovanja su također usmjerena na poboljšanje pristupa mikrofinanciranju i financiranju i dostupnosti mikrofinanciranja i financiranja za socijalna poduzeća, potporu operacijama financiranja i ulaganja povezanim sa socijalnim ulaganjima, kompetencijama i vještinama te na razvoj i konsolidaciju tržišta socijalnih ulaganja u područjima iz članka 8. stavka 1. točke (d) i u skladu s člankom 3. stavkom 2. točkom (d) Uredbe o programu InvestEU. Sastavnica za socijalna ulaganja i vještine olakšat će razvoj vještina i ključnih kompetencija, usklađivanje vještina i potreba, primjenu i veću iskorištenost vještina putem obrazovanja, osposobljavanja, uključujući osposobljavanje na radnom mjestu i povezanih aktivnosti kako bi se postigli ciljevi politike utvrđeni u „europskom programu vještina“⁽¹⁰²⁾, „Preporuci Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju“⁽¹⁰³⁾, „europskom obrazovnom području“⁽¹⁰⁴⁾ i „akcijskom planu za digitalno obrazovanje 2021.–2027.“⁽¹⁰⁵⁾.

Prihvatljiva područja za operacije financiranja i ulaganja u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine navedena su u Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU, posebno u točki 12. Za prihvatljiva područja može se odrediti redoslijed prioriteta u skladu s odjeljkom 2.3.2.1. ovih smjernica o ulaganjima.

U okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine podupirat će se mikrofinanciranje i socijalna poduzeća. U slučaju mikrofinanciranja, mikrozajam (ili mikrokredit) znači zajam u iznosu do 50 000 EUR. Posebno će se poticati ulaganja u iznosu do 500 000 EUR za socijalna poduzeća, a podupirat će se i veći iznosi do 2 000 000 EUR za poticanje širenja njihova poslovanja.

Potporna će uključivati i mjere za promicanje rodne ravnopravnosti i ravnopravnosti na drugim osnovama, socijalne uključenosti, ponude i potražnje vještina, obrazovanja, osposobljavanja i povezanih usluga, među ostalim za razvoj održive socijalne infrastrukture u urbanim i ruralnim područjima. Sastavnicom će se podupirati i socijalna infrastruktura (uključujući zdravstvenu i obrazovnu infrastrukturu te socijalno i studentsko stanovanje), projekti usmjereni na socijalne inovacije, zdravstvene usluge, starenje stanovništva i dugotrajnu skrb, pristup preventivnoj skrbi, inovativnim metodama liječenja i mogućnostima e-zdravstva, uključivost i pristupačnost te kulturne i kreativne aktivnosti sa socijalnim ciljem.

Sastavnica za socijalna ulaganja i vještine bit će usmjerena i na pružanje održivog i etičnog financiranja krajnjim primateljima koji se suočavaju s ograničenjima ili preprekama u ostvarivanju ljudskih prava i temeljnih sloboda. Sastavnica će posebno biti usmjerena na projekte koji uključuju razuman stupanj (buduće) financijske održivosti, ali nisu realizirani ili nisu u dovoljnoj mjeri realizirani putem tržišta zbog većih rizika, nedostataka kolaterala, neostvarivanja optimalnih razmjera bez potpore javnog sektora ili drugih tržišnih prepreka. Projekti koji se podupiru moraju doprinijeti privlačenju privatnih ulaganja kako bi se zadovoljile nezadovoljene potrebe.

⁽¹⁰²⁾ Komunikacija Komisije „Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost“ (COM(2020) 274 final).

⁽¹⁰³⁾ Preporuka Vijeća 2020/C 417/01 od 24. studenoga 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (SL C 417, 2.12.2020., str. 1.).

⁽¹⁰⁴⁾ Komunikacija Komisije o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025. (COM(2020) 625 final).

⁽¹⁰⁵⁾ Komunikacija Komisije „Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021.–2027.: Prilagodba obrazovanja i osposobljavanja digitalnom dobu (COM(2020) 624 final).

Operacijama financiranja i ulaganja nastojat će se osigurati **socijalna infrastruktura** i povezane usluge koje se mogu odnositi na sljedeće:

- a) uključivo obrazovanje i osposobljavanje, uključujući rani i predškolski odgoj i obrazovanje te povezanu obrazovnu infrastrukturu i usluge, alternativnu i uključivu skrb za djecu, svima dostupno studentsko stanovanje i digitalnu opremu, promicanje digitalnih vještina od rane faze odgoja i obrazovanja, univerzalno uvođenje i pristup IKT-u u svim ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje te pristup alatima i platformama za učenje na daljinu;
- b) pristupačne socijalne stanove;
- c) zdravstvenu i dugotrajnu skrb, uključujući klinike, bolnice, primarnu skrb, kućnu njegu i skrb u zajednici;
- d) projekte u području zdravstvene infrastrukture kojima se doprinosi razvoju strateške i geografski uravnotežene mreže modernizirane, digitalizirane i otporne infrastrukture za prevenciju i zdravstvenu skrb kojom se može osigurati univerzalan pristup kritičnoj zdravstvenoj infrastrukturi i uslugama u cijelom EU-u. Projekti koji se podupiru mogu biti namijenjeni zadovoljenju potreba u području hitne zdravstvene skrbi i odgovora na hitne situacije ⁽¹⁰⁶⁾ razvojem mobilnih i terenskih medicinskih jedinica ili sanitetskog prijevoza;
- e) omogućavanje socijalnih usluga koje se pružaju na razini zajednice i, kada je izvedivo, na integriran način.

Socijalna infrastruktura, koju obično financiraju subjekti u javnom sektoru ili subjekti koji ovise o javnom sektoru, suočena je sa znatnim manjkom financiranja. Stanje se dodatno pogoršalo zbog krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19.

Ulaganja u socijalnu infrastrukturu u smislu točke 12. podtočke (d) Priloga II. Uredbi o programu InvestEU namijenjena uklanjanju nedostataka na tržištu ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne mogu uključivati operacije sa subjektima javnog sektora. U tom se slučaju u sporazumu o jamstvu može dogovoriti financijski proizvod namijenjen ulaganju u socijalnu infrastrukturu koje promiču subjekti javnog sektora u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine radi uklanjanja nedostataka na tržištu navedenih u točki 2. podtočki (f) odjeljka A Priloga V. Uredbi o programu InvestEU. Operacije financiranja i ulaganja u okviru takvog financijskog proizvoda u skladu su sa zahtjevima u pogledu dodatnosti iz članka 209. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe i Priloga V. Uredbe o programu InvestEU.

Usklađenost s relevantnim zakonodavstvom Unije i nacionalnim ili regionalnim socijalnim zakonodavstvom, ovisno o slučaju, preduvjet je za potporu operacijama u okviru fonda InvestEU. Intervencije bi trebale biti potpuno u skladu s načelom supsidijarnosti i dopunjavati postojeće nacionalne i regionalne programe potpore. Kada je to primjenjivo, usluge koje proizlaze iz projekata koji se podupiru moraju se pružati u zajednici na lokalnoj razini. Kad je riječ o infrastrukturi u području zdravstva, naglasak mora biti na razvoju modela koji omogućuju prelazak s institucionalne skrbi na prevenciju, primarnu skrb te skrb i usluge u zajednici kojima se podupire integrirana personalizirana skrb i neovisan život, uz poštovanje Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom.

⁽¹⁰⁶⁾ Na primjer, vidjeti *Overview of Natural and Man-Made Disasters and Risks the European Union* (Pregled rizika od prirodnih i ljudskim djelovanjem uzrokovanih katastrofa s kojima bi se Europska unija mogla suočiti) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/285d038f-b543-11e7-837e-01aa75ed71a1>

Ulaganja u pristupačne socijalne stanove posebno su usmjerena na pružanje stambenih rješenja kojima se ostvaruje cilj smanjenja socijalne isključenosti i nadopunjuju postojeći nacionalni i regionalni programi potpore. Za potrebe ulaganja koja se podupiru u okviru fonda InvestEU pristupačni socijalni stanovi ⁽¹⁰⁷⁾ namijenjeni su osobama u nepovoljnom položaju ili socijalno slabije razvijenim skupinama ⁽¹⁰⁸⁾ koje zbog dohodovnih ili socijalnih ograničenja žive u teškoj stambenoj oskudici ili ne mogu pronaći mjesto za stanovanje pod tržišnim uvjetima. Kada su ulaganja usmjerena na osobe obuhvaćene definicijom beskućništva i stambene isključenosti prema tipologiji ETHOS, socijalni stanovi trebali bi se u što većoj mjeri osiguravati u skladu s pristupom utemeljenim na stambenom zbrinjavanju. Infrastruktura i usluge trebale bi biti u skladu s primjenjivim standardima kvalitete i konvencijama UN-a te ne smiju dovesti do segregacije ili izolacije određenih skupina.

Osim rješenja za financiranje koja pružaju tradicionalni financijski posrednici, organizacije kao što su ustanove za obrazovanje i osposobljavanje ili pružatelji zdravstvenih i socijalnih usluga te skrbi mogu neizravno ostvarivati korist od jamstva EU-a putem partnera u provedbi ako pružaju usluge u naravi.

U sastavnici za socijalna ulaganja i vještine poseban naglasak stavit će se na uključivost **osoba u ranjivom položaju** i njihov pristup kvalitetnim uslugama, na uključenost i **pristup osoba s invaliditetom i starijeg stanovništva**.

Potpora u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine namijenjena je i pružanju uključivog **obrazovanja, osposobljavanja, strukovnog obrazovanja i povezanih usluga**, što obuhvaća početno i trajno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući obrazovanje odraslih, te inovacijama organizacije i procesa, uključujući nove i inovativne poslovne modele. U okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine podupirat će se i inovativna zdravstvena rješenja, kao što su usluge e-zdravstva i novi modeli skrbi. Potpora je namijenjena i promicanju **rodne ravnopravnosti** i ravnopravnosti na drugim osnovama, povećanju mogućnosti samozapošljavanja i socijalne integracije osoba u ranjivom položaju, uključujući državljane trećih zemalja.

Posebna pažnja mora se posvetiti **socijalnim poduzećima** i njihovim aktivnostima, kao što su inicijative za širenje poslovanja, poticanje razvoja digitalnih i poduzetničkih vještina za skupine u nepovoljnom položaju kako bi se uklonile rodne i druge nejednakosti u tim područjima. Potporom u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine uklanjat će se tržišni nedostaci na razini Unije u financiranju socijalnih poduzeća i financiranju s društvenim učinkom, mikrofinanciranju, financiranju u području zdravstva, starenja stanovništva, obrazovanja i stanovanja i inovacija jačanjem intervencije Unije i učinkovitijim ispitivanjem tržišta s ciljem jačanja europske socijalne dimenzije.

Sastavnicom za socijalna ulaganja i vještine podupirat će se **ponuda i potražnja za vještinama** rješavanjem problema nedostatka vještina ili poboljšanjem iskorištenosti vještina krajnjih primatelja te poticanjem tržišta ulaganja u vještine.

Savjetodavna potpora također može doprinijeti pronalaženju novih načina za pružanje socijalnih usluga te općenito pomoći u razvoju ponude i potražnje za vještinama u skladu s Uredbom o programu InvestEU.

Kad je riječ o **mikrofinanciranju**, cilj je politike promicati kvalitetu, održivo zapošljavanje i socijalnu uključenost tako da se podupiru otvaranje radnih mjesta i dohodovne aktivnosti, posebno za osobe u ranjivom položaju koje žele osnovati ili razviti mikropoduzeće, uključujući samozaposlene osobe. Osim toga, financijski posrednici aktivni u području mikrofinanciranja

⁽¹⁰⁷⁾ Projekti u području pristupačnog socijalnog stanovanja mogu se sastojati od operacija kao što su:

- a) osiguravanje novog, nesegregiranog i pristupačnog fonda socijalnih stanova za najam u okviru jednog ili više sljedećih djelovanja:
  - izgradnja novih zgrada,
  - preuređenje ili prenamjena postojećih zgrada,
  - nabava pojedinačnih stambenih jedinica s tržišta privatnih stambenih nekretnina (kupnjom ili posredovanjem);
- b) osnivanje agencije za najam socijalnih stanova;
- c) pružanje rješenja koja se temelje na stanovanju kombiniranjem osiguravanja stambenih jedinica za najam s pružanjem usluga podrške u blizini (tj. one koje se pružaju na licu mjesta ili su lako dostupne);
- d) prilagodba postojećeg fonda socijalnih stanova potrebama osoba s invaliditetom, uključujući stambene objekte u vlasništvu stanara;
- e) ciljana potpora marginaliziranim zajednicama koje trenutačno žive u teškim i oskudnim stambenim uvjetima, uključujući stambene objekte u vlasništvu stanara.

⁽¹⁰⁸⁾ Kako je definirano na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, ovisno o slučaju, i/ili gospodarskim i društvenim kontekstom.

moraju osigurati izravno ili neizravno pružanje nefinancijskih usluga, kao što su usluge razvoja poslovanja (mentorstvo, obuka i osposobljavanje) koji su sastavni dio mikrofinanciranja. Uvjeti kao što su trošak zaduživanja (uključujući kamatnu stopu) i zahtjevi za kolateral za mikrofinanciranje koji se izravno ili neizravno podupiru u okviru programa InvestEU moraju odražavati korist koja proizlazi iz potpore i biti opravdani u odnosu na temeljne rizike i stvarni trošak financiranja kredita.

Kao preduvjet za potporu iz fonda InvestEU financijski posrednici koji osiguravaju mikrofinanciranje moraju se obvezati (ako nije riječ o banci) ili potvrditi (ako je riječ o banci) da će poštovati „Europski etički kodeks za pružanje usluga mikrokreditiranja”⁽¹⁰⁹⁾ kako bi se osigurala primjena visokih etičkih standarda kreditiranja, među ostalim u smislu upravljanja, rukovođenja i zaštite klijenata. Financijski posrednici nastoje spriječiti prezaduženost fizičkih osoba i poduzeća tako da među ostalim vode računa o njihovoj sposobnosti otplate i osiguraju pristupačnu cijenu zaduživanja.

Potpora u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine bit će u skladu s ciljevima Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), uključujući njegove predložene operativne ciljeve koji se odnose na potporu razvoju tržišnog ekosustava u vezi s financiranjem socijalnih poduzeća i mikrofinanciranjem mikropoduzeća u fazi osnivanja i razvoja, posebno onih koja zapošljavaju osobe u ranjivom položaju. Komisija će u okviru fonda ESF+ pružiti smjernice za razvoj socijalne infrastrukture (među ostalim za stanovanje, zdravstvo, skrb za djecu, dugotrajnu skrb te obrazovanje i osposobljavanje) koja je potrebna za provedbu europskog stupa socijalnih prava. Međutim, sudjelovanje u fondu ESF+ nije preduvjet za pristup potpori iz fonda InvestEU.

Potpora u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine bit će namijenjena i **socijalnim inovacijama**, koje mogu uključivati inovativna socijalna rješenja i programe čiji je cilj promicanje **društvenih učinaka i ishoda** kako bi se pridonijelo postizanju ciljeva politike te sastavnice.

U ostvarivanju tih ciljeva potiče se **kombiniranje potpore iz fonda InvestEU s doprinosima donatora, filantropa, zaklada i drugih dionika iz privatnog sektora**. Fondom InvestEU nastojat će se ojačati uloga privatnog sektora u postizanju ciljeva europskog stupa socijalnih prava podupiranjem, među ostalim, kvalitetnog zapošljavanja, uključivog obrazovanja i osposobljavanja, zdravlja, socijalne uključenosti i aktivnog sudjelovanja u društvu, pristupačnosti te uključenosti osoba s invaliditetom. Privatni sektor moći će doprinijeti ciljevima sastavnice za socijalna ulaganja i vještine izravnim doprinosima (donacije, povratni i bespovratni oblici potpore) projektima i/ili zajedničkim ulaganjima u projekte ili financijske posrednike koji se neizravno podupiru iz fonda InvestEU.

Isto tako, potiče se **grupiranje manjih projekata** jer su mnogi projekti u socijalnom prostoru premali da privuku interes privatnih ulagača ili da učinkovitije iskoriste javna sredstva. Na primjer, područje reformi socijalne politike može uključivati uvođenje socijalne infrastrukture i usluga, primjerice za nove socijalne i zdravstvene modele i modele skrbi na više lokacija u nadležnosti nacionalnog ili regionalnog tijela putem niza malih projekata. Možda će biti potrebno grupirati male projekte u jedan prijedlog ulaganja kako bi se povećao interes ulagača. Grupiranje može uključivati:

- a) grupiranje manjih projekata u području socijalne infrastrukture, tehnologije ili socijalnih usluga u jedan prijedlog ulaganja koji uključuje niz potprojekata na različitim lokacijama;
- b) grupiranje potreba za ulaganjima u socijalnu infrastrukturu, tehnologiju i socijalne usluge u jedan projekt ili prijedlog ulaganja. Pritom će možda biti potrebno kombinirati izvore ili instrumente financiranja;
- c) grupiranje potreba za ulaganjima u socijalnu infrastrukturu i usluge u veći instrument za ulaganja u obnovu ili razvoj urbanih ili ruralnih područja usmjeren na socijalnu uključenost ili u okviru programa „građanskog sufinanciranja” (engl. *civic match-funding*).

Djelovanja opisana u točkama od (a) do (c) prethodnog odlomka mogu se dopuniti **popratnim mjerama** i. za pružanje pomoći promotorima projekata i financijskim posrednicima u razvoju vještina za oblikovanje strategija ulaganja, mješovito ili hibridno financiranje, planiranje i grupiranje projekata; ii. za potporu razvoju socijalnih inovatora, socijalnih poduzeća, ulagača s društvenim učinkom i filantropa, uključujući poduzetničke filantropie; i iii. za uspostavu paneuropske

⁽¹⁰⁹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=hr&pubId=8312&furtherPubs=yes>

mreže centara s društvenim učinkom i centara za razmjenu i obuku u području socijalnih inovacija, inovativnih usluga obrazovanja i osposobljavanja, kao što su pružatelji profesionalnog savjetovanja, usluga predviđanja, ocjene i vrednovanja vještina ili usluga koje pomažu u usklađivanju potražnje i ponude vještina te obrazovno-poslovnih partnerstava i centara izvrsnosti, uključujući centre strukovne izvrsnosti.

Ta djelovanja mogu se dopuniti prikupljanjem i objavom podataka na razini EU-a o nedostacima na tržištu ili investicijskim okolnostima koje nisu optimalne u područjima politike povezanim sa sastavnicom za socijalna ulaganja i vještine.

6.4.1.1 Strateška ulaganja u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine

Potporna **obrazovanju i osposobljavanju** posebno će biti usmjerena na projekte kojima se doprinosi digitalizaciji europskih sustava obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim na promicanje digitalnih vještina od ranih godina obrazovanja, univerzalno uvođenje i pristup IKT-u u svim ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje te pristup alatima i platformama za učenje na daljinu. Djelovanja koja se podupiru trebala bi biti namijenjena i drugim programima digitalizacije usmjerenima na cjeloživotni i uključivi pristup digitalnim vještinama i rješenjima za sve društvene i dobne skupine te na potporu tim vještinama i rješenjima. Nadalje, potpora obrazovanju i osposobljavanju trebala bi olakšati razvoj novih i jačanje postojećih vještina kojima bi se osiguralo učinkovito funkcioniranje drugih strateških i ključnih aktivnosti navedenih u odjeljcima 6.1.1.8. i 6.2.1.1. ovih smjernica o ulaganjima.

6.4.2 Značajke potencijalnih financijskih proizvoda

6.4.2.1 Financijski posrednici koji će biti uključeni

a) za financiranje zaduživanjem:

Prihvatljivi su financijski posrednici, uključujući nacionalne razvojne banke i institucije, komercijalne banke, jamstvena društva i institucije, diversificirane dužničke fondove za nadređeno i podređeno financiranje, institucije za mikrofinanciranje, društva za *leasing*, platforme za skupno kreditiranje i skupni vlasnički kapital, subjekte posebne namjene, instrumente za sufinanciranje, fondove ili programe za zajednička ulaganja, nebankarske financijske institucije, uključujući fondove za zajmove, pružatelje „strpljivog” kapitala kao što su zadruge, kreditne unije, osiguravajuća društva, mirovinski fondovi, fondovi privatnog vlasničkog kapitala/poslovnih anđela, fondovi fondova.

Prihvatljivi su i pokretači na tržištu socijalnih ulaganja (uključujući posrednike za izgradnju spremnosti i kapaciteta za ulaganja koji djeluju u području mikrofinanciranja i financiranja socijalnih poduzeća, financijsko-tehnološka poduzeća, ustanove visokog obrazovanja, sveučilišta, istraživačke centre i zajednice znanja i inovacija EIT-a, zaklade, platforme za skupno financiranje i institucije za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući centre strukovne izvrsnosti i obrazovno-poslovna partnerstva). Druge prihvatljive skupine ulagača obuhvaćaju korporativne ulagače, ulagače s društvenim učinkom, (socijalne) poslovne anđele, obrazovne poduzetnike (npr. masovni otvoreni internetski tečajevi ili MOOC), poduzetničke filantropie i filantropie.

Prihvatljivi su drugi posrednici u javnom vlasništvu i posrednici koji djeluju u području socijalne infrastrukture, financiranja socijalnih poduzeća i socijalne ekonomije (kao što su etične ili alternativne banke, zadružne banke) koji mogu pružiti financiranje u prihvatljivim područjima sastavnice za socijalna ulaganja i vještine uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije te relevantnih zahtjeva Financijske uredbe.

I potencijalni javni financijski posrednici navedeni u ovim smjernicama mogu imati ulogu u kombiniranju potpore iz fonda InvestEU s drugim središnjim programima financiranja Unije i fondovima u okviru podijeljenog upravljanja.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom:

Financijski posrednici mogu među ostalim uključivati nacionalne razvojne banke i institucije, komercijalne banke, jamstvena društva, fondove za zajmove, dužničke fondove, mirovinske fondove, institucije za mikrofinanciranje, društva za *leasing*, platforme za skupno kreditiranje i skupni vlasnički kapital, subjekte posebne namjene, instrumente za sufinanciranje, fondove ili programe za zajednička ulaganja.

Prihvatljivi financijski posrednici za financiranje vlasničkim kapitalom mogu uključivati i nebankarske financijske institucije, uključujući pružatelje „strpljivog” kapitala, kao što su zadruge, kreditne unije, osiguravajuća društva te subjekte koji se trebaju osnovati, fondove fondova, fondove privatnog vlasničkog kapitala, fondove poduzetničkog kapitala, fondove poslovnih anđela, fondove za prijenos tehnologije, fondove ili programe za zajednička ulaganja, fondove za financiranje poduzetničkog duga, druge aranžmane ili programe ulaganja u vlasnički kapital, kvazivlasnički kapital, hibridne dužničke/vlasničke instrumente i druge oblike mezaninskog financiranja.

Prihvatljivi su i pokretači na tržištu socijalnih ulaganja (uključujući posrednike za izgradnju spremnosti i kapaciteta za ulaganja koji djeluju u području mikrofinanciranja i financiranja socijalnih poduzeća, financijsko-tehnološka poduzeća, ustanove visokog obrazovanja, sveučilišta, istraživačke centre i zajednice znanja i inovacija EIT-a, zaklade, platforme za skupno financiranje i institucije za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući centre strukovne izvrsnosti i obrazovno-poslovna partnerstva). Druge skupine ulagača, koje uključuju korporativne ulagače, ulagače s društvenim učinkom, (socijalne) poslovne anđele, obrazovne poduzetnike (npr. MOOC), poduzetničke filantropie i filantropie, mogu djelovati kao financijski posrednici, uz potpuno poštovanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije, kada mogu stvarati projekte ili portfelje ulaganja u područjima obuhvaćenima sastavnicom za socijalna ulaganja i vještine.

Upravitelji financijskih posrednika (što uključuje nove upravitelje ili savjetnike) moraju dokazati da imaju kapacitete i iskustvo za poduzimanje takvih ulaganja u području sastavnice za socijalna ulaganja i vještine te da mogu prikupiti sredstva, privući privatni kapital i postati financijski održivi (uključujući na temelju razborite strategije ulaganja), kako bi se privuklo više privatnih ulaganja u tu kategoriju imovine.

6.4.2.2 Ciljani krajnji primatelji

Sastavnica za socijalna ulaganja i vještine usmjerena je na potporu intervencijama u raznim područjima politike, pa je raspon ciljanih krajnjih primatelja velik, a može uključivati:

a) fizičke osobe:

- i. osobe u ranjivom položaju (kao što su socijalno isključene osobe ili osobe izložene riziku od socijalne isključenosti, uključujući beskućnike ili osobe koje žive u teškoj stambenoj oskudici, osobe koje su izgubile radno mjesto ili im prijeti gubitak radnog mjesta ili osobe koje imaju poteškoća s ulaskom ili ponovnim ulaskom na tržište rada, osobe iz manjinskih skupina, državljane trećih zemalja, osobe u nepovoljnom položaju u smislu pristupa konvencionalnom tržištu kredita koje žele osnovati ili razviti svoje mikropoduzeće);
- ii. djecu, roditelje, učitelje i školske administratore;
- iii. potencijalne ili trenutačne studente i učenike (uključujući odrasle).

b) poduzeća:

- i. mikropoduzeća, uključujući samozaposlene osobe, a posebno mikropoduzeća koja zapošljavaju osobe iz ranjivih skupina;
- ii. socijalna poduzeća;
- iii. javna poduzeća;
- iv. MSP-ove;
- v. druga poduzeća u privatnom sektoru.

c) pružatelje usluga obrazovanja, osposobljavanja i povezanih usluga, uključujući europska sveučilišta, škole, ustanove za obrazovanje i osposobljavanje, uključujući centre strukovne izvrsnosti i pružatelje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja;

d) subjekte posebne namjene;

e) udruženja, zaklade, uzajamna društva i zadruge;

f) nevladine organizacije;

g) javna tijela;

h) zdravstvena tijela, pružatelje zdravstvenih usluga, pružatelje socijalnih usluga, pružatelje tehnologije, zdravstvene djelatnike, pacijente, fizičke osobe;

i) u području socijalne infrastrukture ciljani krajnji primatelji mogu biti promotori projekata, javna poduzeća, upravitelji zgrada/objekata, pružatelji usluga socijalnog stanovanja, javno-privatna partnerstva.

Operacijama financiranja i ulaganja podupirat će se i projekti organizacija iz privatnog i javnog sektora koje djeluju u području socijalnih ulaganja ili kojima su potrebna takva ulaganja.

Takve organizacije među ostalim uključuju MSP-ove, velike korporacije, zadruge, zaklade, poduzetničke filantropie, poduzeća usmjerena na učinak, ustanove i pružatelje usluga obrazovanja i osposobljavanja, pothvate s trostrukim načelom poslovanja, lokalna tijela i općine.

Njihove aktivnosti obuhvaćaju razne sektore i podsektore, među ostalim pametnu i uključivu mobilnost, urbanu obnovu, socioekonomsku revitalizacijsku izgradnju ruralne zajednice i međugeneracijsku solidarnost, uključive zajednice, beskućništvo, integraciju osoba u ranjivom položaju, uključujući osobe s invaliditetom, mentalnim poteškoćama i demencijom, razvoj zajednice, integraciju državljana trećih zemalja, odgovor na demografske i migracijske izazove i integraciju novih populacija te digitalnu uključivost i poduzetničke vještine.

6.4.2.3 Opći financijski proizvodi

Potpora iz fonda InvestEU podupriet će se jedinstvenim proračunskim jamstvom EU-a koje će pokrivati financijske proizvode namijenjene diversificiranom portfelju rizika. To među ostalim može uključivati bankovna jamstva, zajmove, vlasnički kapital, mezaninski dug, namjenske fondove i platforme za ulaganja (koji mogu imati slojevitou strukturu tranše prvog gubitka, mezaninske tranše i nadređenog duga), potporu ulaganjima u programe ugovaranja i partnerstva s društvenih ishodima, obrtni kapital, potporu stjecanju materijalne i nematerijalne imovine te transakcije *leasinga*. Minimalno dospijeće transakcija financiranja iznosi 12 mjeseci, no u određenim segmentima u kojima je dospijeće obično kraće od prosjeka, kao što je mikrofinanciranje, minimalno dospijeće može se smanjiti na do tri mjeseca. Poseban naglasak stavit će se na osiguravanje „strpljivog” kapitala u očekivanju dugoročnog stvaranja vrijednosti umjesto brzih prihoda.

To se može postići, među ostalim, putem namjenskih ulagačkih instrumenata koji mogu pružiti zajmove, vlasnički kapital, hibridni kapital i instrumente za podjelu rizika za posrednike ili izravno financiranje krajnjim primateljima.

Jamstva će partnerima u provedbi i posrednicima omogućiti da ulaganja usmjere na krajnje primatelje utvrđene u odjeljku 6.4.2.2. pod boljim financijskim i nefinancijskim uvjetima od onih koje bi imali bez jamstva, čime se prenosi korist koja proizlazi iz intervencije EU-a. Mogućnost smanjenja premije rizika koja se zaračunava krajnjim primateljima posebno se može razmotriti za operacije u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine koje se podupiru iz fonda InvestEU. Osim toga, u skladu s profilom rizičnosti imovine (često nematerijalne imovine) u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine bit će moguće pokrivanje tranše prvog gubitka jamstvom.

Mogu se podupirati pilot-programi ugovaranja s društvenim ishodima, uključujući ulaganja u programe plaćanja na temelju rezultata i obveznice s društvenim učinkom u određenim područjima, u kojima tijela javne nabave (ili privatna tijela) nastoje ostvariti društveni učinak na temelju unaprijed definiranih društvenih ishoda, ako se njima postiže dodatnost u skladu s Prilogom V. Uredbi o programu InvestEU. Ti programi podrazumijevaju preuzimanje rizika u privatnom sektoru i ne ulaze u područje osnovnih socijalnih usluga za koje bi u slučaju neuspjeha bila potrebna intervencija javnih tijela. U tom slučaju moguća područja intervencije mogu uključivati pristup obrazovanju i osposobljavanju, zdravlju i skrbi, migracije i integraciju državljana trećih zemalja, usluge zapošljavanja, unapređenje vještina i socijalne usluge. Kad je riječ o potpori socijalnim uslugama, mogu se pokrenuti pilot-programi ugovaranja s društvenim ishodima kako bi se ispitalo je li inovativna intervencija djelotvorna i nadogradiva. Za takve programe trebala bi se osigurati transparentnost strukture, funkcioniranja i praćenja njihove djelotvornosti.

a) za financiranje zaduživanjem koje pruža partner u provedbi

Dužnički instrumenti koji se podupiru jamstvom EU-a putem partnera u provedbi i financijskih posrednika pretežno će biti usmjereni na projekte za koje se na tržištu teže dobiva financiranje dužničkim instrumentima, među ostalim zbog nedostatka kolaterala, kreditne povijesti, visokorizičnog profila ili niskih očekivanih povrata.

Jamstvo EU-a može se pružiti za operacije financiranja i ulaganja u obliku:

- a) izravnih zajmova (uključujući podređene zajmove), obveznica, neosiguranog kreditiranja, zajmova neosiguranih kolateralom, korporativnih zajmova, mezaninskih ulaganja, nadređenih zajmova i kreditnih linija;

- b) poboljšanja kreditne kvalitete novih ulaganja (za projektne obveznice, bankovne kredite ili njihovu kombinaciju) i zajmova za projekte u području socijalne i obrazovne infrastrukture, korporativnih zajmova ili nadređenih i podređenih zajmova za subjekte posebne namjene i strukture JPP-a (u programima financiranja projekata);
- c) srednjoročnog duga, uključujući okvirne zajmove koje isplaćuju financijski posrednici, a uključuju više krajnjih primatelja;
- d) (protu)jamstava, jamstava za daljnje kreditiranje, financiranih jamstava i drugih aranžmana za podjelu rizika za programe koje provode financijski posrednici i jamstava (financiranih i nefinanciranih) za financijere trećih strana;
- e) jamstvenih proizvoda za novoodobrene zajmove kojima se financijskim posrednicima može pružiti regulatorna kapitalna olakšica u skladu s primjenjivim propisima i, prema potrebi, uz suglasnost relevantnih nacionalnih regulatornih tijela;
- f) ciljanih jamstvenih mehanizama osmišljenih kako bi se omogućila i poduprla socijalna ulaganja sredstvima zaklada i filantropskih organizacija, čime se doprinosi smanjenju rizika takvih ulaganja i postizanju određene razine povrata. To će obično podrazumijevati preuzimanje obveze da se povrati koje ulagači ostvare upotrebom jamstva potroše na bespovratna sredstva i bespovratnu pomoć u skladu s prioritetnim područjima financiranja sredstvima fonda InvestEU.

b) za financiranje vlasničkim kapitalom koje pruža partner u provedbi

Financiranje vlasničkim kapitalom primjenjuje se kako bi se dosegla kritična masa i omogućila fleksibilnost u strukturama financiranja koja se obično veže uz bankovno kreditiranje. Operacijama financiranja vlasničkim kapitalom može se privući raznovrstan „strpljivi“ kapital, koji se upotrebljava u predunovčivim fazama novoosnovanih poduzeća u svim sektorima, omogućiti socijalnim poduzećima da se postupno udalje od pristupa financiranju utemeljenog na bespovratnim sredstvima i poboljšati njihov potencijal za inovacije i rast.

Potencijalni vlasnički proizvodi koji mogu biti pokriveni jamstvom EU-a uključuju:

- a) **(ne)izravna vlasnička i kvazivlasnička ulaganja**, hibridno financiranje dužničkim/vlasničkim instrumentima i druge oblike mezaninskog financiranja putem fondova privatnog ili javnog vlasničkog kapitala, privatnih dužničkih fondova, fondova poduzetničkog kapitala, financijskih posrednika kao što su institucije za mikrofinanciranje i pružatelji socijalnog financiranja (npr. za potrebe izgradnje kapaciteta, za potporu fondovima povezanim s inkubatorima, akceleratorima ili pružanje usluga inkubacije socijalnim poduzećima i socijalnim inovatorima, uključujući pružatelje inovativnog obrazovanja, osposobljavanja i povezanih usluga, ili za zajednička ulaganja sa socijalnim poslovnim anđelima i poduzetničkim filantropima te za potporu određenim inovativnim financijskim rješenjima). U određenim posebnim okolnostima može se razmotriti i mogućnost odstupanja od tradicionalnog načela *pari passu* u korist asimetričnog modela podjele rizika i povrata;
- b) **izravne vlasničke udjele**, dioničarski kapital, konvertibilne dioničarske zajmove i kombinacije različitih vrsta vlasničkih udjela koji se izdaju ulagačima. Razmatra se i omogućavanje asimetrične podjele povrata i rizika;
- c) otvorene vlasničke udjele, neaktivne udjele, dioničarske zajmove i kombinacije različitih vrsta vlasničkih udjela koji se izdaju ulagačima te donacije, uključujući isplaćene povratne i bespovratne oblike potpore. Ti proizvodi ne uključuju glasačka prava ili prava upravljanja za ulagače (uključujući suulagače).

Partneri u provedbi koji koriste jamstvo EU-a trebali bi biti barem jednako rangirani kao drugi ulagači (načelo *pari passu*). Međutim, u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine u opravdanim se slučajevima ne mora primjenjivati načelo *pari passu*, tj. ulaganja partnera u provedbi pokrivena jamstvom EU-a mogu biti u podređenom položaju i asimetrična kad je riječ o podjeli rizika i redoslijedu isplate.

Broj ulagača koji su spremni ulagati u socijalne instrumente trenutačno je ograničen zbog percepcije isplativosti i rizika. Naime, cilj provedbe programa nije maksimalno povećanje povrata, nego postizanje razine povrata koja je dovoljna da se **poticaji usklade sa sudjelovanjem ulagača**. Budući da je naglasak na socijalnom, a ne na financijskom povratu, ciljni povrat portfelja operacije može iznositi i 0 %.

6.4.2.4 Tematski financijski proizvodi

Takvi proizvodi mogu biti u obliku financijskih pilot-proizvoda i platformi za uklanjanje nedostataka na tržištu i investicijskih situacija koje nisu optimalne, za ubrzanje razvoja tržišta socijalnih ulaganja ili za privlačenje više privatnih ulaganja i oblikovanje prilagođenih rješenja za financiranje s društvenim učinkom ⁽¹¹⁰⁾.

Ako partner u provedbi osigurava financiranje institucijama za mikrofinanciranje i pružateljima socijalnog financiranja radi izgradnje njihovih kapaciteta, ne primjenjuje se zahtjev da partner u provedbi osigura 5 % vlastitih sredstava kao doprinos tranši prvog gubitka kako je prethodno navedeno u odjeljku 4.2.2.

⁽¹¹⁰⁾ Na primjer. pružanjem jamstava ulagačima, uspostavom instrumenata ubrzanja za upravitelje subjekata s društvenim učinkom ili osmišljavanjem mehanizama poticaja s društvenim učinkom za socijalna poduzeća).